

Christer Bergström

**DÄRFÖR ÄR
SVERIGEDEMOKRATERNA
ETT NAZISTISKT PARTI**

En vetenskaplig genomgång

VAKTEL FÖRLAG

*"Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.
De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot
varandra i en anda av gemenskap."*

Artikel nr 1 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

*"Allting går igen...
Ett mystiskt spöke i nutiden stiger fram
– Det är den ökända hästen från Troja"*
Ur "Den ökända hästen från Troja" av Karl Gerhard.

Vaktel förlag
Box 3027
630 03 Eskilstuna
vaktelforlag.se
forlag@vaktelforlag.se

© 2022 Christer Bergström
Tryck: Tallinn Book Printers, Estland
ISBN: 978-91-88441-95-9

Ett stort och varmt tack till min familj – vars namn jag av säkerhetsskäl, med tanke på bokens innehåll – väljer att inte nämna här. Tack också till ”Mr. H.”, som fungerat som bollplank och ”djävulens advokat” under arbetet på denna bok. Ett stort antal medhjälpare, vars namn jag av ovan nämnda skäl också avstår från att skriva ut, är jag också ett stort tack skyldig för all hjälp med material, tips, råd och dåd samt uppmuntran under såväl forskningsarbetet för denna bok som själva skrivprocessen.

Christer Bergström, 22 februari 2022

INNEHÅLL

Inledning: Vad är nazism?	5
Makten	24
Folket	51
Staten	89
Ledaren	115
Olikheter mellan SD och NSDAP	146
SD:s och NSDAP:s väljare	148
Slutlig sammanfattning och slutsatser – hotet och vad vi kan göra	159
Källförteckning	167
Noter	173

INLEDNING: VAD ÄR NAZISM?

Författaren har under mer än 40 år studerat andra världskriget och Tredje riket, vilket resulterat i ett 40-tal böcker i ämnet, flertalet av dem utgivna på den internationella marknaden. Under loppet av ett mångårigt forskningsarbete om nazismens väg till makten växte insikten om den stora likheten mellan SD och NSDAP (Nationalsocialistiska tyska arbetarpartiet) – vilket egentligen borde vara föga förvånande, med tanke på att det förra kan betraktas som det senares barn. Resultatet blev denna bok, som utgör en sammanfattning av ett forskningsarbete omfattande hundratals sidor.

Trots en allt större kunskap om Sverigedemokraternas nazistiska rötter, har, särskilt på senare tid, förnekandet av att SD är ett nazistiskt parti blivit något av en dogm i svensk politik. Det är ett förnekande som ofta bygger på en bristfällig kunskap om vad nazism är. Författarna Stieg Larsson och David Lagerlöf konstaterade redan 1999 att uttrycket ”vi är inte nazister” mycket väl skulle kunna vara Sverigedemokraternas valspråk.¹ Men själva är de tveksamma, med viss reservation: ”Sverigedemokraterna kan inte definieras som ett nazistiskt parti. Den slutsatsen kvarstår; nationalsocialismen innehåller teser som Sverigedemokraterna inte omfattar.”² Äger man, som dessa båda, en gedigen kunskap om Sverigedemokraterna och svensk extremhöger, behöver det förstås inte innebära att man har en lika omfattande kunskap om vad klassisk nazism egentligen är.

Desto mer förvånande är det att en person som Klas-Göran Karlsson, professor i historia vid Lunds universitet, avvisar uppfattningen om Sverigedemokraterna som ett fascistiskt/nazistiskt parti. ”SD är i mina ögon ett nationalistiskt, främlingsfientligt och rasistiskt parti”, menar han, ”men till skillnad från fascistpartier har det inte antytt annat än att de vill verka inom demokratins ram, med demokratiska metoder.” Kan det verkligen vara möjligt att en professor i historia inte känner till att även NSDAP hävdade att de ville verka inom demokratins ram, med demokratiska metoder – och att Hitler fick makten genom just demokratiska, konstitutionella metoder!³

Den nazism som gick under i ruinerna av Berlin i maj 1945 var förvisso den mest ondskefulla åsiktsinriktning som mänskligheten skådat, men den var inte statisk – den blev allt brutalare med tiden, tills den till slut vände sin egen förstörelselusta, sitt eget blinda hat, mot det tyska folket självt, de ”utvalda” enligt den nazistiska teorin. ”Eftersom det tyska folket inte klarat denna utmaning, förtjänar det inte att överleva”, sa den högste uttolkaren av nazismen, Adolf Hitler, strax innan han vände sin förintelse mot sig själv och sköt sig i munnen.

Det som utmärker nazismen är givetvis Förintelsen, försöket att med industriella metoder systematiskt utrota ett helt folk. Och det är här som misstaget att identifiera SD som icke-nazistiskt har sitt upphov, i föreställningen att nazismen låter sig fångas statiskt, med Förintelsen som huvudkriterium. I själva verket finns det ingenting som tyder på att det skulle ha stannat vid Förintelsen, om inte nazismen krossats 1945. Vilket innebär att det finns en utveckling från något dåligt till något ännu värre.

På frågan vad nazism egentligen "är" – eller, rättare sagt, vad den medvetet syftar till – så är svaret att det beror på var och när i historien man tittar. Nazismen är ingen vanlig ideologi med en sammanhängande uppsättning inbördes logiska idéer, utan kan sammanfattas som ett frustrerat uttryck för en ursprungligen tysk-nationalistisk uppfattning, efter hand uppblandad med en salig röra av alltmer destruktiva och verklighetsfrånvända uppfattningar. Professorn i historia vid University of St Andrews, Conan Fischer, talar om "den nazistiska ideologins fattigdom".⁴ I sin genomgång om nazismens ideologi före 1933 konstaterar de båda forskarna Barbara Miller Lane och Leile J. Rupp att den så kallade "nazistiska ideologin" inte bildade någon konsekvent helhet, utan att det var en doktrin i en snabb utvecklingsprocess, till vilken nya idéer ständigt fördes.⁵ Istället för ideologi kan man kalla nazismen för en *völkisch** världsåskådning.

Begreppet *völkisch* kan inte direkt översättas till det svenska ordet "folklig", som har en vidare betydelse, men förklaras ganska väl av Wikipedias engelskspråkiga version såsom "en tysk etno-nationalistisk rörelse verksam från slutet av 1800-talet". Den härstammar från romantikens kulturrepok och bygger på ovetenskapliga idéer om "blod och jord", som "inspireras av enkroppsmetaforen (*Volkskörper*, 'etnisk kropp'; bokstavligen 'folkets kropp'), och av idén om naturligt odlade samhällen i enhet". Den karaktäriseras av organicism [ungefär föreställningen att ett visst folk utgör en organisk enhet], rasism, populism, bonderomantik, romantisk nationalism och – från 1900-talet och framåt – av antisemitism. *Völkisch*-rörelsen var inte någon homogen uppsättning trosuppfattningar, utan snarare en 'brokig subkultur'

* Uttalas "fölkisch".

i opposition till modernitetens sociokulturella förändringar. Den 'enda gemensamma nämnaren' för alla *völkisch*-teoretiker var idén om nationell pånyttfödelse, inspirerad av bilden av äldre tiders tyska traditioner som 'rekonstruerades' på en romantiserad basis."⁶ Redan här syns likheterna med Sverigedemokraterna tydligt. Medan nazisterna drömde sig tillbaka till en idealiserad germansk forntid, hyllar Sverigedemokraterna idealiserade och romantiserade bilder av såväl Sveriges folkhemsperiod som stormaktstiden och vikingatiden.

Michael Hans Kater, en tysk historiker som specialiserat sig på studier av nazismen, beskriver den nazistiska världsbildningen som "en typisk produkt av den lägre medelklassens tänkande", som enligt vad Kater, den tysk-brittiska sociologen Ralf Dahrendorf och den amerikanska historikern Arno J. Mayer funnit, i Tyskland vid denna tid präglades av "anti-intellektualism, ideologisk dogmatism, främlingsfientlighet, byråkratisk formalism och auktoritär traditionalism".⁷ Även här skymtar uppenbart Sverigedemokraterna.

Det som brukar betraktas som nazismens ideologiska grundtext, Hitlers *Mein Kampf*, är inget annat än en självförhärlikande parodi på självbiografi där Hitler ändrar friskt i den verkliga historien och kryddar berättelsen med småskurna fördomar som bottnar i ingenting annat än okunskap. Hans nazism, den klassiska nazismen, kan faktiskt jämföras med en religion med fasta dogmer, ett slags fetischer – faktiskt inte fler än tre:

Folket
Staten
Ledaren

Genom sin orubblighet, genom att de fylldes med ett innehåll som var "heligt" för anhängarna snarare än intellektuellt,

var det dessa grundvalar, och hur de uppfattades av nazisterna och deras ledare, som ledde till all den ondska som vi förknippar med nazism. Bokens syfte är att visa hur denna process oundvikligen utvecklades.

Det finns emellertid något som är överordnat allt annat i den klassiska nazismen, strävan efter makt. Den klassiska nazismen, så som den utformades av Adolf Hitler, hade ett enda primärt mål, och det var att nå makten. Ingen princip, ingen metod tilläts stå i vägen för denna målsättning. Det är här den klassiska nazismen, Hitlers och NSDAP:s nazism, skiljer sig från den nynazism vi ser hos dagens extrema grupper som NMR: De senare är starkt ideologiska, och ställer sig i det avseende i diametral motsättning till Hitlers, NSDAP:s – och som vi ska se, Sverigedemokraternas – klassiska nazism, som är icke-ideologisk.

Enligt den tyska Amadeu Antonio-stiftelsen, som 2010 erhöll Europas mediepris för integration, Civis-Online-Priset, betraktar NMR sig själva som radikalare än Hitler.⁸ ”På ytan i det offentliga politiska samtalet”, skriver journalisten Henrik Arnstad, ”präglas kommunikationen SD-NMR av konflikt. SD ogillar NMR:s öppna och elitistiska våldsamhet, som SD:s partielit anser metodiskt dum. Enligt SD är parlamentarismen en mycket effektivare metod att nå makten än NMR-terrorismen. Vilket SD troligen har helt rätt i. NMR å sin sida föraktar SD:s strävan efter normalisering och samarbete med den traditionella högern (främst Moderaterna och Kristdemokraterna). Ett exempel är antisemitismen. NMR är öppet judehatande medan SD:s antisemitism formuleras mer inlindat och försåtligt, vilket NMR anser vara tecken på feghet.”⁹

Det finns en schablonuppfattning om att NSDAP principiellt strävade efter diktatur, men detta är en sanning med

modifikation. Vad de egentligen medvetet strävade efter annat än makten och en *völkisch* stat visste de knappast ens själva. Knappast någon annan världsåskådning är så präglad av improvisation, impressionism och närmast stundens ingivelse som nazismen. Barbara Miller Lane och Leile J. Rupp konstaterar i sin utförliga genomgång av nazismens tankegods före 1933 att ”varken [Gottfried] Feder eller någon annan av de mest betydelsefulla nazistiska skribenterna förutsåg före 1933, en diktatur. Liksom många senare nazistiska teoretiker talade Feder bara om folkgemenskapen och om framväxten av en ny elit.”¹⁰ Nazismen var förvisso negativt inställd till det parlamentariska systemet, men det betyder inte att den avvisar tanken på demokratiskt deltagande i besluten – åtminstone inte i retoriken, gällande det ”utvalda” folket. (Vi kommer att se att denna tendens även finns, väl inbäddad men synlig, i SD:s partiprogram.)

En invändning mot bilden av SD som ett nazistiskt parti är den som Klas-Göran Karlsson ger uttryck för: att partiet ”inte antytt annat än att de vill verka inom demokratins ram, med demokratiska metoder”. Man kan fråga sig vilken slutsats han skulle ha dragit om nazisterna ifall han i april 1919 hade tagit del av en deklaration av den förste partiledaren Dietrich Eckardt: ”Den nya staten måste göra ett radikalt brott med alla principer för västerländsk demokrati, särskilt med parlamentariska partier och parlamentariska klickar”, skrev Eckardt och fortsatte: ”Det viktigaste i omorganisationen är ett helt annat *vals*system, byggt på nya grunder.”¹¹ Enligt den nazistiska demokratiska modellen – som talade om mer ”direkt demokrati” – skulle valen ske i en hierarki av elektoror som började med att familjen valde sin representant som elektor. Därefter skulle grupper om tio elektoror som kände varandra väl enas om en elektor för att represen-

tera dem. Dessa skulle välja så kallade folkråd, ”det lägsta lagstiftande organet”. Dessa, som skulle bestå av 100 personer, skulle välja en representant som skickades till distriktsråd med vardera 60 till 100 deltagare, var och en representerande ett distrikt om 60–100 personer. Varje distriktsråd skulle skicka en representant till regeringsråden som möttes i regionhuvudstäderna, osv.¹²

Rasismen, i nazisternas fall framför allt antisemitismen, var en förutsättning för glorifieringen av ”folket”; det behövdes en skarp avgränsning för att definiera just detta ”utvalda” folk. Det här betydde emellertid inte att nazismen från början planerade en förintelse av judarna – så var inte fallet. I utkastet till ett komplement till nazisternas partiprogram – ”25-punktersprogrammet” – skrev Joseph Goebbels och Gregor Strasser, båda mycket inflytelserika medlemmar i NSDAP, 1926:

- a) *Alla judar som invandrat efter den 1 augusti 1914 ska utvisas från landet med 6 månaders varsel.*
- b) *Alla medborgare som har tillhört den mosaiska [judiska] religionen sedan den 18 januari 1871 eller härstammar från sådana ättlingar förklaras som utlänningar (palestnier). Vid blandat föräldraskap bestämmer fadern.*
- c) *Palestinierna, liksom övriga utlänningar, åtnjuter lagens skydd, men behandlas i allt enligt den tyska utlänningslagstiftningen.*¹³

I det fastställda årtalet 1914 kan man ana en direkt inspiration till kravet i Sverigedemokraternas partiprogram mellan 1994 och 1999 på att ”etniska främlingar” som invandrat till Sverige *efter 1970* ska återvända till sina respektive hemländer.¹⁴ I svensk TV i slutet av november 1994 deklarerade

Sverigedemokraternas dåvarande partiorganisatör, Lars Emanuelsson, att ”efter 1970 vill vi ompröva alla svenska medborgarskap”.¹⁵ I en video från 1996 säger SD:s partiledare Mikael Jansson: ”Vi är inte för något frivilligt återvändande. Vi är för att de här människorna ska repatrieras, de som har asylinvandrat från främmande kulturer efter 1970.”¹⁶ Detta är mer extremt än något som NSDAP sa före 1933.

En jämförelse visar också att Sverigedemokraternas innevarande partiprogram faktiskt är mer extremt än NSDAP:s deklarerade judepolitik år 1926. En passus som media verkar ha missat är att SD:s aktuella partiprogram menar att alla inte ska vara lika inför lagen i ett SD-styrt Sverige. Vi återkommer till det längre fram. Detta är bara ett exempel bland många på försätligt instoppade antidemokratiska krav i Sverigedemokraternas program. Detsamma finner vi – förstås – i NSDAP:s deklarationer före makttillträdet.

I oktober 1930 uttalade Gregor Strasser, som sedan 1928 fungerade som organisationsledare i NSDAP och vid sidan av Hitler hade det kanske största inflytandet över partiets politiska framtoning: ”Vi vill inte ha någon förföljelse av judarna, men vi kräver att de utesluts från det tyska livet. Vi kräver ett tyskt ledarskap, utan judisk anda, utan judiska uppbackare och judiskt ekonomiskt engagemang, som idag styr nästan hela det politiska livet. Vi kräver skydd av vårt kulturarv mot judisk presumtion och intrång. Vi vill inte ha något nytt krig, för vi vet att Europa och världen bara kan återhämta sig när de ledande civiliserade människorna från tidigare tider själva har återhämtat sig.”¹⁷

Metoden att ha en dold agenda är en organiskt integrerad del i den klassiska nazismen. Oavsett vad de sa, planerade de nazistiska ledarna naturligtvis såväl krig som en förföljelse av judarna. Faktum är emellertid att den dolda agendan snarare

än antisemitismen och erövringsplaner i öster var specifikt för nazismen.

Före Hitler hade Weimarrepublikens Gustav Stresemann – rikskansler 1923, utrikesminister 1923–1929 och mottagare av Nobels fredspris 1926 – liknande utrikespolitiska mål: att riva upp Versaillesavtalet, upprusta Tyskland, expandera i öster åtminstone genom att återupprätta 1914 års tyska östgräns (alltså mot Polen), samt eventuellt även ansluta Österrike till Tyskland (*Anschluss*). Företrädare för Weimarrepublikens högerpartier gick ännu längre och smidde planer på att erövra hela Polen och Ukraina. Riksvärnets överbefälhavare, general Hans von Seeckt, drömde till och med, tjugo år före Molotov-Ribbentroppakten, om ett gemensamt tysk-sovjetiskt erövringskrig mot Polen.

Det är välkänt att inte heller antisemitismen på något sätt var exklusiv för nazismen. NSDAP var framför allt ett maktparti, en machiavellisk organisation som utan betänkligheter använde vilka metoder som helst för det primära, allt annat överskuggande målet, att uppnå makt. Först därefter träder den öppna rasistiska politiken i första rummet. I politiskt hänseende kan dock NSDAP med visst fog betraktas som ett ”enfrågeparti”: Rasismen var det kitt som verkligen förenade och entusiasmerade anhängare och ledning. Frånvaron av en fast syn på andra frågor, exempelvis ekonomi, bekräftar detta. Den tyske historikern Karl Dietrich Bracher menar att rasism var ”den enda grundläggande princip som Hitler höll sig till djupt, blint, hänsynslöst”.¹⁸ En annan tysk historiker, som forskat i sociala aspekter på nazismen, är Michael Hans Kater – enligt Canadian Centre for German and European Studies internationellt erkänd som en ledande historiker på det moderna Tyskland, särskilt nationalsocialismen och Tredje riket.¹⁹ Katers slutsats är densamma: ”Den enda del

i den nazistiska världsåskådningen som förenade alla funktionärer och partikamrater var rasism, i synnerhet antisemitism, som sprungit ur en kombination av främlingsfientlighet och förenklade socialdarwinistiska föreställningar. Rädsla för och hat mot främlingar var legio för dem.”²⁰

Naturligtvis var den nationalistiska *völkisch*-idén det primära, men denna ledde logiskt till ett behov av en skarp avgränsning, en definiering, av vilka som var det hyllade folket, och en kompletterande kontrastverkan, därav rasismen.

Just nazismens ultranationalistiska tankegoods var den draksådd som oundvikligen ledde till allt värre brutalitet, allt värre blodiga övergrepp. Under hela sin historia har den utvecklats till allt värre uttryck, allt större ondska. Dagens nynazister – de som öppet omfamnar Adolf Hitlers idéer – har hamnat ännu längre ut i barbariets utmarker än Hitler och Himmler hann göra. Nynazisterna överträffar med sina planer på masshängningar av journalister, feminister, socialister, liberaler, fackföreningsfolk – ja, samtliga som på något vis yttrat sig kritiskt om nazismen – 1945 års tyska naziledare. Ett maktövertagande av dagens svenska nynazister skulle omedelbart leda till ett dödens fält som skulle få Auschwitz och Pol Pots Kampuchea att blekna i jämförelse. 1945 års tyska nazistledare dog innan de hann utvecklas så långt, men de var på väg dit, genom ideologins egen inboende logik – från en i jämförelse ganska blygsam början.

Den berömde norske moralfilosofen Harald Ofstad (1920–1994), som själv upplevde det nazistiska herraväldet över sitt hemland, varnade redan 1971 i sin bok *Vårt förakt för svaghet* för att nazismen kommer att uppträda i demokratisk förklädnad, med en retorik som avsiktligt fjärrar sig från nazistiskt språkbruk.²¹ Tyvärr verkar denna varning ha

fallit i glömska. Idag är det vanligt att förneka att SD är ett nazistiskt parti genom att hänvisa till det absurda i att föreställa sig att SD skulle sätta igång med folkmord, och genom att jämföra dem med nynazisterna. De som argumenterar på det viset har dels inte förstått skillnaden mellan nynazism (exempelvis NMR) och den klassiska nazism som utmärker Sverigedemokraterna; med den typen av argument var inte ens nazisterna själva nazister under 1930-talet.

Såväl NSDAP som SD uppfyller de kriterier för att definiera ett radikalt högerpopulistiskt parti som uppställts av den nederländska statsvetaren Cas Mudde och Jens Rydgren, professor i sociologi vid Stockholms universitet. Enligt Mudde karaktäriseras radikala högerpopulistiska partier av exkluderande nationalism, auktoritarism (där ”lag och ordning” är politiskt centralt) och en glorifierad bild av ”folket” i motsättning till ”eliten”, etablissemangen. Rydgren kompletterar dessa kriterier med en populistisk politisk ekonomi (överbudspolitik), anti-intellektualism och en populistisk demokratiretorik (krav på ”direkt demokrati”).²²

Fortfarande ser en majoritet Sverigedemokraterna som ett radikalt högerpopulistiskt parti; vad som gör att det dessutom kan definieras som klassiskt nazistiskt kommer att avhandlas i denna bok, som bygger på såväl egen som andras omfattande forskning. Exempelvis menar Gunnel Troberg i universitetsstudien ”Rasistisk retorik: En studie av Sverigedemokraternas partiprogram 1989 och 2011” att retoriken i SD:s partiprogram ”kan definieras som rasistisk och nazistisk”. Hon konstaterar att ”skillnaden mellan 1989 års partiprogram och 2011 års principprogram är att språket och stilen ändrats, men inte innehållet”, och terminologin ”överensstämmer med Nazitysklands terminologi”. Att SD bytt ut NSDAP:s judar mot muslimer betyder inte att SD lagt ifrån

sig antisemitismen, utan den har gömts undan. ”Att judar inte är främsta kriteriet för populistiska partiers motstånd”, skriver Troberg, ”handlar förmodligen både om att det inte är lönsamt att attackera judar efter att Förintelsen uppdagats och att muslimer nu är den stora minoriteten i samhället.”²³ Men att SD är ett dolt antisemitiskt parti är Förintelseöverlevare, Judiska församlingen, Svenska Kommittén mot Antisemitism och staten Israel överens om.

Enligt Ulla Ekström von Essen, idéhistoriker vid Södertörns högskola som forskar om extremnationalismens historia, ”är SD en blåkopia av fascism och nazism” gällande ultranationalism.²⁴

Faktum är att inte ens antisemitism är speciellt utmärkande för den nazistiska grundvalen. Det kan låta märkvärdigt, men istället för att vara en del av nazismens grundval, är antisemitism en följd av denna grundval. I själva verket var Hitler inte ens judehatare före 30 års ålder. Den tyska forskaren Brigitte Hamann och flera andra har funnit att Hitler knappast var någon antisemit från början. Tvärtom finns det exempel på hur han under sin ungdomstid i Wien 1908–1913 försvarade judarna mot fördomsfulla människor. (Se Brigitte Hamanns bok *Hitlers Wien; Lehrjahre eines Diktators*.)

Inte heller var nazistpartiet – som från början hette DAP (Tyska arbetarpartiet) – antisemitiskt när det grundades. Däremot var det starkt antikommunistiskt. Av allt att döma blev detta inkörsporten till hatet mot judarna, som partiet anammade ganska snart. Den amerikanske forskaren Michael Kellogg har utförligt beskrivit denna process i sin bok *The Russian Roots of Nazism*.

Därefter stegrades det nazistiska hatet mot judarna. Men några planer på massmord fanns inte formulerade av par-

tiet. Att nazisterna inte planerade Förintelsen från början är något som det råder en ganska god konsensus om bland historiker som specialiserat sig på ämnet – se exempelvis ”Genocide: Was it Hitler’s Plan?” av den israeliske historikern Yehuda Bayer i *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 450: Reflections on the Holocaust, juli 1980. För en mer populärvetenskaplig framställning, se till exempel Mark Rosemans bok *The Villa, The Lake, The Meeting: Wannsee and the Final Solution* (2002). En av Sveriges största auktoriteter på Nazityskland, Niclas Sennerteg, konstaterar i sin bok om kommendanten i Auschwitz, Rudolf Höss, att så sent som 1940, ”trots att SS hade mördat judar i Polen ända sedan andra världskrigets första dagar, fanns det ännu ingen uttalad avsikt att mörda *alla* judar”. Dock fanns, påpekar Sennerteg, de enskilda komponenterna i det senare folkmordsprogrammet redan på plats, varav den viktigaste förstås var ”oönskade folkmassor”.²⁵

NSDAP avskydde och fruktade judarna – som de trodde tänkte ta över Tyskland och världen – och spred en hatpropaganda mot judar som är nästan identiskt lik den som idag sprids av SD mot muslimer. Ledningen för NSDAP talade om att bli av med judarna, men de tänkte sig ursprungligen att det skulle ske genom massutvisningar. När nazisterna kommit till makten 1933 gjorde de stora ansträngningar för att utvisa judar, men problemet för dem – och för judarna – var att de flesta länder vägrade att ta emot dem.

I juni 1940, nio månader efter andra världskrigets utbrott och strax innan Frankrike hade besegrats av de tyska arméerna, såg den nazistiska regimen en lösning på ”det judiska problemet”. Eftersom Frankrike väntades falla snart, hoppades man att kunna lägga beslag på en av de franska kolonierna – så långt från Europa som möjligt – och dit tänkte

man utvisa alla judar. Valet föll på ön Madagaskar utanför Afrikas ostkust. Men "Madagaskarplanen" stöp på att Storbritannien vägrade ge sig, och att den mäktiga brittiska flottan kontrollerade haven.

Åtskilliga massmord på civila har förekommit i historien, och flera av dem begicks under andra världskriget. Exempelvis tog kroatiska extremister i organisationen Ustasja livet av hundratusentals serber mellan 1941 och 1944, och flera miljoner civila föll offer för den japanska krigsföringen mot Kina 1937–1945. Den stalinistiska terrorn i Sovjetunionen på 1930-talet kostade miljoner människor livet. Samtidigt avrättades i samband med spanska inbördeskriget uppskattningsvis 200 000 människor av högerstyrkorna och 38 000 av vänstern. Innan dess hade omkring en miljon filippinare dött till följd av USA:s krigföring på Filippinerna i början av 1900-talet. Ännu tidigare, mellan 1885 och 1908, krävde den belgiske kungen Leopolds skräckvälde i Kongo uppskattningsvis fem miljoner människoliv. Detta är bara några exempel under en och samma generations levnadstid. Nazityskland bär egentligen ansvaret för minst 35 miljoner dödsoffer i Europa mellan 1939 och 1945. Men nazisternas rasistiska utrotning är unik genom att man mellan 1942 och 1945 försökte utplåna ett helt folk med industriella metoder.

Vad var det då som ledde fram till detta? Nazisterna hade aldrig någonting sådant i sitt partiprogram. 1920 antog NSDAP sitt så kallade "25-punktersprogram", som skulle förbli dess formella partiprogram ända fram till slutet 1945. Även om det inte ens finns en antydning om Förintelsen i partiprogrammet, och även om Hitler och nazisterna förmodligen inte från början hade tänkt sig att gå så långt som till massmord i industriell skala, finns nog nyckeln till

Förintelsen i just partiprogrammet. Av någon anledning har detta förbisetts av många historiker på området.

Vad var det då för slags politiskt program? Framför allt var det starkt nationalistiskt. Första punkten löd: ”Vi kräver att alla tyskar förenas i ett Stortyskland på grundval av folkens självbestämmanderätt.”²⁶ Men detta var i sig ingenting som skilde sig från den tidens uppfattningar om nationernas självbestämmande. När allt kommer omkring var det ingenting annat än en avspeglning av de principer som var grundläggande för Versaillesfreden efter första världskriget. Det var på de grundvalarna som de sydslaviska folken enats i Jugoslavien och som Tjeckoslovakien hade skapats.

Punkt 3 i programmet – ”vi kräver jord och land (kolonier) för att försörja vårt folk och tillgodose bosättning av vårt befolkningsöverskott” – låter i dag extremt, men även detta återspeglar tidsandan. Man måste hålla i minnet att detta skrevs bara ett 30-tal år efter Berlinkongressen, där stormakterna delade upp Afrika mellan sig, och vid en tid då huvuddelen av världen kontrollerades av andra europeiska makter. Framför allt var det ett uttryck för önskan att få tillbaka de kolonier som första världskrigets segermakter tagit ifrån Tyskland 1919.

Det avgörande är att ”25-punktersprogrammet” var främlingsfientligt. Det sade att endast ”folktyskar” skulle kunna bli tyska medborgare. Punkt 5 löd: ”Den som inte är medborgare skall endast kunna bo som gäst i Tyskland och måste lyda under utlänningslagen.” Punkt 8 krävde stopp för invandringen. Givetvis återspeglades också partiets antisemitism. En tysk är av tyskt blod, och således kan ingen jude vara tysk, hade den nazistiske ”filosofen” Alfred Rosenberg 1919 inpräntat i de andra nazisterna. Detta uttalande återgavs nästan ordagrant i partiprogrammets punkt 4: ”Endast

människor av vårt folk [*Volksgenosse*] kan bli medborgare. Såsom varande av vårt folk kan endast den räknas som är av tyskt blod, oavsett religion [dvs katolsk eller protestantisk]. Därför kan ingen jude räknas som folktysk.”

Annars innehöll programmet exempelvis krav på ”en massiv utbyggnad av äldreomsorgen”, förordade religionsfrihet och sade sig stå på ”en positiv kristen grund”. Hur kunde då ”25-punktersprogrammet” leda fram till de fruktansvärda massakrer som inleddes med eutanasiprogrammet, mordet på de handikappade, 1939?

Händelseutvecklingen visar att det var just den strikta uppdelningen av människor i ”önskvärda” och ”oönskade” grupper som – när nazisterna fick total och oinskränkt makt – drev fram en utveckling till värre och värre åtgärder mot de ”mindre önskvärda”.

I ”25-punktersprogrammets” på ytan ganska ”oskyldiga” uppdelning av människor i ”folktyskar” och ”icke-tyskar” och ”prioritering av folktyskar” dolde sig en hänsynslöshet och skräck för det främmande som under speciella omständigheter tog sig dessa förfärande uttryck. De som läste nazisternas ”25-punktersprogram” inför valet i Tyskland i september 1930 (när NSDAP slog igenom och fick 18 % av rösterna) kunde knappast ana att detta program förebådade världshistoriens största brott mot mänskligheten. Idag vet vi bättre.

Mikael Nilsson, historiker vid Uppsala universitet, påpekar att SD:s partiprogram har sina centrala ideologiska kategorier gemensamt med *Mein Kampf* och de nazistiska Nürnberglagarna. Han skriver: ”Denna uppdelning av medborgarna i ett sådant ’vi’ och ’dem’ i Tysklands fall var ett slutande plan som i slutändan resulterade i Förintelsen. Man kan därför tycka att ett demokratiskt parti i Sverige 2016 inte skulle vilja använda sig av exakt samma idéer i sitt partipro-

gram. Man kan tycka att en liknande uppdelning av medborgarna borde vara otänkbart i ett demokratiskt och historiemedvetet parti. Men så är alltså inte fallet.” Han skriver vidare: ”I det här läget är det därför rimligt att ställa frågan varför man har valt att anamma samma koncept? Varför anser man att en ideologi som leder till dessa likheter är en bra ideologi?”²⁷

En av 1900-talets viktigaste lärdomar är historien om hur Hitler och nazisterna kunde komma till makten i Tyskland. Faktum är dels att han kom till makten på ett demokratiskt, konstitutionellt vis, dels att det var helt vanliga demokratiska, borgerliga partier som i den tyska riksdagen i mars 1933 enades om att ge Hitler den oinskränkta makt som nazisterna kom att utnyttja till att starta ett världskrig och sätta igång Förintelsen. Naturligtvis visste inte de tyska riksdagsledamöterna vad det skulle leda till när de röstade för att låta Hitler styra som han ville.²⁸

En annan viktig lärdom är denna:

Att nazisterna sedan kunde genomföra sin folkmordspolitik berodde både på att motståndet i Tyskland inte var samordnat och på den häpnadsväckande naiviteten hos många politiker om vad NSDAP var för slags parti.

Sammanfattning

1. Nazism är ingen vanlig ideologi med en sammanhängande uppsättning inbördes logiska idéer. Den utgår bara från idén om det upphöjda folket och tar sig opportunistiskt vilka uttryck som helst för att nå det primära målet, att få makten.

2. Således är nazismen inte principiellt uttalat mot demokrati, utan förespråkade innan makttillträdet ”direkt-demokrati”.
3. Nazisterna hade inte Förintelsen på sitt partiprogram, som istället förespråkade sådant som stopp för invandringen, en massiv utbyggnad av äldreomsorgen och religionsfrihet, samt sade sig stå på ”en positiv kristen grund”.
4. Rasismen, i nazisternas fall framför allt antisemitismen, var en förutsättning för glorifieringen av ”folket”; det behövdes en skarp avgränsning för att definiera just detta ”utvalda” folk.
5. Nazisterna förnekade att de avsåg att förfölja judarna, utan ville från början ”bara” bli av med dem genom utvandring.
6. Att nazisterna inte planerade Förintelsen från början är något som det råder en ganska god konsensus om bland historiker som specialiserat sig på ämnet.
7. Historien visar att det var just den strikta uppdelningen av människor i ”önskvärda” och ”önskade” grupper som – när nazisterna fick total och oinskränkt makt – drev fram en utveckling till värre och värre åtgärder mot de ”mindre önskvärda”.
8. Den norske moralfilosofen Harald Ofstad (1920–1994), som själv upplevde det nazistiska herraväldet över sitt hemland, varnade redan 1971 i sin bok *Vårt förakt för svaghet* för att nazismen kommer att uppträda i demokratisk förklädnad, med en retorik som avsiktligt fjärmars sig från nazistiskt språkbruk.

9. Den klassiska nazismen, Hitlers och NSDAP:s nazism, skiljer sig från den nynazism vi ser hos dagens extrema grupper som NMR: De senare är starkt ideologiska, och ställer sig i det avseende i diametral motsättning till Hitlers, NSDAP:s klassiska nazism, som är icke-ideologisk. Sverigedemokraterna uppfyller, som vi ska se, de flesta kriterierna för ett klassiskt nazistiskt parti.
10. Att nazisterna kunde komma till makten och genomföra sin folkmordspolitik berodde både på att motståndet i Tyskland inte var samordnat och på den häpnadsväckande naiviteten hos många politiker om vad NSDAP var för slags parti.

MAKTEN

För NSDAP – det nationalsocialistiska tyska arbetarpartiet – var strävan efter makt överordnat allt annat. Nationalencyklopedin konstaterar att ”nazismen var pragmatisk fram till [maktövertagandet] 30 jan. 1933, och ideologin underordnades strävandena att gripa makten; därefter fanns inga formella inhemska hinder för dess ledare att söka förverkliga sina idéer.”²⁹ Joseph Goebbels beskrev 1924 i sin bok *Der völkische Staatsgedanke, Untergang und Neugeburt* ”viljan till makt” som nazismens hörnpelare.³⁰

Alla politiska partier har förstås ambitionen att nå makten, och begreppet ”valfläsk”, alltså rundhanta löften under en valkampanj, är inte utan anledning välkänt. Populistiska partier utmärks särskilt av en skamlös överbudspolitik i syfte att vinna röster. Men den klassiska nazismen står i särklass bland de populistiska inriktningarna genom att med en internt fullkomligt osminkad cynism direkt uppmana sina medlemmar att inte berätta om vissa delar av partiets politik, eftersom dessa antas kunna missgynna partiet i ett val. Om man kan jämföra vanliga politiska partier med företag som marknadsför sina varor på ett glättat vis, så är nazismen att jämföra med rena bedragare som målat över rost på en bil de försöker sälja, och döljer exempelvis att bromsledningarna läcker.

Att ha en dold agenda var en integrerad del i NSDAP:s politik, och är så i den klassiska nazismen. Från början hette partiet bara DAP, tyska arbetarpartiet. När nazisterna tog

fram sitt partiprogram år 1920, mindre än två år efter första världskrigets slut, upplevde socialismen en högkonjunktur. Uppfattningen att världskrigets slaktande orsakats av kapitalismen var utbredd. I Tyskland hade en socialistisk revolution nått och jämnt slagits ned året innan, och en revolutionär våg drog fram över hela Europa, med arbetaruppror och strejker i Ungern, Frankrike, Italien och Storbritannien. I valet den 20 februari 1921 blev kommunistpartiet största parti i delstaten Preussen, som omfattade 60 % av Tysklands territorium, från den polska till den belgiska gränsen.³¹

För ett maktfokuserat parti som det nazistiska var det naturligt att anpassa sin retorik efter detta. Den 24 februari 1920 blev ett avgörande datum i detta sammanhang: Den dagen fattades beslutet att lägga till epiteten ”national” och ”socialism” till partinamnet – DAP blev därmed NSDAP – och samtidigt presenterades partiprogrammet, ”25-punkters-programmet”. I likhet med det nya partinamnet visade programmet en populistisk anpassning till det rådande politiska klimatet. Punkt 13 lød: ”Vi kräver ett förstatligande av alla (hittillsvarande) företagsstiftelser (truster).” Tillsammans med punkt 17 gav detta intrycket av ett antikapitalistiskt parti: ”Vi kräver en till våra nationella behov anpassad jordreform, instiftandet av en lag för expropriation utan ersättning av jord för allmänintresset. Avskaffandet av jordräntan och förhindrandet av markspekulation.”

Den bedrägliga naturen hos den nazistiska propagandan och programmet framgår med all önskvärd tydlighet av de ledande partiföreträdarnas möten med och deklarationer till storbönder och storföretagare för att försäkra dessa om att de inte skulle drabbas. Under det första halvåret av 1926 höll Hitler en hel serie möten med ledande industrimagnater i Ruhrområdet; att flera av dem beslöt att donera pengar

till nazistpartiet och några till och med blev medlemmar, visar hur väl han lyckades få dem att förstå att punkterna 13 och 17 bara var tom retorik (att de också var det, bevisades när NSDAP kommit till makten).³² I augusti samma år publicerade Heinrich Himmler en artikel med rubriken "Bonde, vakna upp!" I denna skrev han med tydlig adress till de konservativa självägande bönderna: "De flesta av er var motståndare till revolutionen. Några förrädare mot böndernas sak anslöt sig [till den socialistiska revolutionen] i november 1918, men ni hjälpte i maj 1919 till med att återställa ordningen i städerna och dämde upp den röda floden." Därefter uttalade han ett memento mori till dem: "Glöm inte vad ni sett av stöld, våldsamheter och mord... Den väg som Tyskland är inne på, kommer att leda längre ned i avgrunden, till det elände som kallas bolsjevism, som i Ryssland, och det betyder massmord och svält, rån..."³³ Budskapet var klart: Stöd NSDAP, som utlovar trygghet och skydd mot allt sådant.

Nazistpartiet hade börjat som ett våldsinriktat parti som strävade efter att uppnå makten genom ett väpnat uppror, men deras försök till uppror i november 1923 slogs ned, varvid Hitler fängslades. I december 1924 frigavs Hitler från fängelset och skaffade sig en oinskränkt makt över partiet genom den införda så kallade "ledarprincipen". När det visat sig att de radikala metoderna inte fungerade, drev han in partiet på en helt annan kurs. Efter partikongressen 1927 "sparade partiet inte på några ansträngningar för att revidera sin propagandalinje i syfte att framställa sig som medelklass-tillvänt", skriver historikern Dietrich Orlow – en internationellt erkänd expert på Tysklands moderna historia – vid University of Boston. Han fortsätter: "NSDAP övergav till stor del den socialistiska propagandan och ersatte den med

en opolitisk superpatriotism. Propagandan vände sig nu i huvudsak till medelklassen.”³⁴

Samma år höll Hitler en ny serie möten med industri-företrädare. Hans målsättning var att få inte bara ekonomiskt stöd, utan även deras moraliska och politiska stöd.³⁵ I april 1928 – när den revolutionära vågen ebbat ut i Europa – gick han ut offentligt och förklarade vad som ”egentligen” menades med de antikapitalistiskt klingande punkterna i partiprogrammet: ”Eftersom NSDAP fundamentalt bygger på principen om privategendom, syftar ’expropriation utan ersättning’ endast på skapandet av möjliga lagliga medel för att exproprieras, där så är nödvändigt, land som förvärvats illegalt, eller som inte sköts i enlighet med det nationella välståndets behov. Det syftar därför i första hand på judiska företag som ägnar sig åt markspekulation.”³⁶

En viktig symbolhandling var när nazisterna sommaren 1928 utsåg Baldur Benedikt von Schirach till ledare för den nazistiska studentföreningen. von Schirach var av urgammal sorbisk-tysk adelssläkt; upptagandet av honom markerade en högst försonlig inställning till den tyska överklassen och ett implicit men nog så tydligt avståndstagande från praktisk socialism. Samtidigt lanserade NSDAP en massiv propagandakampanj där partiet framställde sig som småföretagarnas beskyddare – vilket ledde till ökade annonsintäkter från småföretagare i partipressen.³⁷ Punkterna 13 och 17 behölls dock av opportunistiska skäl i programmet (som för övrigt bibehölls oförändrat till 1945). Nationalencyklopedin förklarar emellertid att ”NSDAP stod på den privata äganderättens grund”.³⁸

Till och med framställde sig NSDAP som en förkämpe för de olika tyska förbundsstaternas regionala självstyre – trots att partiet egentligen var för ett extremt centralstyre.³⁹

Moderationen av partiet visade sig vara framgångsrik. Den tyske historikern och experten på nazism Michael Hans Kater skriver: "Under andra hälften av 1920-talet använde Hitler yttre omständigheter för att utveckla sitt parti internt, för att bredda det och putsa upp en 'demokratisk' fasad inför deltagandet i politiska val. Denna post-kupp-formel fungerade såväl lokalt som regionalt och nationellt. Av totalt trettio lantdags- och riksdagsval mellan våren 1925 och sommaren 1930 var NSDAP framgångsrikt i sexton, med minst ett mandat per valtillfälle. År 1929 uppnådde partiet ett viktigt genombrott i och med att det vann absolut majoritet i kommunalvalet i Coburg i norra Franken."⁴⁰

Uteslutning av icke-moderata ur NSDAP

På våren 1929 hade NSDAP:s propaganda modererats avsevärt. Nu betonades en lantligt nationalistisk politik. Brunskjortorna i SA – Sturmabteilung, dvs stormtrupp, nazisternas brununiformerade milis – beordrades att undvika fysisk kontakt med sina motståndare och förbjöds att genomföra några som helst militärt liknande övningar.⁴¹ Samtidigt släppte partiet sin tidigare så aggressiva anti-parlamentariska propaganda, och istället inlät sig dess företrädare lokalt i politiska kompromisser och uppgörelser i sakfrågor som vilket parti som helst.⁴² Resultatet blev att partiet gick fram sensationellt från 3 procent i riksdagsvalet 1924 till 18 procent i september 1930.

Naturligtvis skapade NSDAP:s nedtoning av retoriken och den nya parlamentariska inriktningen konvulsioner inom partiet. Detta var särskilt märkbart inom SA. Historikerna Jeremy Noakes och Geoffrey Pridham beskriver detta: "SA var nu tvunget att agera inom den konventionella poli-

tikens värld, där en ny sorts parti – en enorm organisation med en växande byråkratisk apparat – gav dem order genom partitjänstemän vars enda betydelse verkade bestå i förmågan att sköta pappersarbete. Dessa ville inte göra det smutsiga arbetet, tillbringa långa timmar i mödosamma marscher och parader, medan partiets politiska flygel monopoliserade allt inflytande och till och med kunde njuta de privilegier som en riksdagsplats gav efter 1930 års val.”⁴³ De som opponerade sig mot Hitler fann mycket snart att det fick de göra utanför partiet.⁴⁴ Samtidigt kunde partiledningen internt peka på hur ”framgången i valet 1930 tydligt motiverade den ’legalitetspolitik’ som följts sedan 1925”.⁴⁵

Hitler lyckades med stor framgång teckna bilden av ett NSDAP som ”moderats” och blivit ”rumsrent”. I september 1930 ställdes tre armelöjtnanter som sympatiserade med nazisterna inför rätta i högsta domstolen i Leipzig, anklagade för omstörtande verksamhet. Hitler kallades som vittne och gjorde då följande uppmärksammade uttalande i rättssalen: ”Den nationalsocialistiska rörelsen strävar efter att uppnå sitt mål genom konstitutionella medel i denna stat. Konstitutionen föreskriver metoderna, inte syftet. Vi avser att på konstitutionell väg försöka vinna en majoritet i de lagstiftande organen, och först därefter kan vi ge samhället en utformning som överensstämmer med våra idéer.”⁴⁶

Det sena 1920- och tidiga 1930-talet var en orolig tid i Tyskland. Rena gatubataljer mellan olika politiska grupperingar var vanligt. Exempelvis satte Berlins politiskt tillsatta socialdemokratiska polischef, Zörgiebel, den 1 maj 1929 in beväpnad polis mot en kommunistisk demonstration, med 22 dödade och 198 skadade som följd. Hitler kunde utnyttja allt sådant till att framställa nazisterna som ännu mer ”rumsrena”. I syfte att visa uppriktigheten i sin legalitetspolitik

förbjöd han den 20 februari 1931 SA att delta i de politiska gatuslagsmålen. De nazister som ville återuppta den utom-parlamentariska vägen blev uteslutna, exempelvis ledaren för SA i östra Tyskland, Walter Stennes.⁴⁷

Nazisterna stärkte under tiden sin nya, ”rumsrena” image genom att peka på att de inte alls längre bara var ett rasistiskt ”enfrågeparti”, utan att de även kommit med många ”positiva” politiska förslag i frågor kring exempelvis lantbrukspolitik, privat ägande och statsförvaltning i olika parlamentariska församlingar. De lyckades dölja sin verkliga agenda så väl att till och med en del judar lät sig luras.⁴⁸ Som vi sett tidigare, deklarerade Gregor Strasser i oktober 1930 att nazisterna inte hade för avsikt att förfölja judarna, utan att de bara önskade ”ett tyskt ledarskap utan judisk anda”, samt att skydda det tyska kulturarvet mot ”judiskt intrång”.⁴⁹ Historikern Conan Fischer påpekar att det inte var ovanligt att tyska judar vägrade tro att Hitlers antisemitiska retorik skulle omsättas i handling. Många lät sig övertygas om att nazisternas antisemitiska budskap var allegoriskt snarare än bokstavligt menad.⁵⁰ Liksom SD får en del invandrarröster, fanns det judar som röstade på Hitler.⁵¹ Som visats av exempelvis Bryan Rigg Mark i boken *Hitlers judiska soldater* och John Toland i sin *The Definitive Biography of Adolf Hitler*, hade NSDAP till och med medlemmar med judisk bakgrund. Nazismen är till sin natur inte särskilt logisk.

Men även om, som Fischer skriver, ”nazisterna tonade ned sin imperialistiska och rasistiska politik under de senare Weimar-åren”, understryker han att Hitler inte hade ändrat sina åsikter, men förstätt att ”det skulle döma NSDAP till en evig minoritetsstatus om sådana teman betonades”. Istället använde sig nazisterna med betydligt större framgång av verbala attacker mot det politiska systemet och mot socialism.

De dolde sina verkliga avsikter bakom ett allmänt tal om ”nationellt uppvaknande”.⁵²

”En anständig och demokratisk fasad”

Framför allt inriktade sig NSDAP, som historikern Dietrich Orlow beskriver det, ”på att bli det politiska parti som gav det starkaste uttrycket för rädslan och fördomarna hos medelklassen, i synnerhet den lägre medelklassen på landsbygden och småstadsregionerna i Tyskland. Samtidigt framställde sig partiet som den enda organisation som hade en lösning på dessa gruppers problem i det tyska samhället.”⁵³

Sommaren 1931 försökte Hitler bilda regering med nationalkonservativa DNVP (Deutschnationale Volkspartei, Tysknationella folkpartiet). När det inte lyckades, började han göra inviter till Franz von Papens konservativa Deutsche Zentrumspartei (Tyska centrumpartiet). Inför valet i juli 1932 utfärdade Goebbels instruktioner till NSDAP:s valarbetare att inte verbalt attackera von Papen, som vid det laget lämnat Zentrumspartei.⁵⁴

Parallellen till Sverigedemokraterna är tydlig. Fram till helt nyligen riktade partiet lika hätsk kritik mot samtliga riksdagspartier; man uppfann det hånfulla uttrycket ”sjuklövern” för att brännmärka dem. Men i och med att Jimmie Åkesson, med stor framgång, vänt sig till Moderaterna och Kristdemokraterna för att använda dessa som en hävstång för att nå politisk makt, har dessa verbala attacker nästan upphört helt, precis som mot von Papen när Hitler ville få till stånd en regeringssamverkan med honom. Det ser onekligen ut att vara lika styrt uppifrån, som när Goebbels utfärdade sina instruktioner. Från att ha varit nästan obligatoriskt i SD:arnas retorik, från att ha fullkomligt översvämmat soci-

ala medier, har uttrycket "sjuklövern" försvunnit i sådan grad att en Google-sökning på ordet i SD-betydelsen under de senaste tolv månaderna inte ger mer än sjutton (17) träffar. Då ingår allt, inklusive användandet av ordet på Flashback eller i kommentarsfält till främlingsfientliga bloggar – som detta, av signaturen "Invandrare1957" i kommentarsfältet till "Petterssons blogg", som drivs av SD-sympatisören Tommy Pettersson: "Samma sak hela tiden. Man säger en sak och gör något helt annat. Vad gör att sjuklövern lägger sig platt för Miljöpartiet."⁵⁵

Ett städat uppträdande hör till bilden. Orlow beskriver nazisternas städade uppträdande när den nya riksdagen samlades i juli 1932: "Den nationalsocialistiska delegationen uppvisade ett exemplariskt beteende i den lagstiftande församlingen. De åhörde under tystnad den åldrade kommunistiska profilen Clara Zetkin när hon stakade sig igenom sitt öppningstal, och de gjorde inget för att hindra valet av riksdagens tjänstemän. I gengäld röstade Zentrum-partiet fram Hermann Göring som riksdagens första nationalsocialistiska talman... Riksdagen arbetade och debatterade med aktivt och konstruktivt deltagande av NSDAP-gruppen."⁵⁶

Vi kan se precis samma övergång från rabulism till välkammat yttre hos Sverigedemokraterna, som ju bildades av öppna nazister 1988. Stieg Larsson och David Lagerlöf skrev redan 1999: "Att kunna uppträda bakom en anständig och demokratisk fasad har varit en del av den strategi som SD och ett antal liknande grupper drivit i många år."⁵⁷ Eller som SS-veteranen Ingemar Somberg rådde Sverigedemokraterna: "Jag ber alla att betänka det svåra tillstånd vi tvingas kämpa under. Det är inte som på 30-talet och vi kan inte använda NSDAP:s alla politiska argument. Tänk därför på att nazist-symboliken från 1930-talet inte är gångbar längre. Till er

unga vill jag bestämt vädja: Häng in uniformen, ställ ifrån er ölburken och sluta skråla om judeslakt.”

Nummer 1/1993 av ungdomsförbundet SDU:s tidning *Ung front* beskriver hur ”en blandad grupp SD-medlemmar” reste ned till Diksmuide i Belgien sista söndagen av augusti 1992 för att delta på vad man kallade ett ”patriotiskt möte” med ”parader och manifestationer” och där det ”fanns tillfälle att köpa patriotiskt/nationalistiskt material av allehanda slag; vi hade svårt att packa ihop alla våra inhandlade varor för att resa hem”.⁵⁸ Vad de inte nämnde var att träffen i Diksmuide var en årligt återkommande nazistfestival.⁵⁹ Mötena i Diksmuide organiserades från början av VMO, en fascistisk paramilitär organisation som förbjöds 1983 av belgiska myndigheter på grund av sina terroristiska aktiviteter (bl.a. bombdåd).

Men att en förändring var på gång framgår av att SDU i samma nummer av sin tidning skrev: ”De som står i vägen för det stora genombrottet för den nationella rörelsen är dem [sic] som kallar sig nationalister men lik förbannat inte ställer upp på dessa patriotiska idéer. Det är ölpatrioterna som springer omkring på stan, spöar vanliga Svenskar [sic], spyr, svinar och skränar Sieg heil. Detta är den felande länken för det nationalistiska genombrottet.”⁶⁰

I nästa nummer, *Ung Front* nr 2/1993, var den begynnande vändningen ännu mer tydlig. Där läser vi: ”Dessa ungdomar som tror att öl, knogjärn, fylla, tyska 30-talshälsningar m.m. har något med svenska ädla traditioner och stolthet att göra är förödande för partiet.” Artikeln fortsätter: ”Deras idol hade vänt sig i graven” – med uppenbar syftning på Adolf Hitler, och med all rätt: Hitler, den klassiska nazismens grundfader, skulle ha uteslutit sådana från sitt parti före maktövertagandet 1933.

De politiska mål det egentligen handlar om blir dock uppenbart ett par rader längre ned i samma artikel i *Ung Front* 2/1993: "Om de verkligen är nationalsocialister, informera dem om SD:s partiprogram som är skrivet för Sverige på 2000-talet."⁶¹

Sverigedemokraternas systematiska bruk av en dold agenda finns det en uppsjö av belägg för. Det kan räcka med någrabelysande exempel. Partiets förstakommunfullmäktigaledamot var Tina Hallberg-Bengtsson i Höör. I SD:s lokala politiska program för Höör inför valet 1994 lyftes förstås Tina Hallberg-Bengtsson fram. Bredvid ett fotografi på henne fanns ett citat som talade om "en fungerande demokrati", och litet längre ned betonades värdet av yttrandefrihet.⁶² 1996 videofilmades Tina Hallberg-Bengtsson när hon, iförd brun uniform med en hakkorsarmbindel, inför andra Sverigedemokrater håller tal vid ett bokbål där böcker av judiska författare förstörs. Mer om detta i kapitlet om Ledaren.

Sådant var inte avsett för allmänhetens kännedom. I interntidningen *SD-Bulletinen* i mars 1996 ondgjorde sig partiledningen över att "Sverigedemokraterna har fått dåligt rykte på grund av vissa 'Hollywoodnazister'". Lägg märke till att det inte var nazister eller nazistiska åsikter som var problemet, utan för att precisera vad som avsågs uppfann SD-ledningen uttrycket "Hollywoodnazister". Artikelns fortsatte: "Personer med så svag övertygelse att de måste *klä ut sig* på ett sådant sätt att de drar ett löjets skimmer och skam över Sverigedemokraterna ombedes att stanna hemma, eller fatta allvaret och klä sig som vanligt folk."⁶³ (Förf:s kursivering.) Vilket annat riksdagsparti som helst skulle ha reagerat med avsky inte så mycket för klädseln, utan på att uppenbara nazister uppträdde på deras arrangemang. Men för Sverigedemokraterna var det alltså helt i sin ordning att nazister

deltog, bara de ”klädde sig som vanligt folk”. Man kan ju fråga sig vilka det egentligen var som ”klädde ut sig”. 1996 såg sig för övrigt Sverigedemokraterna – som enda svenska riksdagsparti – föranlätet att införa uniformsförbud vid sina demonstrationer.

Så har det fortsatt genom åren, de explicita påbuden om att hålla sig med en dold agenda. I en intern mejlkonversation inom Sverigedemokraternas partistyrelse i början av 2000-talet gav vice partiledaren Torbjörn Kastell konkreta riktlinjer för retoriken: ”Man säger inte att man ska ’hänga landsförrädarna’ man säger att man ska ’utkräva ansvar av de politiker som agerat i uppenbar strid med sitt lands intresse’. Man säger inte ’bögarna tillbaka in i garderoben’, man säger ’bevara kärnfamiljen.’”⁶⁴

Sverigedemokraternas dubbla ansikte fick ett rejält avslöjande när radioprogrammet *Kaliber* våren 2009 infiltrerade partiet. Det var bland annat då som reportern – innan hon avslöjades och hotades av ledande SD:are – fångade på band hur Jimmie Åkesson deltog när visor sjöngs som bland annat jublade över mordet på Sveriges statsminister Olof Palme:

Olof Palme gick på bio,
Tra la la la laa, tra lal lal laa.
Han kom ut strax efter tio,
Tra la la la laa, tra lal lal laa.
Skottet brann, blodet rann,
Olof Palme han försvann.
Olof Palme gick på bio,
Tra la la la laa, tra lal lal laa.
Lisbeth såg pistolen blänka,
Tra la la la laa, tra lal lal laa.
Strax därefter blev hon änka,
Tra la la la laa, tra lal lal laa.⁶⁵

Politiken är i grunden densamma

Under rubriken "Sverigedemokraterna granskas" sammanfattade *Kaliber*: "Kaliber lät tre reportrar gå med i Sverigedemokraterna. Inför programserien har reportrarna spelat in över 90 timmars material med dold mikrofon från sin tid i Sverigedemokraterna. Det rör sig om ett 30-tal träffar och möten. Enligt partiordförande Jimmie Åkesson har partiet en konsekvent hållning mot extremism. Linjen inåt ska vara samma som den utåt. Men hur låter det på partiets interna möten? Kaliber kan visa hur ledande och offentliga personer inom Sverigedemokraternas ungdomsförbund och partistyrrelsen, tillika människor som sitter på poster i kommunfullmäktige, skämtar om somalier, lyssnar på vit makt-musik och sjunger nazistiska kampsånger. Och hur partiledaren Jimmie Åkesson sitter med när musiken spelas."⁶⁶

Boken *Sverigedemokraterna från insidan*, med Richard Slätt – idag ledarskribent på *Smålandsposten* – som redaktör, konstaterade 2004: "För att kunna nå väljare måste Sverigedemokraterna framställas som ett seriöst, trovärdigt och ansvarstagande parti. Detta är inte möjligt om halva partistyrrelsen är straffad och de offentliga valkandidaterna går omkring i marschkängor. Detta ansiktslyft har dock inte förändrat den politik och ideologi som utgör partiets stapelvaror sedan bildandet och som ännu förankrar partiet i den 'nationella rörelsen'."⁶⁷

Detta bekräftades exempelvis i en senare doktorsavhandling vid Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap på Örebro universitet, som gjorde en analys av SD:s retorik. Doktoranden Simon Ojas resultat visade att Sverigedemokraterna anpassat sig till den retoriska situationen, men att deras åsikter är oförändrade.⁶⁸ Många andra

forskare, exempelvis Gabriella Elgenius och Jens Rydgren vid Göteborgs respektive Stockholms universitet år 2017, har påvisat en ideologisk kontinuitet hos SD från starten 1988, trots att ”retoriken justerats och getts en snyggare förpackning”.⁶⁹

På en inspelning av ett internt möte 2013 mellan de ledande SD:arna Richard Jomshof, Mattias Karlsson och Linus Bylund som läckt ut, säger Mattias Karlsson att man som vanlig medlem inte behöver vara orolig för uteslutning, ”om man bara använder det sunda förnuftet och försöker att inte *kontinuerligt* lyfta fram rasistiska, nazistiska, antidemokratiska idéer, tankar, artiklar och så vidare”. Richard Jomshof kommenterade: ”Tänk er för i alla lägen. Tyvärr måste man lägga band på sig själv. Jag kan tycka att det är lite odemokratiskt men det är så verkligheten ser ut.” På samma möte visade han att uteslutningar snarare handlade om sättet att uttrycka sig på än om åsikterna som sådana. Angående en kommunpolitiker som uteslutits på grund av några grovt kränkande uttalanden om homosexuella, sa han att sverigedemokrater ”får tycka vad de vill om homosexualitet, men man kan inte uttrycka sig på det sättet. Vi måste som parti inse att orden vi väljer är fruktansvärt viktiga.” Från riksorganisationen poängterades att enstaka fall av spridande av ”rasism, nazism eller antidemokratiska idéer” inte leder till uteslutning.⁷⁰

2015 sa Richard Jomshof: ”Eftersom Sverige inte är Ungern, eftersom vi inte sitter i regeringsställning (än) och eftersom media i Sverige inte fungerar som media i Ungern, är vi tvungna att anpassa oss till den verklighet som råder här. Det innebär inte minst att vi måste anpassa vår retorik efter det rådande läget.” Notera att det inte var någon ”enskild individ”, som Jimmie Åkesson brukar hävda när någon parti-

företrädare ertappas med nazism, utan det var SD:s partisekreterare som uttalade sig i partiledningens namn. Även det filmades.⁷¹

Man kan ju fråga sig vad det kan vara för slags politik som Richard Jomshof syftar på att sverigedemokrater måste hålla inne med, samtidigt som han uppenbarligen ställer sig bakom den, och som skulle fungera i det halvfascistiska Ungern men inte när man vill värva röster eller skaffa sig samarbetspartners i Sverige. Svaret är ganska givet. I synnerhet som det handlar om ett parti som grundats av öppna nazister.

Johan Wirfält, chefen för Forum/Debatt och Film, Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm, skrev apropå sistnämnda uttalande från Sverigedemokraterna: ”För att sätta Jomshofs inlägg i sitt rätta sammanhang: fria medier och fri opinionsbildning är det absoluta fundamentet i en demokrati. Av samma skäl liknar det Ungern som SD:s partisekreterare nu nämner som förebild allt mer en skendemokrati. Pressen är under hårt tryck, författare och intellektuella likaså. På fem år har landet fallit från plats 23 till 65 på Reportrar utan gränsers globala pressfrihetsindex – Ungern ligger nu stabilt och Hoover strax under Dominikanska republiken.”⁷²

Moderation leder till valframgångar för NSDAP

För att återkomma till NSDAP, ledde Hitlers moderation av den nazistiska propagandan till stora valframgångar. Partiet gick från att ha legat kring ett par procent till att bli Tysklands största. Här måste det påpekas att detta inte hade så mycket att göra med den samtidiga kraftiga ökningen av arbetslöshet i Tyskland som det ibland har antagits. Historikern Conan Fischer visar att NSDAP faktiskt i huvudsak

misslyckades med att slå mynt av arbetslösheten. Medan partiet ökade från 18 procent till över 37 procent av rösterna i valet i juli 1932, var det bara 13 procent av de arbetslösa som röstade på NSDAP.⁷³ Inte heller var fredsavtalet i Versailles efter första världskriget något som NSDAP kunde slå särskilt mycket mynt av – alla partier hade i stort sett samma åsikt om vad detta fredsavtal inneburit för Tyskland.

Däremot var det – och även här finns tydliga likheter mellan NSDAP 1932 och Sverigedemokraterna 2018 – många arbetare som röstade på nazisterna eftersom de var besvikna på Socialdemokraterna. Det som dessa väljare var besvikna på, var Socialdemokraternas icke-socialistiska politik som inte förbättrat något för arbetarna. I november 2021 visades reportaget ”De nya Socialdemokraterna?” av SVT:s *Uppdrag granskning*.⁷⁴ Programmet utgick från en opinionsundersökning från 2019 som visade att var fjärde LO-medlem uppgav att de skulle rösta på SD. Det väckte stor förvåning att de intervjuade uppgav att de gått över till Sverigedemokraterna på grund av bristen på *vänsterpolitik* hos Socialdemokraterna. Denna förvåning berodde dock på att man inte förstått hur ett populistiskt parti fungerar. Det var precis likadant med de arbetare som lämnade det tyska socialdemokratiska partiet för att gå över till NSDAP i början av 1930-talet, som Conan Fischer förklarar: ”Nazisympatisörer från arbetarklassen uttryckte ofta åsikten att [den socialistiska revolutionen] 1918 hade varit ett förlorat tillfälle, att Socialdemokraterna hade svikit revolutionen. Det socialdemokratiska partiet fick med andra ord inte kritik för att gå för långt, för snabbt, utan för att göra för lite eller fel sak.”⁷⁵

Inget av de traditionella borgerliga partierna med deras uttalade fientlighet till allmänna sociala reformer hade en chans att dra till sig särskilt många av dessa besvikna social-

demokrater; det är bara ett populistiskt, klassiskt nazistiskt parti som kan lyckas med detta. 1933 röstade var tredje arbetare på NSDAP.⁷⁶ Även om NSDAP fortfarande hade sin största väljarbas på landsbygden och i småstäder, var det inbrytningen i den stora arbetarklassen som säkrade Hitlers väg till makten.

Den 30 januari 1933 utnämndes Hitler till rikskansler (motsvarande statsminister) i en NSDAP-DNVP-regering med von Papen som vicekansler och tre andra NSDAP-ministrar bland regeringens tolv ministrar. Historikerna Jeremy Noakes och Geoffrey Pridham skriver: ”Det nazistiska maktövertagandet byggde på en kompromiss mellan den nazistiska ledningen, som vunnit politisk makt, och de traditionella eliterna, som behöll sina positioner men ställde sig i den nya regimens tjänst. De uppmuntrades till detta genom att Hitlers första mål – undertryckandet av vänstern, upprustning och en översyn av olika delar av Versaillesfördraget – också var vad de själva önskade. Men genom att stödja Hitler under dessa tidiga år ökade de hans makt och prestige och gjorde successivt sig själva överflödiga. När regimen så småningom gick vidare med erövringskrig och Förintelse, ersattes de konservativa männen av teknokrater eller rasistiska fanatiker som inte delade deras betänkligheter.”⁷⁷

Noakes och Pridham förklarar hur Hitler kunde använda grundlagsenliga, formellt demokratiska medel för att utvidga sin makt: ”När han väl fått makten, använde [Hitler] denna till att utlysa undantagstillstånd ... i syfte att avlägsna grundlagens garantier för medborgerliga fri- och rättigheter. Han höll sig till grundlagens bokstav men struntade i dess anda. Dessutom, genom att han fortsatte att ge sken av legalitet, kunde han undanröja alla betänkligheter som de statliga

tjänstemännen som var skyldiga att genomföra hans politik annars kunde ha känt.”⁷⁸

SD:s partiprogram har radikaliserats

Vad kan vi då föreställa oss om Sverigedemokraternas framtidsmål? Att de har en dold agenda, att de uppmanar sina medlemmar att hålla tand för tunga, är uppenbart, men har de ändå inte modererats av sina år i riksdagen, i umgänge med representanter för mer demokratiska partier? Det finns en schablonuppfattning om att Sverigedemokraterna har blivit mindre radikala sedan de hade en öppet nazistisk partiledare. Men en noggrann läsning av deras partiprogram visar att det snarare är tvärtom, och att det verkligen bara rör sig om ett putsande av fasaden.

Som vi sett, syns ingenting av Förintelsen eller erövringskrig i NSDAP:s 25-punktersprogram, och efter vad vi vet om Sverigedemokraterna, vore det både naivt och okunnigt att anta att alla dess målsättningar kan utläsas ur det officiella partiprogrammet.

I själva verket genomgick Sverigedemokraterna en retorisk *radikaliseringsprocess* under 1990-talet, jämfört med 1988, då partiet bildades av öppna nazister. I det första partiprogrammet, antaget 1989, när Anders Klarström, tidigare aktiv i nazistiska Nordiska rikspartiet, var ordförande, hette det bland annat att ”Sverigedemokraterna vill slå vakt om den parlamentariska demokratin”.⁷⁹ 1994 års partiprogram – det som Jimmie Åkesson blev medlem på – var radikallare. Då hade passusen om att slå vakt om den parlamentariska demokratin strukits. Däremot fanns det med helt nya, tveksamt demokratiska punkter, såsom denna om fackföreningarna: ”Avtalsrörelser har under många perioder haft

ogynnsamma effekter på samhällsekonomin då de lett till lönepåslag som inte haft förankring i den ekonomiska verkligheten. Detta har lett till inflation, sänkta reallöner och förlust av marknadsandelar för Sveriges exportindustri. Här behövs en starkare statsmakt som även kan motverka det sektorstänkande som lett till att ingen tagit ansvar för samhällsekonomin utveckling.”⁸⁰ Något liknande fanns inte i 1989 års program.

1995 tog den i politiskt hänseende mindre belastade Mikael Jansson (som kom från Centerpartiet) över som partiledare. Även om det var under hans ledning som hakors och uniformer förbjöds vid partiaktiviteter, så flyttade sig 1996 års partiprogram ännu längre bort från den parlamentariska demokratin. På sidan 6 läser vi: ”Dagens samhällsorganisation är i många avseenden ineffektiv och tungrodd. En genomgripande förvaltningsreform behövs för att de styrande politiska partierna i vissa avseenden mer effektivt skall kunna realisera sina visioner.”⁸¹ Med tanke på den politiska karaktären hos Sverigedemokraterna och den historiska erfarenheten av vad NSDAP menade med ett dylikt språkbruk, klingar detta tämligen olycksbådande – och bra mycket radikalare än 1989 års program. 1996 nämndes parlamentarism bara på ett ställe, föga lovande för anhängare av denna form av demokrati: ”Sverige bör inte vara medlem i FN, eftersom alla organ med parlamentsliknande struktur tenderar att våldföra sig på medlemsländernas självbestämmande.”⁸² Kravet på ett svenskt utträde ur FN var för övrigt ett nytt, radikalt steg 1996.

Det kan verka som om SD backade från det senare i 1999 års program, eftersom det enda omnämnandet av FN i detta löd: ”Sverige måste agera mer kritiskt i FN.”⁸³ Dock fanns fortfarande inget om att ställa upp på parlamentarisk demo-

krati, så inte heller i programmet 2003. Två år senare var det återigen dags för SD att anta ett nytt program, detta i samband med att Jimmie Åkesson tog över som partiledare. Där fanns inget om FN och inget om parlamentarisk demokrati. Däremot hette det: "Folkets främsta företrädare är riksdagen, som ska väljas demokratiskt."⁸⁴

Det är viktigt att känna till vad Hitlers nazistiska parti uttalade om riksdag och demokratiska val. Faktum är att dess partiprogram aldrig förespråkade någon diktatur, utan i detta avseende lät det mindre radikalt än något av SD:s olika partiprogram. I Punkt 25 i NSDAP:s program försvarades "det politiska centralparlamentets villkorlösa auktoritet över hela Riket och dess allmänna organisation." I förra kapitlet beskrevs den modell av demokrati som NSDAP förespråkade före maktövertagandet 1933.⁸⁵

Faktum är att Sverigedemokraternas innevarande partiprogram, antaget 2011, är det som är det mest tveksamma vad gäller demokrati. Denna formulering på sidan 6 i det nuvarande programmet visar klart och tydligt att SD inte tror på möjligheten av en demokrati som är allmän och lika för alla:

"Demokrati betyder folkstyre och Sverigedemokraternas uppfattning är att man inte helt kan förbigå ordet 'folk' i begreppet folkstyre och att folkstyret i längden riskerar att bli mycket problematiskt att upprätthålla i en stat som bebos av flera folk, där det inte råder konsensus kring vilka som skall räknas till folket och där det kanske inte ens förekommer en gemensam arena för debatt eftersom invånarna i staten inte talar samma språk. Vi ser således förekomsten av en gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten som en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati."⁸⁶

Bakom denna tämligen tillkrånglade formulering – en mening bestående av 70 ord och hela sju satser – finns ett tydligt budskap om att bara svenskar är välkomna i Sverigedemokraternas stat. Partiet hade en större pedagogisk förmåga i mitten av 1990-talet, när Jimmie Åkesson gick med. Då hette det helt enkelt, utan omsvep ”Sverige åt svenskarna” – ett eko av NSDAP:s ”Tyskland åt tyskarna”. I sammanhanget kan det vara intressant att påminna om punkt 4 i NSDAP:s partiprogram: ”Endast människor av vårt folk [*Volksgenosse*] kan bli medborgare. Såsom varande av vårt folk kan endast den räknas som är av tyskt blod, oavsett religion [dvs katolsk eller protestantisk]. Därför kan ingen jude räknas som folktysk.”

På sid 3 i 2011 års program gör SD, i samklang med detta, ett ännu mer iögonenfallande avsteg från en av de mest grundläggande principerna för en rättsstat: ”Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla *medborgare* skyddas av, och är lika inför, lagen” (förf:s kursivering). Alltså alla *svenskar* (medborgare), inte alla invånare i landet. Vi ska återkomma till detta i kapitlet om Staten.

Intressant nog hänvisar 2011 års program som det första i SD:s historia till partiets öppet nazistiska period: ”Partiet bildades 1988 med det övergripande målet att formera en demokratisk, politisk rörelse som skulle slå vakt om den gemensamma nationella identitet som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.”⁸⁷ Mycket längre bort från ett avståndstagande från partiets öppna nazistiska rötter kan man inte komma. Sverigedemokraterna av idag karaktäriserar alltså sin öppet nazistiska bakgrund som något positivt och eftersträvänsvärt, ”en demokratisk, politisk rörelse”.

Fortfarande är det bara under den öppna nazisten Anders Klarström som Sverigedemokraterna i sitt program uttryckligen har bekänt sig till parlamentarisk demokrati – vilket givetvis inte var annat än en läpparnas bekännelse.

Denna radikalisering av Sverigedemokraterna under 1990-talet märks också tydligt i partitidningen. Under de två första åren – 1988 och 1989 – var *Sverige-Kuriren* (som den hette då) bara ett slags främlingsfientlig version av högertidningen *Contra*, med nationalromantik som huvudtema, men även med artiklar kring trafikfrågor och sport. 1995, under Mikael Jansson, lät det annorlunda. Då annonserades det öppet för musik av rent nazistiska band. I nr 25/1995 av *SD-Kuriren* (tidningens nya namn) skrev Mikael Jansson aggressivt om hur motståndarna strävade efter att bokstavligen ”förinta det Svenska folket” (versal i ordet ”svensk” var legio för SD), och han hyllade de antisemitiska ledarna Le Pen (Frankrike) och Haider (Österrike), som han satte samman med ”[oss] Svenska patrioter”. På annan plats (sid 6) kallades antirasister ”osolidariska och antisvenska”. En annan artikel tog rasisterna som terroriserat den libanesiska familjen Labadi i Vålberg i försvar, och under rubriken ”Landsförrädare – då och nu” förkunnas att ”de verkliga förrädarna skall straffas hårt och skoningslöst”, mot bakgrund av en teckning föreställande Karl XII med en bödelsyxa. Allt detta i ett och samma nummer av *SD-Kuriren*.⁸⁸ Inget liknande förekom i tidningen under den tid då SD:arna var helt öppna med sin nazism.

Ett annat exempel är frågan om ”återvandring”. I 1999 års partiprogram togs kravet på återvandring bort, men numera, när SD blivit en maktfaktor i svensk politik, har det dammats av igen.

I den mån SD "gjort upp med sin historia" handlar det således om att man lagt ifrån sig det som Jansson så träffande kallade "Hollywoodnazism", alltså de yttre uttrycken, men politiken och de politiska deklarationerna har snarast gått mer åt det högerextrema hållet. Allt detta är karaktäristiskt för klassisk nationalsocialism.

Antiintellektualism

En naturlig följd av den dolda agendan, det dubbla ansiktet och den direkt, cyniskt avsiktligt bedrägliga propagandan hos den klassiska nazismen, är antiintellektualismen. Denna kännetecknar NSDAP och SD i lika hög grad. Den tyske historikern Michael Hans Kater, som specialiserat sig på studier av nazismen, beskriver den typiske "halvbildade" nazisten, "med djupa rötter i det autodidaktiska, det axiomatiska och tesar som tas för givna, och med dess karaktäristiska frånvaro av logik."⁸⁹ Detta stod förstås, enligt Kater, i dialektiskt förhållande till "den nazistiska ideologins natur" – eller, rättare sagt, den antiintellektuella frånvaron av en inbördes logisk ideologi hos den nazistiska världsåskådningen. Han konstaterar att för NSDAP:s anhängare "spelade det ingen roll om paragraferna i partiprogrammet eller principerna i Hitlers *Kampf* var förvrängda bortom all mening; i fråga om nazismens ekonomiska teori var den ett sådant hopkok av olika idéer att den bara kunde te sig meningsfull för dem som tänkt ut den. För den vanliga partiarbetaren var det viktiga inte så mycket innehållet i ideologin, utan metoden för att sprida den. Presentationssättet var budskapet, och känslomässigt tilltal betraktades som överlägset intellektuellt argumenterande. Den diffusa nazistiska världsåskådningen, så som den uttrycks i *Mein Kampf*, kunde tas in styckevis

av den lägre medelklassens funktionärer. Istället för att fundera över kärnan i en fråga, nöjde sig dessa med att rabbla de delar av doktrinen som passade deras omedelbara syften.”⁹⁰

Detta öppnade förstås för mycket kritik, men när nazismen utsattes för ifrågasättanden från meningsmotståndare, bemöttes detta av medlemmar i NSDAP på ett sätt som säkert klingar välbekant för många läsare: ”Närhelst politiska motståndare motbevisade en nazists argument på ett systematiskt sätt, skulle de tystas inte av logik utan av en retorik på hög volym.”⁹¹

I universitetsstudien ”Rasistisk retorik: En studie av Sverigedemokraternas partiprogram 1989 och 2011” skriver Gunnel Troberg att ”utmärkande för SD:s partiprogram är deras användning av känslomässig argumentation (pathos)” och konstaterar att ”vi kan känna igen användningen av pathos från nazismens propaganda”.⁹²

Enligt Kater visar sociologisk forskning att många av de nazistiska funktionärerna från lägre medelklass hade det som kallas en auktoritär personlighet: ”Patriarkala och pryda, värderingar som var förlegade, antiemancipatoriska, antimodernistiska. Kärnan i deras traditionalism var deras antiliberalism; den grundläggande tron på naturliga ojämlikheter. I småstadsmiljöer fann man dem ofta i en kvarteretskrogskultur som vaknade till liv efter klockan sju på kvällen, och där var och en höll sig till sin egen lilla kamratgrupp. Det var i dessa uteslutande mansdominerade små lokala sammankomster, där det förekom ett flitigt drickande medan allsköns vulgariteter florerade, som irrationella män gav uttryck för antidemokratiska åsikter parat med en ohämmad, skamlös sentimentalitet. I den så kallade Kampens Tid blev tyska småstads-krogar en grogrund för den totalitarism som skulle träda fram i den nationalsocialistiska diktaturens

mycket vidare landskap. Före 1933 var det i sådana miljöer som nazismen firade sina största triumfer och vann över sina mest lovande konvertiter.”⁹³

Som vi ska se längre fram, är detta inte bara ännu en likhet mellan Sverigedemokraterna och NSDAP; Jimmie Åkesson har till och med ännu radikalare väljare än vad Hitler hade 1933. Det är något som verkligen inte bådär gott för framtiden, om Sverigedemokraterna kommer i regeringsställning.

Sammanfattning

1. Den klassiska nazismen står i särklass bland de populistiska inriktningarna genom att med en internt osminkad cynism direkt uppmana sina medlemmar att inte berätta om vissa delar av partiets politik, eftersom dessa antas kunna missgynna partiet i ett val. Detta kriterium på klassisk nazism stämmer väl in på Sverigedemokraternas praktik, men inte på något annat riksdagsparti i Sverige.
2. Både NSDAP och SD började med en våldsinriktad praktik. Efter partikongressen 1927 sparade NSDAP inte på några ansträngningar för att revidera sin propagandalinje i syfte att framställa sig som medelklasstillsänt. Det är en direkt föregångare till den moderation i retoriken som SD genomgått, till och med på direkt uppmaning av en SS-veteran och gammal NSDAP-medlem: ”Häng in uniformen, ställ ifrån er ölburken och sluta skråla om judesläkt.” Inget annat riksdagsparti i Sverige har haft en våldsinriktad praktik.
3. NSDAP stärkte innan det kom till makten sin ”rumsrena” image genom att peka på att det inte alls längre bara var ett rasistiskt ”enfrågeparti”, utan att dess företrädare även

kommit med många ”positiva” politiska förslag i frågor kring exempelvis lantbrukspolitik, privat ägande och statsförvaltning i olika parlamentariska församlingar. Vi ser exakt samma utveckling hos Sverigedemokraterna. Inget annat riksdagsparti i Sverige har behövt tvätta bort intrycket av att vara ett rasistiskt enfrågeparti.

4. NSDAP lyckades dölja sin verkliga agenda så väl att till och med judar röstade på Hitler och anslöt sig till Hitler – precis som i fallet med SD och invandrare.
5. NSDAP skrotade inte bara sin rabulistiska retorik och praktik, utan inlät sig också lokalt i politiska kompromisser och uppgörelser i sakfrågor som vilket parti som helst. Även denna utveckling har SD följt. Resultatet blev att båda partierna gick fram sensationellt – t.o.m. med nästan identiska procenttal! I NSDAP:s fall var det från 3 procent i riksdagsvalet 1924 till 18 procent i september 1930, i Sverigedemokraternas fall från 2,93 procent år 2006 till 17,53 procent år 2018.
6. NSDAP:s nedtoning av retoriken och den nya parlamentariska inriktningen skapade konvulsioner inom partiet, med flera som gick ur eller uteslöts. SD följer till punkt och pricka detta mönster. Vi har inte bara alla uteslutningar av medlemmar som pratat bredvid munnen, utan även högerutbrytningarna till Nationaldemokraterna och Alternativ för Sverige. Inget annat riksdagsparti i Sverige har något som ens påminner om detta.
7. Även om NSDAP tonade ned sin rasistiska politik under de senare Weimar-åren, ändrade Hitler bevisligen inte sina åsikter, utan som vi sett radikaliserades partiet istället. Exakt samma fenomen ser vi hos SD, redan innan de fått makten.

8. Sommaren 1931 försökte Hitler bilda regering med nationalkonservativa Tysknationella folkpartiet. Goebbels instruerade då NSDAP:s valarbetare att sluta attackera von Papen verbalt. Samma sak ser vi med SD: Jimmie Åkesson försöker nu bilda regering tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna, och då har SD slutat attackera dessa partier som tidigare, när de satte in dem i vad de kallade ”sjuklövern”.
9. En naturlig följd av den dolda agendan, det dubbla ansiktet och den direkt, cyniskt avsiktligt bedrägliga propagandan hos den klassiska nazismen, är antiintellektualismen och vädjandet till känslor i den politiska propagandan. Även SD:s partiprogram präglas av samma användning av känslomässig argumentation.

SD liknar inte i något av dessa avseenden något annat riksdagsparti i Sverige, utan ligger exakt på den punkt där NSDAP låg strax före maktövertagandet 1933. De principiella likheterna mellan SD före dess makttillträde och NSDAP före 1933 är så stora att envar med en djupgående kunskap om båda dessa partier kan dra slutsatsen att om Hitler verkat under samma omständigheter som SD i Sverige på 2000-talet, skulle han ha agerat på i stort sett samma sätt som SD, med samma mål som dem han hade 1932.

FOLKET

Möjligtvis med undantag för Vänsterpartiet är alla svenska riksdagspartier i någon mån nationalistiska. De bär med stolthet den blågula svenska flaggan, firar nationaldagen, sjunger nationalsången, osv. Men inget annat riksdagsparti så fullkomligt förhållar det svenska folket så som Sverige-demokraterna gör; deras attityd till det de kallar ”folket” och ”nationen” är identisk med den hos det ursprungliga klassiska nazistpartiet NSDAP.

Upphöjandet och dyrkan av det egna folket är själva utgångspunkten för nazismen. Det hörs redan på ursprunget till dess tankegods, *völkisch*. Conan Fischer förklarar att *völkisch*-tanken bygger på ”uppfattningen att alla tyskar delar en gemensam etnicitet, kultur och uppsättning värderingar som härrör från en förhålligad (delvis mytologiserad) historia. Dessa gemensamma band ansågs vara mycket viktigare än alla skillnader, sociala eller på annat sätt, inom den tyska nationen.”⁹⁴

Vi finner samma förhålligande av en mytologiserad äldre epok i SD:s innevarande partiprogram, i form av ett nostalgiskt förhålligande av folkhemstanken – som dock i SD:s tappning töms på Socialdemokratins sociala rättvisaspekt och istället fylls med ett som SD kallar det ”socialkonserverativt innehåll”. Där finns också samma uppfattning att alla – i SD:s fall svenskarna – delar en gemensam etnicitet, kultur och uppsättning värderingar:

”Demokrati betyder folkstyre och Sverigedemokraternas uppfattning är att man inte helt kan förbigå ordet ’folk’ i begreppet folkstyre och att folkstyret i längden riskerar att bli mycket problematiskt att upprätthålla i en stat som bebos av flera folk, där det inte råder konsensus kring vilka som skall räknas till folket och där det kanske inte ens förekommer en gemensam arena för debatt eftersom invånarna i staten inte talar samma språk. Vi ser således förekomsten av en gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten som en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati.”⁹⁵

”Sverigedemokraterna ser nationalismen som det enskilt viktigaste verktyget i arbetet med att bejaka den gemensamma identiteten och samhällets inre solidaritet.”⁹⁶

I oktober 1930 deklarerade Gregor Strasser i den tyska riksdagen: ”För oss innebär ’folket’ en hälsosam och stark gemenskap, som delar samma öde, som hör ihop på grund av en gemensam karaktär, gemensamma seder och ett gemensamt språk. Staten är för oss nationalsocialister inte ett självständigt lagstiftande eller ett byråkratiskt maskineri, utan är den levande bäraren av kultur, lag och ordning mot det tyska folkets fiender på alla områden. Vi hyser den största respekt för Rikets och de enskilda staternas konstitution.”⁹⁷

Vi hittar precis denna tanke genomgående i SD:s innevarande partiprogram:

”Sverigedemokraterna definierar den svenska nationen i termer av lojalitet, gemensam identitet, gemensamt språk och gemensam kultur. Medlem av den svenska nationen kan man enligt vår uppfattning bli genom att antingen födas in i den eller genom att senare i livet aktivt välja att uppgå i den.”⁹⁸

”För att långsiktigt kunna slå vakt om folkhemstanken och välfärdsstaten måste man också slå vakt om den nationella sammanhållningen. Det måste finnas en gemensam identitet i botten för att de som har mer ska vara beredda att dela med sig till dem som har mindre. Av denna anledning finns det också en inneboende motsättning mellan välfärd och mångkulturalism.”⁹⁹

I den motsättning som SD ser mellan det egna folkets välfärd och mångkulturalism kan vi spåra rasismens upphov i upphöjandet och dyrkandet av det egna folket. Michael Wildt, professor i tysk 1900-talshistoria vid Humboldt-universitetet, förklarar i sin prisbelönta bok om det nazistiska samhället, *Die Ambivalenz des Volkes: Nationalsozialismus als Gesellschaftsgechichte* (”Folkets ambivalens: nationalism som samhällshistoria”): ”Den som talar om ’folket’ måste alltid ta myntets baksida med i beräkningen. Diskussionen handlar nämligen om vem som ska inkluderas och vem som ska exkluderas. Inte bara språk och historia, utan även härkomst och etniska attribut bestämmer inkludering och exkludering. Inkludering kräver exkludering.”¹⁰⁰

För att definiera vilka som var det hedervärda folket, behövdes en avgränsning. Denna fastställdes av NSDAP i punkterna 4 och 8 i dess partiprogram: ”Folktyisk kan endast den vara som är av tyskt blod, oavsett religion”, vilket kompletterades med det följande: ”Därför kan ingen jude räknas som folktyisk.”¹⁰¹

Sverigedemokraternas aktuella partiprogram innehåller vad som kan betraktas mer eller mindre som en kopia av denna punkt i NSDAP:s program, om än moderniserat omskriven: ”Islam och i synnerhet dess starka politiska och fundamentalistiska gren är enligt Sverigedemokraternas uppfattning den religiösa åskådning som visat sig ha svårast

att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen.”¹⁰²

Inte socialkonservativa

Sverigedemokraterna kallar sig för socialkonservativa, men detta är att missbruka begreppet. Partiets nuvarande program hävdar att ”de grundelement inom den klassiska socialkonservatismen som Sverigedemokraterna framförallt sympatiserar med är dess strävan efter att försöka skapa stabilitet och gemenskap i samhället genom att förena de bästa elementen hos den traditionella högern och den traditionella vänstern. Strävan efter att ersätta klasskamp och hat med förbrödring och nationell solidaritet, strävan efter att ersätta revolutionära tendenser med ansvarstagande reformer och strävan efter att ersätta tendenser till anarki och samhällsupplösning med trygghet, hög moral och lag och ordning.”¹⁰³ Här återfinner vi alltså en 2000-talets version av det gamla receptet att använda både (reformistisk) ”socialism” (om än i urvattnad form) och ”nationalism”, som Hitler gjorde när han satte samman dessa båda begrepp till det nya partinamnet, nationalsocialisterna.

Men socialkonservatism är något annat än det SD står för. Ur Nationalencyklopedin, uppslagsord Konservatism: ”Från mitten av 1800-talet framträdde en konservativ kritik av industrialiseringens sociala avigsidor och krav på reformer i patriarkalisk anda för att motverka revolutionära strömningar. ’Socialkonservatismen’ uttrycktes i Storbritannien av Disraeli som både författare och politiker, och i Tyskland teoretiskt av bl.a. Friedrich Stahl och Bismarck.”

Utmärkande för socialkonservatismen är att den – i bjärt kontrast till Sverigedemokraterna – i sann patriarkal anda

innefattade och omslöt alla, *oavsett etnicitet eller nationalitet*. Trots de förhärskande antisemitiska tendenserna i mitten av 1800-talet ställde Benjamin Disraeli, som SD skamlöst åberopar, i det brittiska parlamentet upp till försvar för den judiske Lionel de Rothschilds rätt att sväras in som parlamentsledamot, trots att lagen föreskrev att inga judar skulle tillåtas detta. Det var Bismarck, även han åberopad av SD, som drev igenom full emancipation av Tysklands judar 1869, och hans viktigaste politiska stöd under 1870-talet kom därför från Nationalliberala partiet, där många judar var medlemmar. ”Banden mellan judar och den tyske förbundskanslern [Bismarck] var så täta att när antisemiterna inledde sin agitation efter den ekonomiska kraschen 1873, var Bismarck en av måltavlorna för denna kampanj.”¹⁰⁴ Den tredje av de mest framstående socialkonservativa grundfäderna, Friedrich Stahl, var själv av judisk härkomst... Mer om SD:s antisemitism längre fram i detta kapitel.

Sverigedemokraterna är inte alls något socialkonservativt parti. De grundar sig istället på en uppfattning som formulerats sålunda: ”Hela den så kallade nationella högern betraktade tysk inrikespolitik endast utifrån profitsynpunkt, inte ur skyddssynpunkt för folket och rasen. Detta var, och är fortfarande, de konservativas grundläggande fel... *Völkisch*-idéen om staten vilar på tre pelare: på skyddet av folket och rasen, på idéen om social rättvisa, samt att allt detta bara kan åstadkommas och bevaras genom idéen om nationell självbevarelse. Inte ett enda politiskt parti på kontinenten har hittills på allvar kommit på idéen att sätta skyddet av folket och rasen först i alla frågor om världsbild och offentligt liv.”

Byt ut ”tysk” mot ”svensk” och ”ras” mot kodordet ”kultur”, och vi finner exakt den ståndpunkt som SD har. Den som citerades ovan var Joseph Goebbels, i sin bok *Der völkische*

Staatsgedanke, Untergang und Neugeburt ("Völkisch-tankens undergång och pånyttfödelse") från 1924.¹⁰⁵ Goebbels uttalande ekar i SD:s nuvarande partiprogram: "Den egna nationens intressen skall sättas i främsta rummet."¹⁰⁶

Det finns betydligt större anledning avvisa uppfattningen om SD som socialkonservativt än som klassiskt nazistiskt. I dag fyller som bekant muslimer från Mellanöstern i stort sett samma roll för SD som judarna gjorde för de främlingsfientliga i västvärlden på 1800- och 1900-talen. Redan i SD:s partiprogram från 1994 – det som Jimmie Åkesson blev medlem på – talades det på flera ställen om "alla *svenskars* lika värde", om "den svenska folksjälen" och om att "återskapa ett svenskt Sverige".¹⁰⁷

Inget annat riksdagsparti rör sig med sådant rent nazistiskt tankegods. Detta är nämligen själva kärnpunkten i nazismen: att det egna folket har ett specifikt värde, åtskilt från alla andra, att det egna folket har en speciell "folksjäl", att nationen ska "återskapas". Alla andra talar om alla människors lika värde – som det fastslås i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Inom det sociologiska forskningsfältet rör man sig med mer reella identiteter och kulturgrupper, såsom olika socialgrupper, olika politisk identitet, kvinnor, HBTQ-personer, etc, etc. Men för klassiska nazister handlar det om en fiktiv *völkisch*-sammanhållning av det av dem utvalda folket, baserad "inte på klass- utan nationstillhörighet", som det uttrycks i SD:s innevarande program.¹⁰⁸

Som Michael Wildt påpekar, spelade naziregimens antisemitism "en avgörande roll" i urskiljandet av det utvalda "folket".¹⁰⁹ Goebbels skrev 1924, med den tidens språkbruk: "Antingen kommer blods- och ödesgemenskapen för sjuttio miljoner tyskar äntligen att förstås och slutsatser dras från denna förståelse, eller så kommer en hop av individer som

av en ren tillfällighet talar tyska att växa fram i Central-europa. Den tyska nationalsocialismen kämpar inte för något annat än bevarandet av den tyska nationaliteten och för utformningen av dess framtid.”¹¹⁰ SD:s innevarande program upprepar i linje med detta att ”Sverigedemokraterna ser nationen som den viktigaste, äldsta och mest naturliga mänskliga gemenskapen efter familjen”.¹¹¹

Rasism

Frågan som vissa av de mer godtrogna idag ställer sig är om Sverigedemokraterna ens är att betrakta som ett rasistiskt parti. Detta är inget annat än antingen en måttstock på hur effektiv SD:arnas putsande av sin fasad har varit, eller på en föråldrad och snäv definition av begreppet rasism.

Man måste hela tiden hålla den klassiska nazismens opportunistiska anpassning av retoriken efter dagsläget i minnet. Att förespråka öppen, biologiskt grundad rasism har, som alla vet, blivit näst intill omöjligt efter 1945. Därför har rasisterna överfört sin retorik till andra områden. Uppfattningen att rasism endast utgår från genetiska skillnader är förlegad och finner inte något stöd i modern vetenskap. Nationalencyklopedin fastslår att ”även åsikter och handlingar som inte i alla avseenden motsvarar [uppfattningen om distinkta mänskliga raser] kan med viss rätt benämnas rasism, när det rör sig om allmän motvilja mot medlemmar av grupper som definieras genom fysiska, kulturella eller beteendemässiga karakteristika.”¹¹²

I universitetsstudien ”Rasistisk retorik – en studie av Sverigedemokraternas partiprogram 1989 och 2011” skriver Gunnel Troberg: ”Efter nazismens fall 1945 har rasismen få ta sig andra, mer diskreta kännetecken. I Sydafrika konstruera-

des bilden av 'afrikanen som kulturellt främmande eller den etniska andre' för att dölja regimen rasistiska grundvalar. Under 1950- och 1970-talen undveks biologiska argument för att försvara apartheid. Istället tillämpades vad historikern Saul DuBow beskrivit som 'kulturell essentialism'. Grundtanken med essentialism är tagen från den tyske filosofen Herder (1744–1803) som ansåg att varje folk skulle utveckla en unik och värdig kultur, vilket krävde isolering och separation från andra kulturer. Sammankopplingen mellan språk, kultur och ras hämtades från den tyska nazistismen, men till skillnad från nazisterna betonades inte rent biologiska faktorer. Termer som kan användas här är etnonationalism respektive etnopluralism. Etnonationalism innebär kortfattat en stat – ett folk. Etnopluralism är en radikalare form där man identifierar etniska skillnader. Ideologin bygger på ett tydligt 'vi och dem'-tänkande och centralt blir det kulturspecifika hos olika grupper.”¹¹³

Troberg påpekar att detta, som betecknas som nyrasism, ”väljer att istället för att återopa rasbegreppet i modern biologisk mening hävda att det finns bestående och oöverkomliga skillnader mellan olika människogrunder” och citerar den amerikanske historieprofessorn George M. Fredrickson: ”Det som har kallats 'nyrasism' i USA, Storbritannien och Frankrike är ett sätt att se på skillnader som förtingligar och essentialiserar kulturen snarare än arvsanlagen, eller med andra ord låter kultur fylla samma funktion som ras.”¹¹⁴ Frederickson menar att ”kultur och till och med religion kan essentialiseras så långt att de blir funktionella motsvarigheter till biologisk rasism, vilket i viss mån har inträffat under senare tid när det gäller inställningen till svarta i USA och Storbritannien och till muslimer i flera länder med kristen dominans”.¹¹⁵

Denna nyrasism, eller essentialism, finns explicit i Sverigedemokraternas innevarande partiprogram: ”Det finns dock också en nedärvd essens hos varje människa som man inte kan undertrycka i hur hög utsträckning som helst utan att det får konsekvenser. Delar av denna essens är gemensam för de flesta människor och annat är unikt för vissa grupper av människor.”¹¹⁶ Därmed bör diskussionen vara avslutad om Sverigedemokraterna är ett rasistiskt parti.

Gunnel Troberg talar även om ”andrafiering” – ett vetenskapligt begrepp som ”omfattar en process där individer och grupper markeras och behandlas som annorlunda och sämre i relation till den dominanta, sociala gruppen”, och konstaterar: ”Typiskt för populistiska, rasistiska partier är att öppet förneka att de är rasistiska.” Hon menar att ett effektivt verktyg för att analysera rasistiska strukturer idag är att se om där finns en andrafiering, och noterar att ”SD i 2011 års principprogram tydligt definierar vilka som är ’vi’ och ’de’”. Hon menar att ”denna uppdelning i hur svensk man är kan jämföras med hur Nazityskland delade upp människor efter hur tyska de var”.¹¹⁷

Även NSDAP gjorde glidningar mellan ras och kultur. Richard Walther Darré, som 1933 utsågs till den nazistiska regimens lantbruksminister, skrev 1930: ”Det är uppenbart att essensen hos det vi kallar mänsklig kultur, vilket historien också visar, är beroende av några mycket specifika raser. Sålunda har den strikt vetenskapliga definitionen av ras utvidgats till att omfatta definitionen av människor i förhållande till kultur och seder. Denna nya rasteori utvecklades av etnologin; idag strävar tillämpad etnologi efter att använda etnologins rön på det mänskliga samhället. Egentligen är det mycket enkelt: Om det kan fastställas att den eller den rasen uteslutande eller övervägande är ansvarig för att skapa en viss

kultur, och denna kulturs tillstånd och beständighet beror på den berörda rasen, så är uppgiften i grunden glasklar: den ras som gett upphov till en högtstående kultur måste bevaras och främjas.”¹¹⁸

Uppfattningen att olika värden hos olika mänskliga ”raser” kan mätas genom vilken kultur dessa frambringat kan lätt bli en giftig brygd utifrån det som Sverigedemokraternas innevarande partiprogram hävdar: Skrivningen om att ”den nordiska kulturgemenskapen är något som Sverigedemokraterna vill bejaka och bygga vidare på” på sidan 18 låter exakt som Darrés förespråkande av nödvändigheten av att bevara och främja ”en högtstående kultur” – i synnerhet med tanke på det som skrivs på följande två sidor i SD-programmet: ”[Sverigedemokraterna] arbetar för att förändra de aspekter av ett lands kultur som står i direkt strid med demokrati och grundläggande mänskliga rättigheter... Vi anser inte att alla världens kulturer är precis lika bra. Tvärtom så är vi motståndare till kulturrelativismen. Det är uppenbart så att vissa kulturer är bättre än andra på att slå vakt om grundläggande mänskliga rättigheter, skapa demokrati och materiellt välstånd, god sjukvård, hög utbildningsnivå och likhet inför lagen. Detta gör att dessa kulturer i våra ögon är bättre än de kulturer som inte vill eller förmår skapa goda levnadsvillkor för de människor som lever i dem.”¹¹⁹

Denna inte bara extremt förenklade, utan även direkt ovetenskapliga uppfattning – att det handlar om nationella kulturer som ”inte vill eller förmår” skapa ”goda levnadsvillkor” – är ett direkt uttryck för den antiintellektualism som kännetecknar den klassiska nazismen hos både NSDAP och Sverigedemokraterna. En gymnasieelev som förklarar sociala och politiska olikheter mellan olika länder på enbart samma sätt som Sverigedemokraternas partiprogram gör,

skulle i enlighet med betygskriterierna för Samhällskunskap få betyget F, underkänt. Ett minimikrav på elever som läser Samhällskunskap på gymnasiet är att de ska ha ett vetenskapligt förhållningssätt och kunna redogöra för hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar samhällsstrukturer, samt visa en "förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder".¹²⁰

Men SD:s innevarande partiprogram hävdar utan omsvep att "islam och i synnerhet dess starka politiska och fundamentalistiska gren är den religiösa åskådning som visat sig ha svårast att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen."¹²¹ Detta är förvisso en väl rotad uppfattning hos Sverigedemokraterna. I decembernumret år 2000 av SDU:s tidning *Demokraten* (tidigare *SDU-bulletinen*), nu med Jimmie Åkesson som förbundsordförande för SDU, betecknade Mattias Karlsson uttrycket "svenska muslimer" som "en motsägelse i sig själv"¹²² – ingen muslim kan alltså räknas som svensk. Det låter ju inte helt olikt punkt 4 i NSDAP:s partiprogram: "Ingen jude kan räknas som tysk."

Att tillvita en viss nationell kultur allmänna negativa uttryck såsom kvinnomisshandel, förtryck av pressfrihet och terror är – inte minst mot bakgrund av att detta förekommer och utövas i riklig mängd i den av SD hyllade "västerländska kulturen" – inte bara en förvanskning av verkligheten, utan direkt hatpropaganda. Särskilt magstarkt blir det om man betänker att Sverigedemokraterna själva ger uttryck för en stark misogyni; berömmar länder som Ungern, där pressfriheten är satt på undantag; och att inga utövar en sådan direkt terror mot journalister och andra (när dessa kritiserar Sverigedemokraterna) som just den välkända så kallade

”SD-svansen”. Är det sistnämnda den kultur som ledningen för Sverigedemokraterna vill slå vakt om, som den kallar ”högtstående”? Betraktar Sverigedemokraterna sin egen rasism som ett uttryck för ”svensk kultur”?

Sverigedemokraters propagandistiska användande av lösryckta citat ur Koranen för att ”bevisa” muslimernas farlighet är även det en direkt blåkopia av en av nazisternas antisemitiska metoder. Exempelvis i boken *Die Protokolle der Weisen von Zion und die jüdische Weltpolitik* (”Sions vises protokoll och den judiska världspolitiken”) gav Alfred Rosenberg – mannen som införde antisemitismen i NSDAP¹²³ – en mängd lösryckta citat ur judarnas Talmud för att driva i bevis att judendomen var en förtryckande, ondskefull och antidemokratisk religion som strävade efter världsherravälde. Bland annat citerar han Talmud, Pesachim 113b: ”Kanaan befallde sina söner fem saker: Älska varandra, älska stöld, älska promiskuitet, hata dina herrar och tala inte sanning.” Enligt Rosenberg var detta ”en mångtusenårig befallning” till judarna, och han hänvisade till sin egen skrift ”Omoral i Talmud”.¹²⁴ I själva verket var Kaanan Hams son som blev evigt fördömd av Gud, och denna textrad är avsedd att visa hur förtappad Kaanan var. Rosenberg myntade också begreppet ”övernationell administration” för att beskriva judarnas organisering för global makt. Idag har detta överförts till att kalla judar vid kodnamnet ”globalister” – ett begrepp som också SD:are använder.

Även Sverigedemokraternas framställande av muslimer som kriminella och moraliskt lågtstående kan ses som en överföring av det nazisterna sa om judar. Dietrich Eckardt, nazistpartiets grundare, skrev 1919 artikeln ”Das Judentum in und ausser uns” (”Judendomen inom och utanför oss”) i tidskriften *Auf Gut Deutsch*, nr 1–7/1919: ”För juden

existerar endast det judiska folket; för honom är inga andra människor värda att ta hänsyn till. Hänsynslöst berövar han andra folk frukterna av deras arbete; detta gör han med stor glädje. Han behandlar till och med sitt eget folk illa, om än med viss återhållsamhet.”¹²⁵

Inom psykologin kallas detta projicering. En intressant parallell är att den sverigedemokratiska riksdagsgruppen är minst lika kriminell som någon diskriminerad etnisk grupp i Sverige. Sverigedemokraterna gjorde 2021 stor affär av en rapport från Brottsförebyggande rådet som visade att 8 procent av de utlandsfödda någon gång *misstänkts* (alltså inte fällts) för någon form av brott. Men en genomgång av Sverigedemokraterna själva visar att samtidigt har 5 procent av SD:s politiker *dömts* för brottslig verksamhet. ”Brotten som begås av SD-politiker är bland annat våldtäkt, sexköp, sexuellt ofredande, våld i nära relation, våldsbrott mot kvinnor och barn och misshandel.”¹²⁶

Sverigedemokraterna pratar i sammanhanget framför allt om våldtäkter, men står själva upp över öronen i sådant. Flera riksdagspartier har representanter som dömts för sexuella övergrepp, men inget parti sopar det under mattan, skyddar och har överseende med gärningsmännen som SD. För att bara ta några exempel, anklagade Hanna Wigh en person i partiledningen för att använda våldtäkt som bestraffningsåtgärd mot illojala kvinnliga partimedlemmar; i samband med att en flicka på 16 år polisanmälde en SD-tjänsteman för våldtäkt, anklagade hon också SD-toppen Mattias Karlsson för att ha försökt tysta ned det hela,¹²⁷ och i EU-parlamentet representeras Sverigedemokraterna i skrivande stund av den för sexuellt ofredande dömda Peter Lundgren.

”Återvandring”

Som vi sett i föregående kapitel, såg sig NSDAP före makttillträdet tvunget att dölja djupet av sin fientlighet mot judarna – som när de 1926 förklarade att även judar skulle komma i åtnjutande av lagens skydd,¹²⁸ eller när de 1930 sa att ”vi vill inte ha någon förföljelse av judarna”.¹²⁹ Men framför allt ville de bli av med judarna, helst genom utvandring – ”återvandring” till Palestina med nazisternas språkbruk – men när detta inte gick, drev deras eget begär att bli av med judarna dem till folkmord.

Som en direkt avspegling av detta nazistiska ”bortönskande” av människor, har Sverigedemokraterna åter lyft fram sitt gamla krav på en statsunderstödd ”återvandring” – givetvis av i första hand muslimer. De talar nu offentligt om att de i budgetförhandlingarna med Moderaterna och Kristdemokraterna fått igenom vad deras ekonomisk-politiska talesperson Oscar Sjöstedt kallar en ”återvandringsmiljard”.¹³⁰

Många har – såsom *Svenska Dagbladets* ledarredaktion – förfärat frågat sig om det inte är försteget till en påtvingad ren deportation.¹³¹ Därmed har man fallit i SD:s fälla, när man gör en ”frivillig” statsstödd återvandring till något relativt harmlöst, jämfört med den tänkta tvångsdeportationen. SD:s förslag om upprättandet av återvandringskontor och ersättningar på 400 000 kronor till den invandrare som lämnar Sverige och lovar att inte komma tillbaka, är varken mer eller mindre än en blåkopia av det som Hitler införde.¹³²

Utvisningen av den judiska befolkningen var från början en av hörnstenarna i den nazistiska regimens politik.¹³³ Ganska snart efter dess makttillträde 1933 inrättades utvandringskontor för judar som uppmuntrades att emigrera

från landet. För att förmå judarna, "det oönskade folket", att lämna landet arbetade de nazistiska myndigheterna med både morot och käpp. Som "käpp" användes en lagstiftning som allt hårdare begränsade judiskt liv i Tyskland.¹³⁴ Som "morot" fungerade ett nära samarbete med sionistiska organisationer – den politiska judendomen som förordade judisk emigration till Palestina. Den 25 augusti 1933 undertecknades den s.k. Haavara-överenskommelsen (efter det hebreiska ordet för "förflyttning") mellan naziregimen och den sionistiska organisationen i Tyskland, och denna godkändes av den Sionistiska världsorganisationen. Den 30 november 1933 rapporterade inrikesministeriet i Württemberg att "den nya judepolitiken i Tyskland har gett vind i seglen åt sionismen, som tidigare avvisades av merparten av de tyska judarna".¹³⁵ De nazistiska myndigheterna stödde aktivt den sionistiska organisationen i Tyskland, med ett för dem båda givande resultat.¹³⁶ Den 5 november 1934 rapporterade polismyndigheten i Berlin att utvandringen av judar till Palestina ökat från 189 i oktober till 330 mellan den 1 och 25 oktober, och kommenterade: "Deras utresa genomfördes med tre tåg om 100, 150 respektive 80 personer. Avfärden förlöpte helt friktionsfritt."¹³⁷ I sin månadsrapport för april och maj 1936 noterade den nazistiska säkerhetstjänsten att "sionisterna vänder sig med allt större resultat till den judiska offentligheten för att förmå denna att utvandra till Eretz Israel."¹³⁸

En budget på 15 miljarder dollar fastställdes 1936 för att understödja den judiska utvandringen.¹³⁹ Avsikten var att ge "varje jude som var villig att emigrera från Tyskland ett belopp som skulle göra det möjligt för honom att bygga upp sin existens i ett nytt land".¹⁴⁰ Den 11 februari 1939 bildades Rikscentralen för judisk utvandring under ledning av SS-Brigadeführer Reinhard Heydrich. De båda österrikiska

forskarna Gabriele Anderl och Dirk Rupnow konstaterar i sin omfattande studie av de nazistiska utvandringskontoren att judarna inte tvingades ut ur Tyskland förrän efter oktober 1939, när det blev möjligt att deportera dem till det nyligen ockuperade Polen och Adolf Eichmann tog över verksamheten.¹⁴¹

Den fråga som *Svenska Dagbladets* ledarredaktion ställde sig om inte SD:s återvandringspolitik är försteget till en påtvingad ren deportation verkar få sitt svar i Sverigedemokraternas partiprogram: "Att av ekonomiska skäl tvingas stanna i ett land där man inte trivs och inte vill leva är destruktivt för såväl landet som för den enskilde individen. Ett aktivt och generöst stöd skall därför ges till de invandrare som önskar återvända till sina hemländer."¹⁴² Det låter vackert, men vi får inte glömma vad SD är för slags parti, och inte heller att de även i denna fråga följer NSDAP i spåren.

SD är vad gäller detta till och med radikalare än vad NSDAP var på motsvarande nivå, dvs innan man fått makten. Som tidigare nämnt deklarerade SD:s partiledaren Mikael Jansson 1996: "Vi är inte för något frivilligt återvändande. Vi är för att de här människorna ska repatrieras, de som har asylinvandrat från främmande kulturer efter 1970."¹⁴³ Detta är något som fortsätter. Det kanske senaste exemplet är från juni 2021, när Richard Sörman skrev: "Jag är inte intresserad av någon 'integration'... Vad skulle det betyda för vår tillvaro i vårt eget hemland om alla dessa människor som kommit hit från Mellanöstern och Afrika tog plats i våra myndigheter, i politiken, i media, i domarkåren? Hur skulle det gå med kompetensen, sakligheten och opartiskheten? Och hur skulle vi känna om dessa människor lämnade sina förorter och flyttade ut i villaområdena och i de röda stugorna på landet? Har vi tänkt på det? Har alla de som beklagar sig över

segregationen tänkt på det? Leve segregationen! Den är vår enda chans. Jag vill att dessa människor åker hem. Många av dem i alla fall. Sverige ska vara svenskarnas land.”¹⁴⁴

Richard Sörman är inte vem som helst. Han är programledare i den av SD:s informationsavdelning styrda YouTube-kanalen *Riks-TV*.

Rasistisk konspirationsteori

Grundbulten i nazismens antisemitism var föreställningen att judarna strävade efter världsherravälde och att förslava alla folk. Denna uppfattning formulerades särskilt i det så kallade ”Sions vises protokoll”, enligt Nationalencyklopedin ”en antisemitisk förfalskning som utger sig härröra från sionistkongressen i Basel 1897 och beskriver hur judarna tänker förintä hela kristendomen och skaffa sig världsherravälde”.¹⁴⁵ Denna förfalskning hade skapats av den ryske tsarens hemliga polis, Ochrana. Den i Ryssland boende balttysken Alfred Rosenberg flydde efter ryska revolutionen till Tyskland, medförande ett exemplar av ”Sions vises protokoll”, som han lät översätta till tyska och visade för nazisterna. Genom att övertyga dessa glödande antikommunister om att kommunismen bara var ett verktyg som judarna använde för att ta makten, lyckades han förvandla NSDAP till ett antisemitiskt parti. Detta finns utförligt beskrivet i den amerikanske historikern Michael Kelloggs banbrytande verk *The Russian Roots of Nazism*.¹⁴⁶

Rosenberg skrev i inledningen till sin bok *Die Protokolle der Weisen von Zion und die jüdische Weltpolitik* (”Sions vises protokoll och den judiska världspolitiken”) från 1923: ”Det nittonde århundradet präglades av den mest eländiga historie- och livsmaterialism, tillsammans med antinationella

världsekonomiska idéer. Denna beklagliga intellektuella inställning utnyttjades och spreds av judarna, som erkändes som jämlikar och som européer. Det nittonde århundradet såg omfattande förberedelser för nutidens nästan helt uppnådda urgamla judisk strävan, som utgår ifrån befallningen: 'Du skall förgöra alla de folk som Herren, din Gud, ger dig'. Deras instinkt, en uråldrig ökeninstinkt, rasistisk inavel och en mångtusenårig utbildning har lagt grunden till utarbetandet av den plan som lades fast i 'Sions vises protokoll' i Basel 1897."¹⁴⁷

Genom ovanstående lösryckta citat ur judarnas heliga skrift (5:e Moseboken, 7:16) ger Rosenberg här ännu ett exempel på hur ondsinta rasister kan exploatera enskilda passager i såväl Toran som Bibeln och Koranen för att svartmåla företrädare för en viss religion.

Enligt Rosenberg strävande judarna efter "en värld där de hebreiska idealen om rättvisa och rättfärdighet kommer att råda".¹⁴⁸ I vår tid finns det en direkt parallell till detta, och då om muslimerna. Likheten mellan Rosenbergs uttalande om judarnas strävan efter "en värld där de hebreiska idealen om rättvisa och rättfärdighet kommer att råda" och SD:s myter om "sharia-lagar i förortererna" kunde inte vara större.

Sverigedemokrater sprider också en nazi-liknande propaganda om att muslimerna förbereder ett maktövertagande av Europa. Ledande SD:are varnar öppet för ett "Eurabia", konspirationsteorin om ett islamiserat Europa som är en direkt överföring av myten om judarnas hemliga konspiration för att ta över världen.¹⁴⁹ Många, bland annat historikern Adi Schwartz i den israeliska tidningen *Haaretz*, ser stora likheter mellan konspirationsteorin i "Sions vises protokoll" och "Eurabia".¹⁵⁰

Myten om "Eurabia"-planen har sitt ursprung i en bok av Renaud Camus, en välkänd person inom den franska extremhögern, *Le Grand Remplacement* ("Det stora folkombytet"). Enligt "Eurabia"-myten existerar det en konspiration mellan muslimska och europeiska makthavare om att "arabiserar"/"islamiserar" Europa och den övriga västvärlden genom massinvandring, genom ett gigantiskt "folkutbyte". Denna uppfattning låg till grund för Brenton Harrison Tarrants terordåd i nyszeeländska Christchurch 2019, då han massakrerade 51 människor i en moské.¹⁵¹ Uppfattningen sprids också sedan länge brett av Sverigedemokraterna. År 2000 varnade Mattias Karlsson i SDU:s tidning *Demokraten* för "den islamistiska expansionen i Västvärlden".¹⁵² 2017 skrev Dick Erixon, chefredaktör för SD-ägda tidningen *Samtiden* att "makthavarna tycks vilja byta folk. Bokstavligen."¹⁵³ 2019 avslöjade *Dagens ETC* att SD:s politiska sekreterare i riksdagen återkommande twittrar om "folkutbytet".¹⁵⁴ Samma år lämnade Richard Jomshof in en motion till Riksdagen där han förutsade att "massinvandringen" kan leda till att "det svenska folket blir en minoritet i sitt eget land".¹⁵⁵

Vad innebär ett sådant uttalande egentligen? Åtta procent av invånarna i Sverige är muslimer, och en ledande företrädare för SD varnar för att svenskarna riskerar att bli i minoritet i Sverige. Vad han menar med "svenskar" är ganska uppenbart. Jomshofs motion bygger inte bara på ett feltänkande, det orimliga antagandet att invandrare bara skaffar barn med varandra, och så är det ju inte; men framför allt – kan det vara annat än ren och skär rasism om någon ser ett problem med något sådant? Då handlar det ju inte om kriminalitet eller kostnader för offentliga sektorn, utan om att det är ett problem med hudfärgen. En sådan åsikt, där man ser människor som ett problem, är första steget på ett sluttande

plan som leder till en ”slutgiltig lösning”. Nazismen präglas av att den ser sådant som ett problem; dess ”slutgiltiga lösning” var gaskammare.

Men nazisterna var inte de enda. Överallt i historien där man sett människor av en viss etnicitet som ett problem, har det lett till massmord. Vi har Turkiets massmord på armenier 1915, Bosnien och Rwanda på 1990-talet, och på senare tid terrorgruppen IS:s försök att utrota yazidierna och Myanmars etniska rensning av rohingyer 2018. Att oroa sig över att ”etniska svenskar snart är i minoritet” är ett uttryck för de farligaste och mest människofientliga åsikter som någonsin funnits på denna jord; åsikter som utgör ett hot mot vår arts existens om de får tillräcklig spridning. Och det är med sådana som Moderaterna och Kristdemokraterna föresätter sig att fortsätta samarbeta med.

Antisemitism och etnopluralism

Islamofobin hos SD är inte bara den nazistiska antisemitismen direkt överförd på en annan semitisk religion, utan bakom kulisserna fungerar den som en länk till direkt antisemitism.

Det väckte stor uppmärksamhet när Björn Söder – SD:s dåvarande talman i Riksdagen – 2018 skrev i en tweet att judar inte är svenskar, eller när Oscar Sjöstedt 2016 skämtade grovt om ”die Juden”. Men detta är inget nytt.

Förintelseöverlevare, judiska församlingar, Svenska Kommittén mot Antisemitism och staten Israel är alla sedan länge överens om att SD är ett dolt antisemitiskt parti.¹⁵⁶ När den framträdande SD:aren Jörgen Fogelklou – av alla människor – 2017 gick ut och manade folk att inte ”bunta ihop” SD med fascister, svarade Judiska församlingen i Göte-

borg: ”Vi behöver inte bunta ihop Sverigedemokraterna med varken antisemitiska rörelser, främlingsfientliga partier eller uttalanden om åtskillnader av människor – alltifrån definitioner av när en människa anses svensk till att det skulle finnas en nedärvd nationell essens. Det gör Sverigedemokraterna nämligen alldeles fullgott på egen hand genom sitt partiprogram, sin retorik och sin politiska praktik.” De pekade på flera granskningar som visar att ”Sverigedemokraterna är ett parti där antisemitiska uttalanden inte föranleder uteslutning”. Artikeln undertecknades av Lisa Granér och Erik Nilsson från Judiska församlingen i Göteborg, samt, symtomatiskt nog, ”ytterligare 42 personer som av säkerhetsskäl utifrån hotbilden mot judar i Sverige från bl.a. högerextremt håll valt att vara anonyma”.¹⁵⁷

Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) uppmärksammar inte bara kopplingar mellan Sverigedemokraterna och nynazism utan även distinktionen mellan partiets officiella och inofficiella retorik gällande antisemitism.¹⁵⁸ 2018 påpekade SKMA nya antisemitiska tendenser som skymtade i SD:s retorik: Mattias Karlssons ordval om ”kulturmarxister” och ”kosmopoliter är ”oroande, eftersom han knappast är ovetande om att dessa termer ofta används som signalord för judar eller ’judiska konspirationer’ i högerextrem retorik”.¹⁵⁹

I en intervju för *Expressen* 2015 sa Richard Jomshof – också han av alla personer, med tanke på att det var han som sagt att SD:arna måste ”lägga band på sig själva” – att han inte ”ser judarna som ett problem” eftersom ”den judiska gruppen är så pass liten”. Som svar på en följdfråga fortsatte han: ”Hade vi bara haft 20 000 muslimer här hade jag antagligen inte tyckt att det var ett problem heller.”¹⁶⁰ Svenska kommittén mot antisemitism kommenterade bestört: ”Så talar inte

ett parti som motsätter sig antisemitism. Så talar ett parti som ser med misstänksamhet på judar och där antisemitismen utgjort och fortsätter att utgöra ett inslag.”¹⁶¹ Håkan Holmberg, politisk chefredaktör på *Upsala Nya Tidning*, skrev: ”Jomshof och hans parti saknar den spärr mot antisemitiska uttryck och tankemönster som borde vara självklar för alla politiker i ett demokratiskt samhälle. Att man inte i dag ägnar sig åt hets mot judar beror inte på någon principiell uppfattning att sådan hets – eller hets mot andra grupper – skulle vara oacceptabel, utan är helt enkelt en funktion av hur många judar som för närvarande finns i landet.”¹⁶²

Men hetsen finns, i form av en lågintensiv antisemitisk krigsföring. På sociala medier läser vi uttalanden av SD:are såsom: ”Judar är inte svenska som det har uttalats. SD stödjer givetvis judar men då ska de bo i Israel och inte här.” Som vi sett var ett av de viktigaste syftena med de antijudiska lagarna i Nazityskland att göra det omöjligt för judar att bo i Tyskland, så att dessa skulle lämna landet och ”återvändra” till Palestina. Under den föregivet neutrala rubriken ”Ritue-llt slaktat kött” förordar SD på sin hemsida (daterat 3 maj 2020) ett förbud mot import av kosherslaktat kött – alltså slaktat enligt den judiska ritualen: ”Allra mest angeläget är... ett förbud mot import av halal-slaktat och *annat rituellt slaktat kött*.”¹⁶³ På samma sida, också detta daterat 3 maj 2020, förklarar Sverigedemokraterna att de vill förbjuda omskärelse av pojkar.¹⁶⁴ Ett sådant förbud skulle försvåra tillvaron för judar i Sverige avsevärt, eftersom omskärelse av pojkar är ett viktigt påbud i judarnas heliga bok, Toran.¹⁶⁵

Man kan nästan höra orden: ”Judar ska bo i Israel och inte här.” Så som de uttalades av nazisterna i Tredje riket och SD:are på sociala medier.

Två vanliga invändningar från SD:are när man lyfter fram partiets antisemitism är dels att det stödjer staten Israel, dels att det finns judiska partimedlemmar i SD. Detta är dock ingen skillnad mot NSDAP. Även Hitler stödde, som vi sett, upprättandet av ett "Eretz Israel" i Palestina som ett sätt att bli av med judarna, och det fanns judiska medlemmar också i NSDAP. Till och med finns det antisemitiska nazister bland den judiska befolkningen i Israel!¹⁶⁶

Sverigedemokraternas koppling till antisemitism går förstås tillbaka till dess rötter, när medgrundaren, nazisten och SS-veteranen Gustaf Ekström gapskrattade när han fick en fråga om Förintelsen.¹⁶⁷

EuroNat, ett nätverk av europeiska högerextremister, grundades 1997 på initiativ av bland annat SD. I detta ingick, förutom Sverigedemokraterna, flera rent antisemitiska partier, exempelvis:

- * Ungerska MIAP, som hävdar att "en internationell judisk-kapitalistisk konspiration planerar att ockupera Ungern".¹⁶⁸
- * Rumänska PRM, "det mest extremnationalistiska och antisemitiska partiet som är representerat i parlamentet. ... Ett utmärkande drag för PRM är fixeringen vid judar och staten Israel. Partitidningen *Romania Mare* hävdar att det pågår en 'judisk kampanj' som syftar till att 'destabilisera Rumänien' och 'förfälska historien'."¹⁶⁹
- * Slovakiska SNS "med ett utpräglat antiromaniskt och antisemitiskt budskap".¹⁷⁰
- * Spanska AUN, som "ideologiskt karaktäriseras som nyfalangistiska, dvs trogna den forne diktatorn Francos ideal".¹⁷¹

- * Tjeckiska SPR-RSC, vars ledare Miroslav Sládek sa i en TV-intervju 1996: "Zigenare bör betraktas som brottslingar från födseln" och att "det största brott de begått är att de överhuvudtaget blivit födda."¹⁷² Partitidningen *Republika* har "öppet rasistiska och antisemitiska åsikter."¹⁷³

Sin vana trogen förnekade SD några år senare existensen av nätverket EuroNat.¹⁷⁴ Men i partiets nyhetsbrev "Janssons Frestelse" från vecka 18, 1999 skrev SD:s dåvarande partiledare Mikael Jansson: "Om Euronat är av ett stort allmänintresse, borde inte bara dess kritiker få göra sig hörda, utan även SD, som ingår i samarbetet."¹⁷⁵

1998, samma år som Jimmie Åkesson kampanjade för att komma in i Sölvesborgs kommunfullmäktige, fick SD ett bidrag från det franska antisemitiska fascistpartiet Front National för att trycka en 24-sidig valfolder i fyrfärg.¹⁷⁶

2004 avslöjades det att mångmiljardären och den ökände antisemiten Bernard Mengal sedan slutet av 2003 finansierade Sverigedemokraternas verksamhet.¹⁷⁷ Det var inte direkt någon hemlighet vem Mengal var. I 2000 års upplaga av boken *Antisemitism Worldwide*, utgiven av Anti-Defamation League och Judiska världskongressen, kunde vem som helst läsa att Mengal i sin egenskap som talesperson för den naziinfluerade organisationen ASA (Association des Successeurs des Ases, "Föreningen för Asarnas efterföljare") förordade väpnad kamp, samt att han stod för "en rent sjuklig antisemitism".¹⁷⁸

Man kan ju fråga sig vad en uttalad antisemit har för syfte med att stödja SD om partiet inte är antisemitiskt. Begreppet "den nordiska rasen" återkom i de förslag till flygblad som Bernard Mengal skickat till SD och som han ville

finansiera för spridning i Sverige. Jimmie Åkesson, då ansvarig för SD:s utformning av propaganda, bekräftade detta vid ett partistyrelsemöte i Stockholm den 14 december 2003. På en bandinspelning från det mötet hörs Åkesson säga: ”Som flygbladstillverkare fick jag det flygbladet tillsänt mig men jag kan inte säga att det är ideologiskt avvikande men språkbruket var ju sådant att vi inte skulle kunna använda det, han talade till exempel om den nordiska rasen.”¹⁷⁹

Med en modern term kan SD:s antisemitism beskrivas som ett uttryck för dess etnopluralism, alltså tanken att människor ska hållas åtskilda på etnisk grund. Enligt Nationalencyklopedin används termen ”huvudsakligen av företrädare för högerextrema rörelser i Europa”, och konstaterar att ”många bedömare menar att etnopluralismen bör betraktas som en ny variant av rasism”.¹⁸⁰ Egentligen är det inget annat än den politik som präglade NSDAP:s judepolitik – och som ledde fram till Förintelsen.

Etnopluralismen ges en skickligt utformad inramning i Sverigedemokraternas innevarande partiprogram: ”För att nämna några konkreta exempel så menar vi bland annat att de flesta människor är sociala och kollektiva varelser som har ett nedärvt behov av att tillhöra en större gemenskap, att de flesta människor primärt identifierar sig med andra individer som påminner om en själv och att de flesta människor har lättare att visa solidaritet och empati med individer som man upplever är en del av samma gemenskap som man själv tillhör. Av detta drar vi slutsatsen att en stark nationell identitet och ett minimum av språkliga, kulturella och religiösa skillnader har en gynnsam effekt på sammanhållningen, tryggheten och stabiliteten inom ett samhälle. Vi kan också konstatera att historiska försök med att bygga starka kollektiv som är större än nationen ofta har misslyckats, ibland med

katastrofala följder som i till exempel före detta Jugoslavien, och att sådana försök därför bör undvikas då de är förenade med stora risker.”¹⁸¹

För NSDAP fanns det två folkgrupper som Förintelsen riktade sig mot: Judar och romer. Att SD, liksom NSDAP, är antiziganskt (alltså fientligt till romer), är så välkänt att det knappast behöver beläggas här.

Antifeminism

Nära förbundet med den slags *völkisch*-nationalism som både NSDAP och SD står för, är antifeminismen. Redan de klassiska nazisterna förstod väl att söka dölja även denna bakom vackra ord och rationaliseringar – som i ett tal mot feminismen som Hitler höll i september 1935:

”Beviljandet av så kallade lika rättigheter till kvinnor, som marxismen kräver, innebär i själva verket inte alls lika rättigheter, utan innebär tvärtom ett berövande av rättigheter, eftersom detta drar in kvinnor i ett område där de bara kan vara underlägsna. Det försätter kvinnor i situationer där de inte kan hävda sin ställning gentemot män och samhället – det försvagar dem bara.”¹⁸²

Idag är kravet på högerextremisterna att dölja sin misogyni ännu större än vad det var för Hitler 1935. Om öppen ”biologisk” rasism är svår att framföra för högerextremister, så har samhällsutvecklingen gjort det i stort sett omöjligt att framföra sådana kvinnoförnedrande åsikter. Det betyder inte att de inte finns hos SD, men de uttrycks mycket mer subtilt. Det mest uppenbara sättet som SD använder för att underminera kampen för jämställdhet är deras ständiga försök att associera feminism till något obehagligt – som när Jimmie

Åkesson demagogiskt talar om "Gudrun Schymans taliban-feminism".¹⁸³ Som om talibanerna – själva sinnebilden av antifeminism – på något vis skulle kunna kopplas samman med strävan efter jämställdhet! Men det är förstås bara ännu ett skolexempel på SD:s skamlösa propaganda.

Under rubriken "Jämställdhet och rättvisa" skriver SD på sin hemsida: "I den offentliga jämställdhetsdebatten hamnar fokus ofta på en ojämn fördelning mellan män och kvinnor. Andra partier vill detaljstyra hur familjer ska fördela föräldraförsäkringen, hur många män respektive kvinnor som arbetar inom olika branscher eller styr företag. För Sverigedemokraterna handlar jämställdhetspolitik istället om att lösa de problem som slår ojämnt, snarare än att fördela dem jämnt mellan könen."¹⁸⁴

Det krävs en djupgående erfarenhet i textanalys, eller en lika djupgående feministisk medvetenhet, för att upptäcka den förrädiska tonen i detta avsnitt, som förmodligen på ett omedvetet plan röjer programkommissionens egentliga intentioner. Det ovanstående citatet kan låta oskyldigt, rentav intetsägande, men texten ersätter reellt jämställdhetsarbete ("jämn fördelning mellan könen") med bara snömos: "lösa de problem som slår ojämnt", vilket ju kan betyda allt fast egentligen inget. Samma sak i partiprogrammet, exempelvis på sidorna 8–9: "Att det finns olikheter i hur de flesta män och de flesta kvinnor väljer att leva sina liv behöver således inte vara ett problem, ett utslag av diskriminering eller resultatet av en förtryckande könsmaktsordning."¹⁸⁵

Genusforskning och sociologisk forskning tyder på att det är en etablerad könsmaktsordning som skapar generella olikheter i hur de flesta män och de flesta kvinnor till synes "väljer".¹⁸⁶ Men vill man motverka en sådan medvetenhet om ojämsälldhetsskapande faktorer, är det förstås lämpligt att

skriva folk på näsan att det INTE beror på någon könsmaktsordning. (ne.se. skriver: ”könsmaktsordning, samlande term för de strukturer och processer som ligger till grund för mäns samhälleliga dominans över kvinnor.”)

Eller på sidan 25, med dess närmast avfärdande banalisering av problemet: ”Vi förespråkar en formell jämställdhet där varken kvinnor eller män skall särbehandlas på basis av sin könstillhörighet. Om detta sedan skulle visa sig leda till att män och kvinnor inte gör allting på samma sätt, i exakt samma utsträckning, så betraktar vi inte det som problematiskt.”

Skrivningen på sidan 24 i partiprogrammet ställer samma höga krav på läsaren: ”Som tidigare nämnts är det Sverigedemokraternas uppfattning att det existerar medfödda skillnader mellan de flesta män och de flesta kvinnor som går bortom det som kan observeras med blotta ögat” – en klassisk antydan om att den ojämställdhet som sätter kvinnor som grupp i underläge är ”naturligt”.

Det är i den *politiska praktiken* som Sverigedemokraternas misogynia politik blir riktigt tydlig. Anna-Lena Lodenius radar i rapporten *Antifeministerna: Sverigedemokraterna och jämställdheten* från 2018 upp de politiska förslagen bakom SD:s antifeminism.¹⁸⁷

- * Utökat vårdnadsbidrag
- * Skrota pappamånaderna
- * Ingen kvotering
- * Sänkt gräns för aborter
- * Sambeskattnings
- * Minskat jämställdhetsarbete

I november 2018 lämnade sex sverigedemokrater in en riksdagsmotion där de bland annat krävde att anslagen till både Jämställdhetsmyndigheten och kvinnors organisering helt tas bort.¹⁸⁸ Att de samtidigt sockrade motionen med förslag på ökat stöd till landets kvinnojourer ("Sveriges kvinnojourer gör ett fantastiskt arbete", skrev de) är inte särskilt mycket värt, dels eftersom motionen föga förvånande avlogs, men framför allt eftersom SD i den politiska praktiken stoppar stödet till kvinnojourer. Researchföretaget Acta Publica gjorde en sammanställning av partiernas aktivitet i kommunerna och regionerna under 2019 när det kommer till sexualpolitiska frågor, och denna visade att "SD utmärker sig som det parti som genomgående vill inskränka aborträtten, stoppa insatser för en jämlik och jämställd skola och förskola, stoppa stöd till kvinnojourer, avveckla jämställdhetsarbete, stoppa genuspedagogik i förskolan".¹⁸⁹

Misogynin och antifeminismen hos SD är förstås uppenbar för framför allt de direkt drabbade, kvinnorna, som så att säga "röstat med fötterna". SCB:s partisympatiundersökning i november 2021 visade att 25,6 procent av männen men bara 11,7 procent av kvinnorna skulle rösta på SD.¹⁹⁰ Svårigheten att vinna kvinnornas stöd var också något som NSDAP drabbades av. En ytterligare likhet mellan SD och NSDAP är att även NSDAP var ett utpräglat mansparti; andelen kvinnor bland medlemmarna i NSDAP var 8 procent år 1925, 4 procent år 1929, och återigen 8 procent i januari 1933.¹⁹¹

När Sverigedemokraterna ska söka förklara sitt svaga stöd bland kvinnor förfaller de inte bara till samma ovetenskapliga svammel som när de påstår att olika nationella kulturer "inte vill eller förmår" skapa "goda levnadsvillkor"; då kommer också deras riktiga misogyni, deras öppna kvinnoförakt fram. Frågan diskuterades i november 2021 i den

av SD:s informationsavdelning styrda YouTube-kanalen Riks-TV. Där finns ett program vars själva titel är kvinno-förnedrande: Programmet leds av en man och en kvinna, Richard Sörman och Tina von Schinkel, men heter ”Sörman & Tina” – mannens efternamn och kvinnans förnamn.

Den dialog som utspann sig dem emellan i avsnittet där de ställer sig frågan ”varför röstar kvinnor vänster?” den 2 november 2021 är avslöjande så det räcker och blir över – här ett utdrag:

von Schinkel: ”Retoriken i politiken är inte anpassad efter kvinnor. Man pratar i tråkiga termer, budget, budget, budget... och de använder sig av värdeladdade ord, till exempel fossilberoende... och då blir kvinnorna rädda, 'hjälp jag vill inte vara fossilberoende!' Vänsterpolitiker använder värdeladdade ord som får kvinnor att känna känslor... Då fångar de kvinnor på ett enkelt sätt.”

Sörman: ”Om nu kvinnor faller för känslomässiga argument måste högern lära sig att använda mer känslomässiga argument, som gemenskap, hemmahörighet, känslorna av trygghet och gemenskap.”

von Schinkel: ”Säga vad man vill, men kvinnor ÄR mer känslostyrda.”

Sörman: ”Ja, jag har märkt det. Men varför röstar då män mer höger?”

von Schinkel: ”Ja, män är mycket mer sakliga och de kanske har lättare för mer kritiskt tänkande. Jag tror att genetiskt har de ett mer kritiskt tänkande i sig.”

Sörman: ”Ett mer kritiskt tänkande i allmänhet, man köper inte narrativet, utan man tänker själv. Män har kanske utvecklat en förmåga att leda ett samhälle snarare än vad kvinnor har gjort... Just det som vi tycker är en irrationell

politik, att vi inte tar hand om oss själva, att vi inte vårdar vår kultur, att vi inte tänker på vår ekonomi, ja, det kanske har att göra med att samhället har feminiserats till viss del, påverkats av kvinnor, och att det kanske har att göra med att män kanske är mer rustade att sätta gränser, vad är möjligt, vad är bra för oss, vad är bra för våra barn, istället för att bara tänka att alla är lika mycket värda, alla är lika snälla, alla ska komma hit.”

von Schinkel: ”Ja, män är ganska duktiga på att hitta ledare också, de vill gärna peka ut en ledare. Kvinnor är mycket mer ’ja vi är tillsammans, vi är bästa tjejgänget’. Vi hittar inte samma ledare sådär.”

...

von Schinkel: ”En annan intressant aspekt är ju att vänstern driver det är könlösa samhället. Det går ju lite stick i stäv med det här med varannan damernas, ’nu ska vi ha en kvinnlig partiledare, det är mest kvinnor som röstar på oss och nu gäller det att se till att de fortsätter med det’. Det går stick i stäv. Jag får inte riktigt ihop det.”

Sörman: ”Nej, för om alla är ’hen’ borde det ju inte spela någon roll om det är män eller kvinnor som står på riksdagslistorna, ungefär. Jaaa... hinner man tänka?”

von Schinkel: ”Jag tänker på Miljöpartiet nu som har två språkrör, en man och en kvinna. Ska de nu ha en tredje, en hen, eller hur har de tänkt sig?”

Sörman: ”Den här akademiska, intellektuella vänsterfeminismen har ju blivit ett slags filosofi som går ut på att alla skillnader över huvud taget ska utrotas, för så fort det finns någon skillnad så är det någon som är kränkt, och då är det makt och överhöghet och det kan vi inte ha, så då ska det bli en värld utan skillnader mellan kulturer, utan skillnader mellan

kön osv, och då är man inne på någon grundläggande utopisk världsförändring som bara kommer att innebära totalt kaos.”

von Schinkel: ”Ja, förmodligen. Ingen kommer att veta vem de är! Allmän förvirring! Då kan vi inte heta Sörman och Tina längre!”

Sörman: ”Nej, då får vi heta hen och hen!”

...

Sörman: ”Jag tycker att vi kan ta fasta på det här att när män har skapat något nytt så har kvinnor följt efter, så det kanske kan bli så här också när det gäller nationalismen och konserveratismen. Men det kanske tar lite tid.”¹⁹²

I kommentarsfältet till detta inlägg kan man bland annat läsa följande:

”Det är framförallt kvinnor, som fått mer inflytande politiskt än någonsin. Vilket förklarar varför samhället krackelerar. Kanske ligger det då något i det dom säger?”

”Män kanske bryr sig mer om politik och sätter sig in mer i vad de olika partierna står för. På så sätt förstår de vad som är rätt!”

”Kvinnor o män behöver varandra lika mycket men ska inte trassla in sig i varandras roller, något vi ser i dag med tråkigt resultat för alla!”¹⁹³

Homofobi

Antifeminism och misogyni är nu inte något exklusivt för den slags *völkisch*-nationalism som både NSDAP och SD står för, men den klassiska nazismen är otänkbar utan detta,

vilket ger SD propagandamässiga problem, utan att de för den skull verkligen byter ståndpunkt. Detsamma kan sägas om homofobi, i dess vidare bemärkelse som även inkluderar fientlighet mot HBTQ-personer.

Innan Pride-rörelsen nått så stora framgångar i sin kamp för likaberättigande var SD:arna öppna med sin homofobi. I SDU:s tidning *Demokraten*, nr 12/2000 rapporteras om en musikvideo där ”en skinnbula och en utländsk man har homosex”, och kommenterar: ”Förnedrande, flera gånger om”.¹⁹⁴

I samma nummer ondgjorde sig Mattias Karlsson över att, som han ansåg, ”homosexualiteten politiseras och används av olika krafter i syfte att bryta ned samhällets mest fundamentala normalitetsbegrepp”. Han skrev hånfullt om ”gaylobbyen” som han menade styrs av ”liberal-marxister”, samt att ”i realiteten tycks det verkliga syftet vara att underminera heterosexualiteten och balansen mellan könen och därmed försvaga det rådande samhällssystemet och kulturen. Kort sagt förefaller syftet vara att normalisera abnormiteter genom att göra alla abnorma”. Detta alltså skrivet när Jimmie Åkesson var förbundsordförande för SDU.

På sin blogg den 2 juli 2007 skrev Björn Söder: ”Vad är det som säger att den s k normaliseringen slutar med att bi-, homo- och transpersoner skall normaliseras? Varför inte personer som begår tidelag (sex med djur) eller pedofili? Dessa sexuella avarter är inte normala och kommer aldrig att vara normala.”¹⁹⁵

Men Pride-rörelsen – som Björn Söder i samma inlägg kallade ”det perversa homosexevenemanget” – har trängt tillbaka Sverigedemokraterna på detta område. Numera är någon öppen homofobi tämligen otänkbar från SD:s sida, så länge de inte har makten – nu måste de ”tänka sig för i

alla lägen, tyvärr måste lägga band på sig själva”. I partiprogrammet syns inget annat tecken på detta än att ”vi motsätter oss statligt sanktionerad adoption för såväl ensamstående, som samkönade par och polyamorösa grupper”.¹⁹⁶ Men på samma sida skriver SD att det är ”naturligt för oss att erkänna att vissa människor kan födas med en oklar eller ombyt看t könstillhörighet och att dessa människor skall få samhällets stöd i händelse av att detta förhållande utgör ett problem för dem”, samt att ”trakasserier och förföljelse av någon människa på basis av dennes sexuella läggning är förkastligt och skall bestraffas hårt”.

Men även på detta område avslöjas verkligheten bakom SD:s vackra ord genom partiets egna handlingar. Research-företaget Acta Publicas sammanställning av partiernas aktivitet i kommunerna och regionerna under 2019 visade ”SD utmärker sig” bland alla partier för dess politik att ”motverka hbtq-rättigheter, motsätta sig att alla elever ska få en sexualundervisning som utgår från deras behov och frågor, kräva att kommuner slutar flagga med regnbågsflaggan, motsätta sig att elevhälsan hbtq-certifieras, samt ifrågasätta stöd till Pride-festivaler och om parader ska tillåtas runt om i landet”.¹⁹⁷ Tydligare än så kan det knappast bli.

Ibland blir det ganska parodiskt, som när åsikterna rentav tycks gå i arv. Tobias Hübinette – forskare vid stiftelsen Mångkulturellt centrum, som stöds av bl.a. Statens kulturråd och Stockholms läns landsting – berättar om ett sådant fall:

”I skuggan av Sölvesborgs förbud mot att hissa regnbågsflaggan eller den s.k. Pride-flaggan har även SD Ronneby uttalat att ett liknande stopp kan komma att införas i Ronneby och i alla fall om SD Ronnebys ’starke man’ Nicolas Westrup får

som han vill. Med all sannolikhet är det en åsikt som hans bortgångne far Lars-Magnus Westrup både skulle vara stolt över och hålla med om.

Nicolas Westrup utgör ett av närmast otaliga exempel på att den svenska s.k. nationella rörelsen i hög grad är en 'family business': Nicolas far Lars-Magnus Westrup var under kriget en s.k. Lindholmsnazist samt SS-frivillig och efter kriget emigrerade han liksom 1000-tals andra f.d. SS-män till Francos Spanien där Nicolas kom att växa upp i en exilnazistisk miljö.

Efter att Lars-Magnus och sonen Nicolas återvände hem till Sverige kom både far och son att engagera sig i högerpopulistiska Framstegspartiet på 1980-talet. Lars-Magnus grundade på 1990-talet världens största skivbolag för vit makt-musik, Ragnarock Records, som genom åren kom att producera 100-tals album. Flera av de vit makt-musikartister som Ragnarock Records hade i sitt stora 'stall' sjöng och framförde sånger som handlade om att förakta och förnedra icke-heterosexuella, icke-binära och hbtq-personer.”¹⁹⁸

För *völkisch*-nationalisterna är homofobin, kampen mot HBTQ-personer, en del i deras strävan att ”hålla folket rent”. Det mest drastiska uttryck som denna målsättning tog sig var nazisternas första utrotningsprogram – eutanasiprogrammet, som inleddes 1939 och riktades mot människor av ”den egna rasen” som bedömdes som ”livsodugliga”. De som utsattes för detta systematiska mördande var etniska tyskar som diagnostiserats med sådant som epilepsi, senil demens, hjärninflammation, Huntingtons sjukdom (en neurologisk sjukdom som i genomsnitt debuterar mellan 30 och 50 års ålder), avancerad syfilis, schizofreni, förlamning och, som det uttrycktes, ”terminala neurologiska tillstånd i allmän-

het”. Enligt professorn i modern tysk historia Peter Longe-
rich, dödade nazisterna mellan 275 000 och 300 000 av dessa
människor.¹⁹⁹

Ingen – absolut ingen – hade kunnat föreställa sig något
sådant när de röstade på eller samarbetade i den tyska riksdagen med Hitler bara sex år tidigare.

Sammanfattning

1. Grundbulten i klassisk nazism är ett förhärlikande av det ”egna” folket. Inget annat riksdagsparti upphöjer det svenska folket så fullkomligt som Sverigedemokraterna gör; deras attityd till det de kallar ”folket” och ”nationen” är identisk med den hos det ursprungliga klassiska nazistpartiet NSDAP.
2. Den klassiska nazismen hämtar sitt förhärlikande av det ”egna” folket från en glorifierad (delvis mytologiserad) historia. Vi finner detta i Sverigedemokraternas aktuella partiprogram, i form av ett nostalgiskt förhärlikande av folkhemstanken.
3. Den klassiska nazismens rasism härstammar från detta upphöjande av folket; för att definiera vilka som tillhör detta, behövs en avgränsning. ”Inkludering kräver exkludering”.
4. Sverigedemokraterna kan inte betecknas som social-konservativa, då socialkonservatismen är inkluderande, medan Sverigedemokraterna är exkluderande
5. ”Alla *svenskars* lika värde” ”den svenska folksjälén”, ”återskapa ett svenskt Sverige” – inget annat riksdagsparti rör sig med sådant rent nazistiskt tankegods, som återfinns i

Sverigedemokraternas aktuella partiprogram. Alla andra talar om alla *människors* lika värde.

6. Att förespråka öppen, biologiskt grundad rasism har blivit näst intill omöjligt efter 1945. Därför har rasisterna överfört sin retorik till det som kallas nyrasism, tron på "oöverkomliga skillnader mellan olika människogrunder", vilket kallas "kulturell essentialism". Detta finns explicit i Sverigedemokraternas aktuella partiprogram, exempelvis: "Det finns dock också en nedärvd essens... som är unik för vissa grupper av människor" och "Det är uppenbart att vissa kulturer är bättre än andra".
7. Sverigedemokraternas användande av lösryckta citat ur Koranen för att "bevisa" muslimernas farlighet är en direkt blåkopia av nazisternas användande av lösryckta citat ur judarnas heliga texter för samma syfte gällande judarna.
8. Sverigedemokraternas "återvändningsmiljard" och förslag om upprättandet av "återvändningskontor" för det av Sverigedemokraterna "önskade folket" är även det en direkt blåkopia av nazisternas "återvändningsbidrag" och "återvändningskontor" för judarna, "det önskade folket".
9. För att bli av med judarna, "det önskade folket", tillämpade de nazistiska myndigheterna en lagstiftning som allt hårdare begränsade judiskt liv i Tyskland. Sverigedemokraterna har redan samma förslag som riktar sig mot muslimer men även mot judar – förbud mot import av kosherlaktat kött och mot omskärelse av pojkar, ett viktigt påbud i judendomen.
10. Förintelseöverlevare, judiska församlingar, Svenska Kommittén mot Antisemitism och staten Israel är alla

sedan länge överens om att Sverigedemokraterna är ett dolt antisemitiskt parti

11. Antifeminism och misogyni (misstro mot kvinnors förmåga) är en organisk del av klassisk nazism. Det är inte exklusivt för denna, men klassisk nazism är otänkbar utan detta. I den politiska praktiken är Sverigedemokraternas misogyna politik tydlig.
12. Detsamma gäller homofobi, i dess vidare bemärkelse som även inkluderar fientlighet mot HBTQ-personer. I den politiska praktiken är Sverigedemokraternas homofoba politik tydlig.

STATEN

Om upphöjandet och dyrkan av det egna folket är själva utgångspunkten för nazismen, så är den nationella staten medlet för att bevara och skydda detta dyrkade folk. ”Grundläggande för vår syn på staten är att den tyska staten endast kan vara den tyska nationens organisationsform”, skrev Otto Strasser i boken *der Nationalsozialismus, die Weltanschauung des 20 Jahrhunderts* (”Nationalsocialismen, 20:e århundradets världsåskådning”).²⁰⁰ Detta återfinns även i den avslutande punkten i NSDAP:s 25-punktersprogram: ”För att åstadkomma allt detta kräver vi: Upprättandet av en stark centralmakt i Riket, det politiska centralparlamentets villkorslösa auktoritet över hela Riket och dess allmänna organisation.”

Som vi redan berört i inledningen, rörde det sig inte om någon socialistisk stat. Forskarna Barbara Miller Lane och Leile J. Rupp menar att ”Gregor Strassers syn på ’socialism’ har missförståtts. När han skrev om socialism förespråkade han inte social rättvisa, och inte heller ekonomisk förbättring för någon särskild klass. Istället förordade Strasser, liksom Feder, och själva programförslaget från 1926, en korporativ organisation av samhället, och liksom Feder ansåg han att den nya staten borde ha ett parlament bestående av korporationer.”²⁰¹ (Gottfried Feder var en ledande nazist som skrev ”25-punktersprogrammet” tillsammans med Hitler.)

Förintelsen och "kampen mot kriminalitet"

En viktig beståndsdel i den nazistiska propagandan var statens kamp mot kriminalitet och kritiken mot vad man kallade den "liberal-marxistiska världsåskådningen" och "de liberala lagarna".²⁰² Michael Berkowitz, professor i modern judisk historia vid University College i London, skriver: "Något som fick många att tilltalas av den nazistiska regimen var bilden av denna som en bastion för 'lag och ordning'. Naziregimen upprepade ständigt att den förde ett framgångsrikt 'krig mot brottslighet', som den menade gjorde alla tyskar mycket säkrare. Nazisterna hävdade att de hade befriat folket från 'laglöshet'. Stereotypa bilder av 'judisk kriminalitet' var en viktig del av den europeiska antisemitismens och Förintelsens mentala landskap. Att nazisterna spelade på äldre stereotyper av judisk kriminalitet kan ha haft en speciell resonans för de tyskar som inte rycktes med av regimen teoretiska rasism – men som lät sig falla för dess föregivna krig mot brottslighet."²⁰³

Berkowitz påpekar att skrämmande nog var stigmatiseringen av judarna som kriminella "ett av de mest effektiva och framträdande skäl som nazisterna åberopade för att förfölja, tortera och mörda judar".²⁰⁴ "Inom den egna gruppen", skriver han, "skapade nazisterna bilden av att Auschwitz och andra koncentrationsläger var straffinstitutioner för dem som hade begått brott och därför förtjänade straff."²⁰⁵

I sin prisbelönta bok *Hitler's Willing Executioners* ("Hitlers beredvilliga bödlar"), där han visar hur den nazistiska propagandan lyckades förvandla "helt vanliga tyskar" till mördare i Förintelsens tjänst, citerar Daniel Goldhagen en tysk polis som förklarade sitt motiv till att delta i avrättningen av judar: "Judarna identifierades axiomatiskt som

banditer.”²⁰⁶ Kurt Möbius, en annan polis och vakt vid utrotningslägret Chełmno, sa under rättegången mot honom efter kriget: ”Jag är medveten om att det är polisens skyldighet att skydda de oskyldiga. Jag var dock vid den tiden övertygad om att det judiska folket inte var oskyldigt, utan tvärtom skyldigt. Jag trodde på all propaganda om att judar var kriminella och undermänniskor.”²⁰⁷ Till och med Rudolf Höss, kommendanten i Auschwitz, trodde att huvuddelen av fångarna i hans beryktade koncentrationsläger var ”kriminella”, människor som ”gjort sig skyldiga till väpnat rån, gängkriminalitet och liknande”.²⁰⁸ Så betecknade också nazisterna sina koncentrationsläger som ”skyddshäkten”.

I Auschwitz inrättades således en polisdomstol som höll så kallade rättegångar i Block 11.²⁰⁹ På en stor del av fångarna som fördes till Auschwitz togs även så kallade förbrytarfotografier enligt den tidens regler. Detta kan man idag se på Museet Auschwitz.

Uttekandet av judar som särskilt kriminella var inget som nazisterna uppfann, utan det var en gammal, rasistiskt grundad tendens i europeisk kriminologi. Faktum är att sammankopplandet mellan judar och brottslighet föregick kriminologin som vetenskap. Berkowitz visar att det i det kristna Europa fanns en gammal uppfattning om att judarna på grund av sin religion var ”socialiserade till kriminalitet och överrepresenterade i brottslighet”.²¹⁰ Teologen Johann David Michaelis (1717-1791) menade att ”samhällets slödder” (som han uttryckte det) till övervägande del utgjordes av judar, eftersom hälften av alla medlemmar i kriminella gäng var judar, medan judarna bara svarade för fyra procent av befolkningen.²¹¹ ”I slutet av 1700- och 1800-talet”, fortsätter Berkowitz, ”var debatter om kriminalstatistik för judar en del av offentliga diskussioner på många nivåer”, med ”en

utbredd uppfattning om att den judiska kriminaliteten var endemisk”.²¹²

Visst fanns det motröster. I polemik mot Michaelis förklarade teologen Christian Wilhelm von Dohm ”judarnas överrepresentation i brottslighet” med att detta ”orsakats av de politiska förhållanden under vilka de nu lever”, och hävdade att ”varje annan grupp av människor skulle under sådana förhållanden göra sig skyldiga till ett likadant felbeteende”.²¹³

Med framväxten av forskningsområdet kriminologi (ett begrepp som myntades 1885) snarast förstärktes fokuset på kriminalitet och etnicitet. Fördomen om ett samband mellan kriminalitet och judisk religion byggde ofta på ”tron att den judiska religiösa traditionen uppmuntrar till eller tolererar brott”.²¹⁴

Detta gled snart över i rena rasteorier. En av de största centraleuropeiska kriminologerna före och under nazitiden var österrikaren Franz Exner (1881–1947), verksam som juridikprofessor vid universiteten i Prag, Wien och München. Hans bok *Kriminalbiologie* (”Kriminalbiologi”) fick stor spridning och blev enormt mycket citerad av nazisterna för att motivera deras förföljelse av judarna. I denna bok använde Exner statistik för att underbygga sin tes att judarna var överrepresenterade i brottsstatistik. Han hade ett helt kapitel om ”Judisk kriminalitet” där han betecknade denna som en ”oföränderlig egenskap” hos judarna. Exners slutsatser passade som hand i handske för Förintelsens arkitekter: ”Judarnas brottslighet har några mycket tydliga kännetecken, och frågan man bör ställa sig är: Beror de på judens rasegenskaper? Det faktum att judar i andra länder verkar uppvisa en liknande brottslighet talar också för antagandet att judars kriminalitet beror på deras ras.”²¹⁵ I samma bok

skrev Exner också om vad han kallade "zigenarstammarnas förfall", vilket användes av nazisterna för att rättfärdiga förföljelsen av denna grupp människor.

En annan av förkrigstidens stora tyska kriminologer var Edmund Mezger (1883–1962), som utan att förstå vilken draksådd det var, ofta talade om "den särskilda kriminaliteten bland judar".²¹⁶ Mezger utsågs efter kriget till ställföreträdande ordförande i det västtyska justitieministeriets straffrättskommission.²¹⁷

Nazisterna drog inte bara stor nytta av denna förment neutrala brottsstatistik, utan överdrev också judisk brottslighet. De "rapporterade" inte bara noggrant vartenda fall av brott begånget av judar, skriver Berkowitz, "utan de omformade och överdrev också de fall som kom fram i ett veritabelt korståg mot dessa påstådda kriminella handlingar".²¹⁸

När NSDAP fått makten i Tyskland utfärdades särskilda rekommendationer till hela pressen om att förknippa judar med exempelvis kriminella rånargång, sexualbrott och mord.²¹⁹ Att peka ut judar som särskilt begivna på sexualbrott – i synnerhet mot "tyska" kvinnor och flickor – blev något av favorittemat. Även detta hade gamla rötter i den kristna traditionen, men drevs till nya höjder av nazisterna. I *Mein Kampf* skrev Hitler om hur judarna systematiskt "förstörde" tyska flickor och kvinnor – en eufemism av den extremt pryde Hitler för våldtäkt.²²⁰ Den nazistiska tidningen *Der Stürmer* var fylld av de mest ruskiga berättelser om hur tyska jungfrur blev brutalt våldtagna av judar.²²¹

Beverley Chalmers, forskare vid University of Ottawa, pekar på denna tendens i nazistisk antisemitisk propaganda i filmer som *Jud Süß* ("Juden Süß"), "med en judes våldtäkt på en tysk kvinna" och *Den evige juden*, som "underbläste rädslan och hatet mot judar och deras förmenta sexuella

lustar”. Hon menar att ”med tanke på att det judiska hotet så ofta avbildades i en sexuell kontext är det inte förvånande att nazistiska lagar infördes för att förhindra sexuella kontakter med dem”.²²²

Mordet på en tysk diplomat i Paris av den unge judiske mannen Herschel Grynszpan 1938 utlöste inte bara ”Kris-tallnatten”, utan blev också startskottet för en nazistisk propagandakampanj där judendomen även associerades med terrorism.

Som en följd av utpekandet av folkgrupper som judar och romer som särskilt kriminella tog nazisterna fram en särskild lag, kallad ”Samhällsfrämmandelagen” (*Gemeinschafts-fremdengesetz*). Enligt denna kunde alla som definierades som att ha ”ställt sig utanför samhällsgemenskapen” dömas särskilt hårt. Många icke-judiska tyskar som först välkomnade denna lag, eftersom de trodde att den bara riktades mot judar och romer, fick snart bittert erfara hur de själva eller deras vänner och släktingar också drabbades av den. Definitionen på den som ”ställt sig utanför samhällsgemenskapen” hos de tyska domstolarna, som gjordes mycket strängare under nazismen, kom att innefatta mycket mer än bara judar och romer, exempelvis:

- Människor som bedömdes inte kunna ta hand om sig själva (handikappade, dementa)
- Människor som bedömdes leva ”ekonomiskt ansvars-löst” eller ”omoraliskt”
- Människor som bedömdes vara sexuellt lössläppta
- Människor som ”visade en tendens att tigga eller lös-driva”
- Människor som underlätit att betala underhållsbidrag
- Återfallsbrottslingar

Detta var en gummiparagraf av det värsta slag. Missbruket av denna förvärrades av att nazisterna i sin strävan att införa ”hårdare tag” mot brottsligheten gav domarna ensamrätt att utfärda rättsliga påföljder. Utan att ens kunna definiera närmare vad han menade, sa Hermann Göring i ett tal 1934: ”Den som agerar utanför folkgemenskapen, som bevisligen motarbetar och förstör själva den nationella gemenskapen, den som förråder denna stat och därmed folkgemenskapen, den ställer sig också utanför denna nationella gemenskaps lagar och förlorar då sin möjlighet till rättsligt skydd.”²²³

I Sverigedemokraternas aktuella partiprogram, antaget år 2011, framskymtar en syn liknande den som Göring uttryckte, där det antyds att i ett SD-styrt Sverige kan även svenskfödda bedömas agera utanför folkgemenskapen med de konsekvenser detta kan medföra: ”Även som infödd svensk kan man upphöra att vara en del av den svenska nationen genom att byta *lojalitet*, språk, identitet eller kultur” (förf:s kursivering).²²⁴ Vilka följder det kan få i ett SD-styrt Sverige när en svenskfödd enligt SD ”upphör att vara en del av den svenska nationen” genom att ”byta lojalitet, språk, identitet eller kultur”, kan man få en aning om på sidan 6 i detta program, där nödvändigheten av ”en gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten” betonas.²²⁵

Det odefinierade kravet på lojalitet med den svenska staten låter oss ana, eller åtminstone befara, en eventuellt kommande gummiparagraf i stil med Tredje rikets ”Samhällsfrämmandelag”, en lag som kräver likriktning såsom den definieras av en regim som SD önskar. Gunnel Troberg ser i universitetsstudien ”Rasistisk retorik: En studie av Sverigedemokraternas partiprogram 1989 och 2011” en tydlig parallell mellan SD och NSDAP i detta avseende: ”I 2011 års principprogram har begreppet ’lojalitet’ tagit plats.

Lojalitet är en del av definitionen för hur svensk man egentligen är. Inom nazismen är lydnad och lojalitet mot ledaren och mot nationen en grundläggande doktrin.”²²⁶

Mikael Nilsson, historiker vid Uppsala universitet påpekar i sin genomgång av likheter mellan SD:s partiprogram och Hitlers *Mein Kampf* att Sverigedemokraterna och NSDAP har ”en likadan syn på hur människor blev en fullvärdig del av ’nationen’ som uttrycktes i de nazistiska Nürnberglagarna”. Likheten mellan skrivelsen i SD:s gällande partiprogram och denna formulering i de nazistiska Nürnberglagarna från 1935 är slående: ”Riksborgare är endast den statstillhörige av tyskt, eller likvärdigt, blod, som genom sitt uppförande bevisat att han är villig och lämplig att trofast tjäna det tyska Folket och Riket.” Nilsson kommenterar att ”det centrala här är att NSDAP och SD även delar åsikten att ’uppförande’ påverkar nationstillhörigheten. Feder hade i sin nazistiska ’katekes’ *Der Deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage* (’Den tyska staten på nationell och social grundval’), också gjort klart att varje individ som en gång erhållit medborgarskap skulle också om de visade sig ovärdiga kunna förlora det.”²²⁷

I Sverigedemokraternas aktuella partiprogram kan man också se en NSDAP-liknande tendens till juridisk uppdelning av invånarna, mellan vilka som ska åtnjuta statens rättsliga skydd och vilka som inte ska det. Man kan fråga sig varför Sverigedemokraterna i detta program hävdar att det är just svenskarna (medborgarna), och inte alla invånare, som ska få komma i åtnjutande statens rättsliga skydd. Demokratiska partier har i regel alla människors likhet inför lagen inskrivet som honnörsord i sina partiprogram, men så inte Sverigedemokraterna. De har fullt medvetet pekat ut sin strävan efter ett Sverige ”där alla *medborgare* skyddas av, och

är lika inför lagen” (förf:s kursivering).²²⁸ Varför just svenska *medborgare*? Vad är syftet? Likheten med NSDAP:s syn på (o)likhet inför lagen är påfallande.

Men inte ens medborgare – *Volksgenosen* (”folkamrater”) som det hette i NSDAP:s terminologi – kom att allmänt omfattas av den nazistiska statens rättsliga skydd. Väldigt snart efter NSDAP:s makttillträde blev det uppenbart att de nya drakoniska lagarna inte gällde nazisterna själva – medlemmar i nazistpartiet såsom brunskjortorna kunde komma undan med mord, misshandel och stöld av privategendom, medan exempelvis sen ankomst till arbetsplatsen kunde ge tre månaders fängelse, vägran att arbeta övertid bestraffades med ett års fängelse, och ogiltig frånvaro från arbetsplatsen kunde ge två års fängelse.

Resultatet blev en allmän rättsosäkerhet även för medborgarna i Tyskland. ”Det var därför inte lätt för medborgarna att se någon förutsägbarhet eller kontinuitet eller uppleva rättssäkerhet i detta dynamiska och radikaliserande system.” så skriver Michael Wildt, professor i tysk 1900-talshistoria vid Humboldt-universitetet, i sin bok om det nazistiska samhället (*Die Ambivalenz des Volkes: Nationalsozialismus als Gesellschaftsgechichte*, ”Folkets ambivalens: nationalsocialism som samhällshistoria”). Han fortsätter: ”Lojalitet och regimstöd blev nu nödvändigt för att komma i åtnjutande av statens rättsliga skydd. Det gällde att vara uppmärksam och försiktig för att inte oväntat hamna i Gestapos blickfång.”²²⁹

Hitler grep också första bästa tillfälle att proklamera undantagstillstånd: Han utnyttjade riksdagshusbranden i februari 1933, och det undantagstillstånd – kallat ”Förordningen till skydd av stat och folk” – som han införde med hänvisning till denna händelse blev därefter normen i NSDAP:s Tyskland fram till 1945.

Rättsosäkerhet

I Sverige i vår tid är kravet på en lagändring som möjliggör införandet av undantagstillstånd något som Sverigedemokraterna – som enda riksdagsparti – driver med stor energi. Exempelvis utnyttjade de sprängattentatet i en lägenhet i Göteborg i september 2021 till att på nytt lyfta detta krav, bland annat med en digital affisch med en bild på partiledaren Jimmie Åkesson och följande text:²³⁰

Vi kräver:

** Visitationszoner*

** Anonyma vittnen*

** Undantagstillstånd*

** Ta hjälp av militären*

I samband med detta skrev Jimmie Åkesson demagogiskt att ”floskler biter inte på gängkriminella”, utan att veta att bomben troligtvis utlösts av en etnisk svensk med psykiska problem. Han specificerade sitt krav på undantagstillstånd med att det endast skulle vara i ”geografiskt avgränsade områden under en begränsad tid”. NSDAP använde systematiskt dylika reservationer i syfte att vinna stöd för något som när det väl förverkligades var utan begränsningar. ”Fram till slutet för regimen legitimerades Gestapos åtgärder, dekret och instruktioner genom ’Förordningen till skydd av stat och folk’ från februari 1933”, konstaterar Wildt.²³¹

Åren 1942–1943 gick en våg av häktningar genom Tyskland. Tusentals människor försvann, utan att deras anhöriga visste vart.²³² En svensk som återvände från Tyskland 1943 skrev om de förfärliga rättsliga förhållandena i NSDAP:s Tyskland: ”Man arkebuserar nu människor för, som vi svenskar tycker, småsaker. Om 100 människor eller 100 000

opponerar sig betyder ingenting, de blir likviderade.”²³³ – ”Den tyska vardagen”, berättade en fransman som flytt från tysk fångenskap för den schweiziska tidningen *S:t Gallener Tageblatt*, ”är dyster och tung, den ene tysken är rädd för den andre, ingen vågar anförtro sig åt någon.”²³⁴

Både historien och samtiden lär oss att auktoritära staters strävan efter att tillgripa ”hårdare tag” mot brottsligheten leder till mindre rättssäkerhet och ökad otrygghet för medborgarna, men ingenstans blir detta så accentuerat som när det kombineras med utpekandet av särskilda grupper av invånare som över huvud taget oönskade. Införandet av särskilda lagar mot judar innebar att nazisterna anträdde ett sluttande plan på det rättsliga området. Det ena ledde till det andra genom den inre logiken hos nazisternas syn på brottslighet. Michael Berkowitz påpekar ”det ironiska i att nazisterna stämplade judarna som ’kriminella’, medan det i själva verket blev Hitlers Tyskland som genomförde en aldrig tidigare skådad kampanj av statsunderstödda plundringar, rättsligt godtycke, tortyr och mord som kränkte varje hederlighetskonvention”.²³⁵

Mats Melin var chefsjustitieombudsman 2004–2010 och ordförande i Högsta förvaltningsdomstolen från 2011 och fram till pensionen 2018. Sedan 2020 tjänstgör han som ordförande i Coronakommissionen, parallellt med att han sedan 2015 är skiljedomare i Domstolen för förlikning och skiljedom inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). I en artikel med rubriken ”Mats Melin i pension med fortsatt mission: Populistiska krafter hotar självständiga domstolar” i tidskriften *Advokaten* 2018 varnar Melin för hotet från Sverigedemokraterna mot rättssäkerheten i Sverige: ”Han är tydlig med varifrån hotet kommer”, konstaterar Tidskriften *Advokaten* och citerar Melin:

– Sverigedemokraterna har en populistisk och nationalistisk samhällssyn som liknar den som har lett till utvecklingen i Ungern och Polen. Populisters credo är: ”Vi är folkets språkrör och inga domare ska sätta sig över folkets vilja.” Det är skrämmande! I Sverige har vi länge varit överens om vilka grundläggande demokratiska värden som ska råda.²³⁶

Slutsatsen om ett reellt existerande hot från Sverigedemokraterna har föranlett Mats Melin och Högsta domstolens ordförande, justitierådet Stefan Lindskog, att i tidskriften *Svensk Juristtidning* kräva flera lagändringar: ”En huvudtanke är att en styrelse bestående av främst domare leder Domstolsverket i framtiden och även utser generaldirektören. En annan idé är att de högsta domstolarnas ställning tydligare ska regleras i grundlag, till exempel när det gäller antalet ledamöter.”

– I grunden, förklarar Melin, handlar det om att säkerställa statsmakternas respekt för individens rätt.

En annan hörnpelare i Sverigedemokraternas syn på den liberala demokratin är ett de facto avvisande av press- och yttrandefrihet. I ord bekänner sig SD till dessa friheter, och driver det så långt att de kallar lagen om hets mot folkgrupp för ett ingrepp i yttrandefriheten. I praktiken visar de dock var de står när de systematiskt raderar kritiska inlägg och blocker oliktänkande från sina egna digitala diskussionsforum. Mot kritiker som ifrågasätter partiets politik vid SD:s valbås, etcetera, använder Sverigedemokraterna ofta staten – i form av tillkallad polis, under återopande av ”ordningsstörning” – som får tyst på kritiken genom att personen ombedes att avlägsna sig. Detta oavsett om det bara rört sig om ett stillsamt ifrågasättande, som dock kastar tvivel över SD:arnas utsagor till en grupp åhörare. Även i detta avseende

är Sverigedemokraterna helt unikt bland svenska riksdagspartier.

Till och med journalister från media som SD inte uppskattar har behandlats på detta sätt, och det finns exempel på tillfällen där av SD tillkallad polis faktiskt avvisat journalister som bevakat SD-torgmöten, vilket lett till JO-anmälningar.²³⁷

En annan, mer sinister, form av den kamp SD driver mot yttrandefriheten är de systematiska hot- och hatkampanjerna mot journalister som skriver kritiskt granskande om Sverigedemokraterna och deras rasism. Detta behandlas mer utförligt i kapitlet ”SD:s och NSDAP:s väljare” på sid 148 och framåt.

I linje med detta framförde Kent Ekeröth, tidigare Sverigedemokraternas rättspolitiska talesman, år 2018 offentligt att ”demonstrationer borde vara förbehållet [svenska] medborgare”, och att det skulle vara förbjudet för asylsökande att få demonstrera. Detta alltså medan han fortfarande satt för SD i riksdagen.²³⁸ Konsekvenserna av införandet av en sådan lag är närmast oöverskådliga. Hur ska man egentligen i SD:s stat kunna kontrollera att lagen efterföljs som förbjuder icke-svenska medborgare att demonstrera sina åsikter? Det skulle onekligen kräva en ganska stor kontrollapparat – något som dock SD knappast är främmande för, att döma av andra uttalanden. Det är viktigt att notera att kravet på förbud från en ledande Sverigedemokrat inte dementerades av någon i partiledningen. Man får leta förgäves i partiprogrammet efter något dylikt, men det är omöjligt att tänka sig en sådan tystnad från ledningen om det skulle gå helt på tvärs med vad partiet egentligen tycker.

Likriktning

En mycket viktig del i det nazistiska samhället är den åsiktsmässiga likriktningen av alla sociala och kulturella uttryck. Detta gäller då inte minst media, som hamnar i skottgluggen för alla auktoritära rörelser. Punkt 23 i NSDAP:s program löd:

”Vi kräver lagstiftning mot medvetna politiska lögner samt dessas spridning genom pressen. För att möjliggöra skapandet av en tysk press, kräver vi:

a) samtliga redaktörer och medarbetare på tidningar som ges ut på det tyska språket, måste vara tyska medborgare,

b) icke-tyska tidningar måste för att ges ut inhämta ett uttryckligt tillstånd från staten. De får ej ges ut på det tyska språket,

c) varje finansiering eller inflytande från icke-tyskar ska vara olagligt, och vi kräver att överträdelse häremot ska leda till stängning av ifrågavarande tidningsföretag samt ett omedelbart utvisande av de inblandade icke-tyskarna ur riket.

Tidningar som strider mot det allmännas väl ska förbjudas. Vi kräver lagstiftning mot de inriktningar inom konst och litteratur som utövar ett korrupperande inflytande på vårt folkliv, samt att evenemang som bryter mot detta krav skall förbjudas.”

Hos Sverigedemokraterna finner vi i stort sett samma sak:

”Vi kommer att stoppa media i sinom tid.”

”Svensk media måste ersättas med något sunt.”

”Svensk media behöver ersättas.”

Detta uttalades 2015 och 2018 av Kent Ekeröth, Sverigedemokraternas kandidat till justitieministerposten.²³⁹

Frågan är vad svensk media behöver ersättas med? Det kanske räcker med att blicka ut mot andra sidan Östersjön, till Sverigedemokraternas modellstater Polen och Ungern. Linus Bylund – som beskrivits som ”Jimmie Åkessons närmaste man”²⁴⁰ – kallade i linje med Ekeroths uttalanden år 2016 delar av journalistkåren för ”nationens fiender”.²⁴¹

Samma Linus Bylund, som Sverigedemokraterna satt som ledamot i förvaltningsstiftelsen för SVT, SR och UR, begärde 2020 att enskilda journalister ska kunna straffas för ”partiskhet”: ”Jag vill se mer personifierad repressaljemöjlighet”, sa han och förklarade: ”Jag säger inte att vi ska sparka ut varenda journalist som inte gör som jag säger. Det är självklart. Men det måste finnas där.”²⁴² Det är intressant att Bylund använde uttrycket ”som inte gör som *jag* säger”.

2020 krävde också Sverigedemokraterna att cheferna för public service-bolagen skulle kallas in till riksdagens kulturutskott, uppenbarligen för en uppläxning.²⁴³ Något sådant förekommer inte i en demokrati. Vingslagen från diktaturen känns tydligt av dessa uttalanden, och det är svårt att komma ifrån slutsatsen att Sverige med sådana personer vid makten skulle få sina första riktiga politiska fångar.

En annan måltavla för nazismens likriktning är utbildningsväsendet. Punkt 20 i NSDAP:s program lyder: ”För att göra det möjligt för varje begåvad och flitig tysk att nå högre bildning och därmed vinna tillträde till ledande position, ska staten sörja för en grundlig utbyggnad av hela folkbildningsväsendet. Läroplanerna vid alla bildningsanstalter ska anpassas till det praktiska livets krav. Statstanken måste genom studier av medborgarkunskap läras ut redan i början av skolgången.”

Samma påverkansoperation riktad mot landets barn återfinns i eufemistisk form i Sverigedemokraternas aktuella partiprogram, även om den nazistiska "statstanken" hos SD får ett mer direkt uttryck för vad det handlar om för klassisk nazism: "Skolans skall inskräpa... respekt för det svenska kulturarvet."²⁴⁴

Medan Sveriges "Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet" med respekt för elevernas integritet talar om att "*överföra och utveckla* ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper", att "*utveckla förståelse* för den kulturella *mångfalden* inom landet" och att "*stimulera* elevernas intresse för olika tider, platser och kulturer",²⁴⁵ förestavar SD auktoritärt att lärarna *skall inskräpa* inte en förståelse, utan *respekt* för just det *svenska* kulturarvet. Det är en avgörande skillnad mot Skolverkets styrdokument – men inte mot NSDAP:s skolpolitik, som hade exakt samma målsättning, med den enda skillnaden att det i Nazityskland handlade om den tyska kulturen.

Men eftersom Sverigedemokraterna för närvarande måste "tänka sig för i alla lägen, tyvärr lägga band på sig själva", är det auktoritära budskapet på stilenligt vis sockrat med till intet förpliktigande allmänna fraser. Hela stycket i programmet lyder så här: "Fostran och förmedling av värderingar är primärt en uppgift för familjerna. Skolans skall dock inskräpa vikten av ett gott uppförande och betona värdet av demokrati, varje människas unika värde samt respekt för det svenska kulturarvet."

Det väckte bestörtning inom hela lärarkåren i landet när det förra våren kom fram att Hörbypolitikern Johan Ohlin (SD) försökte påverka historieundervisningen på Polhems-skolan i Lund i politisk riktning. Torbjörn Hanö, skolans rektor, svarade med en upprörd krönika med rubriken "Poli-

tiker hotar och vill tysta lärare” i tidningen *Skolledarna*.²⁴⁶ *Skolvärlden* var en av många andra tidningar som reagerade, och skrev: ”Hörbypolitikern Johan Ohlin (SD) anklagar Polhemsskolans historieundervisning för vänsterindoktrinering. Agerandet väcker stark kritik från både rektor och lärarfack.” Tidningen citerade rektor Hanö: ”Journalister och andra har hotats av olika drev på sociala medier. Det påverkar så klart hur man tolkar meddelanden som detta. Man vet ju som lärare inte vad som kan hända, om det blir en twitterstorm där man hängs ut.”²⁴⁷

Vad Sverigedemokrater däremot föreslår – även om de inte skriver ut det i sitt partiprogram – är istället en faktiskt fasaväckande högervidning av undervisningen. I december 2010 framfördes krav på ”en informationskampanj om islam och dess brott mot mänskligheten, som bör införlivas i skolundervisningen”.²⁴⁸

Förvisso begås brott mot de mänskliga rättigheterna av personer med muslimsk tro, men det är verkligen inte begränsat till folk med denna trosuppfattning. Staten Israel har också anklagats för en serie brott mot mänskliga rättigheter. Ett krav framfört av antisemiter på ”en informationskampanj om judendomen och dess brott mot mänskligheten, som bör införlivas i skolundervisningen” vore faktiskt inte mer extremt, men kan tjänstgöra som en referensram för exakt hur farligt kravet på en dylik ”informationskampanj” om ”islams brott” i svenska skolor skulle vara.

Kulturkamp

En annan viktig del i den nazistiska statens likriktning är den så kallade ”kulturkampen”, nämligen – som de ser det – kampen om makt över tanken. Detta är också något som SD

ägnar mycket tid åt. Indikativt nog kommer avsnittet om kulturen som ett av de första i deras innevarande partiprogram, omedelbart efter avsnitten om nationen och staten – men före exempelvis avsnitten om ekonomin, arbetsmarknaden, rättssamhället, försvaret och energipolitiken, ja till och med före avsnitten om invandring och om mångkulturen. Ordet ”kultur” förekommer inte mindre än 107 gånger i programmet (att jämföra med t.ex. ”demokrati”, 43 gånger), som på sidan 9 framhåller att ”politikens viktigaste uppgifter inte är att försöka riva ned alla de strukturer och kollektiv som omger individen utan snarare att försöka skapa, stödja och *upprätthålla* normer, moral, lagar, *sedvänjor*, miljöer, beteenden, *traditioner* och gemenskaper”. Det följande tillägget – ”som hjälper individen att bejaka de goda och konstruktiva sidorna inom sig själv” – betyder egentligen inte så mycket.²⁴⁹

Det handlar alltså inte om att bejaka en levande kulturutveckling, utan om samma auktoritära ”skydd av vårt kulturarv” som exempelvis Gregor Strasser å NSDAP:s vägnar talade om i oktober 1930.²⁵⁰ Alfred Rosenberg grundade i linje med detta redan 1929 ”Kampfbund für deutsche Kultur” (”Kampförbundet för tysk kultur”) med syftet att ”främja tysk kultur samtidigt som liberalernas kulturella hot bekämpas”.²⁵¹

United States Holocaust Memorial Museum i Washington, DC sammanfattar NSDAP:s kultursyn och kulturkamp: ”Den nya nazistiska estetiken omfattade genren klassisk realism. Bildkonsten och andra former av ’hög’ kultur använde denna form för att förhärliga bondelivet, familjen och samhället, samt hjältemod på slagfältet. I Nazityskland var konsten inte bara ’till för konstens skull’, utan den hade en medveten propagandistisk underton. Den stod i skarp kontrast till trenderna inom modern konst på 1920- och 1930-

talen, av vilka flera använde abstrakta, expressionistiska eller surrealistiska grundsatser. I juli 1937 invigdes den 'Stora tyska konstutställningen' i Huset för tysk konst i München. En näraliggande utställningshall presenterade som kontrast därtill en 'Utställning av degenererad konst' (*entartete Kunst*) för att visa den tyska allmänheten hur 'demoraliserande' och 'fördärvbringande' modern konst var."²⁵²

Detta har sin direkta motsvarighet i Sverigedemokraternas kulturkamp mot vad de kallar "menskap" – SD:s version av begreppet "degenererad konst". Under rubriken "Det är skillnad på konst och konst" gick Sverigedemokraterna i Stockholms läns landsting kort före valet 2018 till storms mot en konstutställning på tunnelbanestationen Slussen. Bland omkring ett dussin naturmotiv och kvinnliga figurer, fanns tre teckningar från sexualupplysaren och idéhistorikern Liv Strömquists seriealbum *Kunskapens frukt*, som handlar om det kvinnliga könsorganet och menstruationens kulturhistoria. Litteraturkritikern Moa Matthis skrev i sin recension av albumet i *Dagens Nyheter*: "I *Kunskapens frukt* skärskådar Liv Strömquist det kvinnliga könsorganets tragiska idéhistoria, från Bibeln till Freud och rymdsonder. Det här är riktigt välkalibrerad humor som borde nå skolorna."²⁵³

Men detta passade inte Sverigedemokraterna. De krävde att det de kallade "menskapen" skulle tas bort, och drev till och med igång en politisk kampanj där en av teckningarna från *Kunskapens frukt* indignerat visades intill en nationalromantisk oljemålning av 1700-talskonstnären Johan Sevenbom, "Utsikt från Brunnsbacken över Saltsjön". Den fråga som SD ställde i rubrikform på affischerna löd: "Vilken bild av Stockholm vill vi ge?"²⁵⁴ Är det inte samma princip som utställningen av "degenererad konst" som kontrast till den

av nazisterna godkända, ”folkliga” konst i ”Den stora tyska konstupställningen” 1937?

En parodiker skulle inte ha kunnat göra det bättre, men detta var blodigt (!) allvar för Sverigedemokraterna. Partiets kulturpolitiske talesperson på riksplanet, Aron Emilson, blandade sig i och gav stöd till kampanjen mot de tre bilderna på Slussens T-banestation.²⁵⁵

Året efter gick partiledaren Jimmie Åkesson ut i media och brännmärkte vad han kallade ”det vänsterliberala etablissemangen” och hävdade att ”i stället för att köpa in en tavla med menskonst så kanske man kan ha en byst av någon tidigare framträdande person från kommunen som alla kan relatera till.”²⁵⁶

Man kunde se det som direkt hämtat ur Mel Brooks klassiska parodi på Nazityskland, ”Det våras för Hitler”, om det inte vore för att det är exakt så som nazismen förhåller sig till kultur. Jimmie Åkessons och de övriga SD-ledamöternas inmarscherande i den svenska Riksdagen, enhetligt iförda nationalromantiska folkdräkter från 1800-talet, är ett uttryck för precis samma sak.

Den SD-ledda kommunen Sölvesborg – som brukar kallas ”SD:s skyltfönster” – har beslutat att inte ska köpa in det man kallar ”utmanade” eller ”provokativ” samtidskonst, ytterligare några synonymer för det nazityska begreppet ”degenererad konst”, *entartete Kunst*. Istället vill man köpa in det politikerna definierar som ”klassisk och tidlös” konst. I en debatt om detta i TV 4:s *Debatt* försvarade Dick Erixon, chefredaktör för Sverigedemokraternas tidning *Samtiden*, detta beslut och förordade istället ”mer folklig konst”. Som om ”folklig” i SD-sammanhang vore ett neutralt, icke värdeladdat ord! Erixon tycktes också anse att SD är uttolkaren av ”den konst som folk vill ha”, eftersom han uppenbarligen ville

ge partiet rätt att bedöma detta.²⁵⁷ Inte direkt något stillbrott. Så sa även SD:aren Rolf Hans Berg, ordförande för Fritids- och kulturnämnden i Sölvesborg, till SVT:s *Kulturnyheter*: ”Den stora allmänheten vill nog inte ha menskonst.”²⁵⁸

Att det inte rör sig om något hugskott, utan utgör en viktig del i Sverigedemokraternas politik – som denna kulturkamp är för själva nazismen som sådan – framgår av hur detta spridit sig över landet. SD:are i andra kommuner har agerat i samma fråga. ”Den offentliga konsten i Varberg ska ge en positiv upplevelse och inte provocera”, skrev exempelvis Erik Hellsborn (SD) i en motion till Varbergs kommunfullmäktige.²⁵⁹

När 39 medarbetare vid Sveriges Radio i september 2020 skrev på ett upprop mot rasism och diskriminering på sin arbetsplats,²⁶⁰ gick SD-riksdagsledamoten Josef Fransson – som bland annat sitter i Justitiekottet – snabbt ut med att ”de torde vara särdeles enkla att avskeda”.²⁶¹ Sveriges Radios VD, Cilla Benkö, reagerade tvärtemot med att hon blev ledsen och bekymrad när hon läste uppropet, och att det här är en prioriterad fråga för henne.²⁶²

Vilken central roll kulturkampen spelar för ett parti som SD framgår av att det på detta område gör ett markant avsteg från sitt försvärjande åt det ”svenska”: ”Det faktum att en viss företeelse är att betrakta som svensk är i sig inte nog för att vi skall anse den vara särskilt skyddsvärd, den måste också vara förenlig med en konstruktiv och demokratisk samhällsutveckling.” – Så lyder det aktuella partiprogrammet, sidan 19.²⁶³

Detta är verkligen anmärkningsvärt. När det gäller kultur – ett ord som förekommer över hundra gånger i partiprogrammet – är alltså allt sådant som försvaret av ”den svenska kulturen” (sid 15), ”bevarandet av kulturarvet” (sid 17, 19,

21, 26 och 27) och ”respekt för det svenska kulturarvet” (sid 36) borta. Hur är det då (sid 20) med att ”vissa [nationella] kulturer är bättre än andra”? Plötsligt gäller inte uttalandet på sidan 18 om att ”kulturgemenskap är något som Sverigedemokraterna vill bejaka och bygga vidare på”. Och då kan väl denna passus på sidan 19 lika gärna strykas ur SD:s program: ”I sin allra vidaste mening skulle den svenska kulturen kunna definieras som summan av allt som någonsin tänkts, skrivits, sagts, skapats eller gjorts av personer som tillhör den svenska nationen.” Eller gäller alltså det här med att ”kulturmöten aldrig kan ske under tvång” (sid 43) inte sverigedemokratiska makthavare?

Kulturarbetare skulle i princip kunna åberopa SD:s eget program mot SD-makthavare i Sölvesborg: ”Kulturimpulser som, utan att anpassas till svenska förhållanden, inympas i det svenska samhället av makthavare eller grupper som inte själva ser sig som svenska, betraktar vi dock inte som en del av den svenska kulturen, utan snarare som en form av kulturimperialism. Berikande kulturmöten sker bäst utan tvång eller propåer från överheten.”²⁶⁴ – Fast när man läser det mer noggrant, ser man att det bara är ”makthavare som inte själva ser sig som svenska”, så för makthavare från SD, som naturligtvis ser sig som sinnebilden av det svenska, är det bevisligen fritt fram. För övrigt skulle det knappast löna sig för kulturarbetare att åberopa denna skrivning i ett Sverige där SD har makten – om de vill ha kvar sitt jobb.

En ingrediens i den nazistiska likriktningen är nämligen omfattande omplaceringar av chefer. Under NSDAP:s första år vid makten ersattes samtliga lokala myndighetschefer i Tyskland med ur nazistisk synvinkel mer ”pålitliga” element. Vi ser idag samma tendens i SD:s förebildsländer Ungern och Polen. Patrik Ehn fick för några år sedan, med bakgrund

i nynazistiska Nordiska rikspartiet och Föreningen Sveriges Framtid (som senare bytte namn till Riksfronten), uppdraget som ansvarig för Sverigedemokraternas kulturpolitik i Göteborg och Västra Götalandsregionen. Han hade då bland annat gjort uttalandet att ”det viktiga är att sprida national-socialismens idéer”.²⁶⁵

Några månader efter detta anslöt han sig till SD. Förmodligen kände SD:s ledning redan då till att Ehn skolats politiskt i en nynazistisk organisation. När det 2009 avslöjades att en så högt uppsatt person som Ehn hade en direkt bakgrund som nynazist, väckte det stor uppståndelse i hela landet²⁶⁶ – utom i ledningen för Sverigedemokraterna, där Jimmie Åkesson kommenterade:

– Det intressanta för oss är inte vad en person gjorde i går utan hur trovärdig personen är som sverigedemokrat.²⁶⁷

I augusti 2012 fick Ehn frågan hur Sverigedemokraterna ställde sig till den kulturella likriktningen i det halvfascistiska Ungern, apropå att chefen för Nya Teatern i Budapest avlägsnats från sin post och ersatts med en teaterchef med höger-radikala åsikter – vilket ledde till stora protester i landet. Till SVT:s nyhetsredaktion svarade Ehn: ”Ungern har tydliga kulturpolitiska mål att värna den nationella identiteten, att lyfta fram historien, osv. De arbetar väldigt medvetet med detta, så medvetet att vissa verksamhetschefer får ju sluta om de inte vill eller kan arbeta efter de politiska målen.”²⁶⁸

Att det inte bara var Ehns privata idéer har visats på senare tid i Sölvesborg, ”SD:s skyltfönster”. Där kan vem som helst se hur kulturpolitiken skulle se ut i ett SD-styrt Sverige, och det finns faktiskt inga principiella skillnader från NSDAP:s kulturpolitik i Tredje riket. Exempelvis har Sofia Lenninger drivits bort från tjänsten som kultur- och bibliotekschef. Våren 2020 sa hon till tidningen *Vision*:

– Jag jobbade med bredd och kvalitet som riktmärke, inte med att få folk att tycka på att visst sätt om rätt och fel och gott och ont. Jag insåg att det inte skulle bli lätt men tänkte att den nya ledningen kanske skulle förstå att det inte är med påverkan och likriktning vi jobbar. Jag tyckte att jag hade ett ansvar.

”Men nästan omgående efter tillträdet i januari 2019”, kommenterar *Vision*, ”stod det klart att samstyret tänkte driva en politik som levererade ’rätt’ kultur på bekostnad av bredden.”²⁶⁹ Det började med att Lenninger uttalade sig yrkesmässigt kritiskt i tidningen *Biblioteksbladet* – ett helt normalt förfarande för en tjänsteman, och skyddat av yttrandefrihetsparagrafen i grundlagen. SD:are brukar ofta åberopa yttrandefriheten, men omedelbart efter att artikeln publicerats blev Lenninger inkallad till den SD-styrda kommunledningen för en reprimand. Efter hennes avgång skriver *Biblioteksbladet*:

”Hon förstår inte riktigt varför hon måste sluta, men hennes känsla är att det har att göra med de uttalanden hon har gjort i medierna.”²⁷⁰

I universitetsstudien ”Rasistisk retorik: En studie av Sverigedemokraternas partiprogram 1989 och 2011” beskriver Gunnel Troberg partiets strävan efter nazistisk likriktning: ”SD använder sig i 2011 års partiprogram av begrepp som ’kulturimperialism’, ’kulturrelativism’ och ’masskulturalism’. Innebörden av begreppen handlar enligt SD om ett hot mot den egna, nationella kulturen som förändras eller avskaffas. Det enda sättet att skydda sig mot denna kulturinvasion är att framför allt förhindra invandring. Vi kan konstatera att en av de första nazistiska termer som infördes var likriktning [*gleichschaltung*], vilket kan ses som en antites till begreppet masskultur. SD försöker i möjligaste mån i likhet

med nazismen skapa en monokultur.”²⁷¹ SD:s kulturkamp handlar i själva verket inte alls om att bevara och respektera ”svenskarnas” olika kulturuttryck, utan om makt över tanken.

Här i Sverige låter artikeln från United States Holocaust Memorial Museum om NSDAP:s kulturkamp som en varning om vad som kan komma: ”De nazistiska myndigheternas ansträngningar att reglera, styra och censurera tysk konst och brev motsvarade vad den bortgångne tyske historikern George Mosse kallade ’en strävan efter en totalkultur’. Denna strävan nådde även de lägre kulturnivåer som präglade vanliga tyskars vardag.”²⁷²

Sammanfattning

1. En stark stat är nazismens redskap för att särskilt skydda det ”egna” folket.
2. Nazismen är, det opportunistiska namnet till trots, inte socialistisk.
3. En viktig beståndsdel i den nazistiska propagandan var statens kamp mot kriminalitet och kritiken mot vad man kallade den ”liberal-marxistiska världsåskådningen” och ”de liberala lagarna”.
3. Stigmatiseringen av judarna som särskilt kriminella var ”ett av de mest effektiva och framträdande skäl som nazisterna åberopade för att förfölja, tortera och mörda judar”.
4. Utpekandet av folkgrupper som judar och romer drev fram allt hårdare lagar som till slut även drabbade det ”egna” folket. Resultatet blev en allmän rättsosäkerhet även för medborgarna i Tyskland.

5. Historien och samtiden lär oss att auktoritära staters strävan efter att tillgripa ”hårdare tag” mot brottsligheten leder till mindre rättssäkerhet och ökad otrygghet för medborgarna, och ingenstans blir detta så accentuerat som när det kombineras med utpekandet av särskilda grupper av invånare som över huvud taget oönskade.
6. I likhet med NSDAP menar Sverigedemokraterna att de kan förklara även infödda svenskar såsom upphörande att vara en del av den svenska nationen, genom att de (logiskt sett enligt Sverigedemokraternas definition) bytt exempelvis ”lojalitet”.
7. I Sverigedemokraternas aktuella partiprogram kan man också se en NSDAP-liknande tendens till juridisk uppdelning av invånarna, mellan vilka som ska åtnjuta statens rättsliga skydd och vilka som inte ska det. Enligt Sverigedemokraternas aktuella program är det just *svenskarna* (medborgarna), och inte alla invånare, som ska få komma i åtnjutande statens rättsliga skydd.
8. Hitler kunde genom att utlysa undantagstillstånd, ”Förordningen till skydd av stat och folk”, åsidosätta grundlagens skydd för medborgerliga fri- och rättigheter. Sverigedemokraterna driver – som enda riksdagsparti – kravet på undantagstillstånd i Sverige, om än retoriskt kamouflerat.
9. Likriktning av medier, skola och kultur var en integrerad del i den klassiska nazismens stat, och Sverigedemokraterna visar i sin praktiska politik samma agerande.

LEDAREN

Innan vi kommer in på Ledarens roll i den nazistiska världsåskådningen, kan det vara värt att studera Sverigedemokraternas ledare litet närmare. Som den obestridda ledare Jimmie Åkesson numera är för SD, kan det vara värdefullt att se vad det var för parti som lockade honom att bli medlem – vilka var de åsikter och den politiska praktik som fick honom att välja att gå med i Sverigedemokraterna? Vilka var de åsikter och den politiska praktik som fick honom att inte bara stanna kvar som medlem, utan som entusiasmerade honom till att engagera sig i valkampanjen 1998, där han ställde upp som partiets förstanamn i hemstaden Sölvesborg?

Med tanke på Jimmie Åkessons framträdande i TV-programmet *Nyfiken på partiledaren* 2014, ter det sig tämligen meningslöst att fråga honom själv vad i Sverigedemokraterna som tilltalade sig så mycket att han inte bara anslöt sig, utan dessutom blev en av de mest aktiva partiarbetarna. I detta TV-program berättade Jimmie Åkesson om hur han under sin skoltid skrämdes av ”hotfulla invandrargång”, och att detta formade hans syn på invandring – något som omedelbart möttes av en storm av repliker från både lärare och gamla skolkamrater, som oberoende av varandra formulerade en förödande kritik. Denna kritik kan sammanfattas i den rubrik som sattes av *Aftonbladet* den 25 februari 2014: ”Åkesson ljuger”.

– Det fanns knappt några invandrare i området. Kanske var det någon enstaka i någon klass, sa Jimmie Åkessons

lärare under mellanstadiet på Falkviksskolan, Inga Wallnäs.²⁷³

– Jag kokade av ilska när jag såg programmet. Inte mycket av det han säger är sant, sa Jimmie Åkessons gamla klasskamrat Ioan Nuca, och fortsatte: Det fanns inga hotfulla invandrargång!²⁷⁴

Dessa uttalanden kunde beläggas av Gellert Tamas (känd för boken *Lasermannen*), som utifrån klasslistorna från Sölvesborgs kommunarkiv visar att det knappt fanns några invandrare på Åkessons skola: ”Om Åkessons minnesbild av gäng stämmer, skulle det våldsamma gäng som ’skrämd’ Jimmie till den grad att han senare anslöt sig till Sverigedemokraterna, i så fall ha bestått av en jämnårig tonårig klasskamrat till Jimmie, uppbackad av en sjuåring samt en åttaåring.”²⁷⁵

Kari Svahn, skolkamrat till Jimmie Åkesson på gymnasiet, berättade:

– Herregud, det var precis tvärtom. Om det var något gäng man var rädd för i Sölvesborg på den tiden så var det Jimmies gäng.²⁷⁶

– De kom i korridoren med sina bomberjackor och kunde skrika kommunisthora eller kommunistjävel efter en. Det var obehagligt. Åkesson var inte rakad men hade bomberjacka på sig. Jag minns inte att Åkesson skrek något men han var ledaren. Det visste alla, säger hon.²⁷⁷

Enligt Kari Svahn var ”Jimmie Åkesson en del av Vit makt-miljön på den tiden och umgicks med heilande skinheads”.²⁷⁸

En annan av Jimmie Åkessons skolkamrater på gymnasiet, Hampus Brynolf, trädde fram och intygade samma sak:

– Att han var rasist och hade rasistiska åsikter var helt uppenbart för mig och dem jag umgicks med.²⁷⁹

Bland flera av Jimmie Åkessons skolkamrater som valde att kommentera TV-framträdandet befann sig Patrik Lundberg, som reagerade på SD-ledarens påstående om att han ”visste väldigt lite” om SD när han gick med.

– Under samma period satt Jimmie Åkesson i redaktionen för Bokelundsskolans skoltidning som brukade skriva om SD, berättade Lundberg.²⁸⁰

SVT-programmet *Debatt* den 27 februari 2014 där läraren Per Nilsson konfronterade Jimmie Åkesson med fakta från skolkatalogerna är ett intressant exempel på hur SD-ledaren anpassar sin retorik efter situationen, t.ex. där han 07:32 in i programmet, när han konfronteras med att det snarare handlade om förföljelse av invandrare, plötsligt säger: ”Jag har inte sagt att svenskarna var bättre än invandrarna!”²⁸¹ Ett uttalande av Åkesson i samband med TV-programmet 2014 om när han gick med i partiet kan man dock med säkerhet betrakta som sanningsenligt:

– Jag såg redan initialt att här fanns en god ideologisk utgångspunkt att bygga vidare på.²⁸²

Vilken var då den ideologiska utgångspunkten hos SD 1994 som den blivande partiledaren fortfarande 2014 betecknade som ”god” och ”något att bygga vidare på”? Vanliga demokratiskt sinnade människor hade nämligen på den tiden, med kunskap om vad SD uttalade på den tiden, väldigt svårt att hitta något ”gott” i det partiet, som fick 0,25 procent av rösterna i 1994 års riksdagsval. Antingen såg Jimmie Åkesson något som 99,75 procent av Sveriges befolkning missat, eller så hade han helt enkelt väldigt extremistiska åsikter – och i så fall fortfarande 2014.

Till att börja med måste vi ställa oss frågan när Jimmie Åkesson anslöt sig. Enligt SD:s pressekreterare Christian

Krappedal blev Jimmie Åkesson medlem våren/försommaren 1995. I sin bok *Satis polito* från 2013 hävdar Jimmie Åkesson själv att han ”tvekade förhållandevis länge att ta steget fullt ut och gå med som medlem i Sverigedemokraterna” och att ”det som blev avgörande för mig var att partiledare Anders Klarström, som enligt Adaktusson var ’organiserad nazist’, avgick och ersattes av tidigare centerpolitikern Mikael Jansson i mars 1995”. Detta är onekligen ett besynnerligt uttalande med tanke på att han ett år senare, i TV-programmet *Nyfiken på partiledaren* 2014, bedyrade att han ”inte visste om att det fanns nazister i Sverigedemokraterna” när han anslöt sig.²⁸³ Men på nätet kan man hitta en pdf av november/december-numret 1999 av ungdomsförbundet SDU:s tidning *Demokraten*. Där, på sidan 18, berättar Jimmie Åkesson att han ”leddes in på rätt spår” av sin mamma, och anslöt sig ”efter valet 2014”.²⁸⁴

En god ideologisk utgångspunkt?

Jimmie Åkesson anslöt sig alltså 1994, som partikamrat till SS-veteranen, nazisten, Förintelseförnekaren och partigrundaren Gustaf Ekström. Han närvarade på SD-arrangemang så sent som på 30 novemberföreningens kransnedläggning vid Tegnérstatyn i Lund 1994.²⁸⁵ (Var Jimmie Åkesson själv där?)

En annan av Jimmie Åkessons partikamrater var Gösta Bergquist, en äldre herre med en lång bakgrund i den svenska nazistiska rörelsen. Även Bergquist var en av grundarna av SD 1988, och han medverkade på SD:s Riksårsmöte på Scandic hotell i Norrköping den 4 mars 1995.²⁸⁶ Huruvida Jimmie Åkesson själv deltog på det mötet är inte känt,

men Jonas Åkerlund, vice partiledare under Jimmie Åkesson 2006–2015, var där.

Ytterligare en framträdande medlem i det parti som Jimmie Åkesson gick med i, var Sven Davidson. Han hade tidigare varit ordförande för organisationen Bevara Sverige svenskt (BSS) – som 1988 tog namnet Sverigedemokraterna – och dessförinnan hade han lett Stockholmsavdelningen av Nysvenska rörelsen, som öppet deklarerade sig som en fascistisk gruppering.²⁸⁷ Davidson var lika öppen med sin rasism. På frågan om han var rasist gav han ett svar som formulerade den rasism, etnopluralismen, som är ett av Sverigedemokraternas signum: ”Ja, i ordets positiva betydelse. Jag önskar att raserna skall utvecklas separat, efter egna förutsättningar. De verkliga rashatarna är liberalerna, som önskar förstöra raserna genom integration och rasblandning.”²⁸⁸ (Se sid 75.) Davidson var medlem i Sverigedemokraterna fram till början av 2000-talet, när han gick med i de mer ideologiskt inriktade utbrytarna Nationaldemokraterna.

Alla dessa personer var hörnspelare i SD:s Malmöavdelning, en av de viktigaste i partiet, och faktiskt även den första partiavdelningen. Malmö åtnjöt vid den tiden stor auktoritet i organisationen, och det är troligt att det förekom täta kontakter mellan Malmö och den nystartade sydsvenska Sölvesborgsavdelningen, som Jimmie Åkesson tillhörde.

En annan partikamrat till Jimmie Åkesson som fanns i åtminstone geografisk närhet, och som säkert bemödade sig om att ge råd till den nya Sölvesborgsavdelningen, var Tina Hallgren-Bengtsson, partiets vice ordförande och dess första kommunfullmäktigeledamot. Hennes betydelse i partiet framgår av att det vid valet av ny partiledare 1995 stod mellan henne och Mikael Jansson.²⁸⁹ Detta är särskilt intressant, eftersom Hallgren Bengtsson var öppen med sin nazism och

tilläts vara dubbelorganiserad i Sverigedemokraterna och Nationalsocialistisk Front (NSF). På Hitlers födelsedag den 20 april 1996 deltog hon, iförd uniform bestående av brun skjorta, svarta byxor och skärmmössa, i NSF:s Hitlerfirande i Karlskrona i Blekinge.²⁹⁰

Det Hallgren-Bengtsson gjort sig mest känd för är, som vi tidigare sett, det videofilmade tal och bokbål som hon arrangerade i sin hemkommun Höör en dryg månad senare, den 1 juni 1996. Iförd brun uniform med en hakkorsarmbindel hörs hon säga: ”Vi kan med gott samvete föra kampen mot mänsklighetens gift: marxister, liberaler och framför allt den sionistiska ockupationsmakten. Som den ohyra de är ska de krossas som löss!” Hennes dåvarande man, Jan Bengtsson, syns slänga böcker av judiska författare, bland annat av Förintelseöverlevaren Ferenc Göndör, på bålet medan han utropar:

– Låt denna starka symboliska handling bli ett minne för livet. Adolf Hitler, sträck ut din hand från Valhall och visa oss den enda och sanna vägen! Sieg heil!

Vid den tiden var SD-Höör fortfarande den avdelning som låg närmast Jimmie Åkessons SD i Sölvesborg i Blekinge, så kontakterna lär ha varit ganska täta.²⁹¹

Ingen av deltagarna i bokbålet uteslöts av Sverigedemokraterna.²⁹² Hallgren-Bengtsson lämnade strax efteråt på egen begäran partiet för att satsa helhjärtat på NSF.²⁹³

Enligt Sverigedemokraternas nutida reviderade historieskrivning tog SD:arna kraftigt avstånd från hennes nazism. Men SD:s egna publikationer visar att så inte är fallet. *SD-bulletinen* publicerade i juli 1996 en lång hyllningstext där ”Riksorganisationens styrelse vill tacka Tina Hallgren-Bengtsson för åren som gått och det ovärderliga

arbete hon lagt ner för vår sak... och vår gemensamma övertygelse”. Detta avslutades med ett citat från vad man kallade ”denna tappra kvinna” om att riksdagspartierna ska bekämpas.²⁹⁴

I den av SD år 1998 utgivna hyllningsskriften ”Sverigedemokraterna 10 år, 1988–1998” med SDU-ordföranden Jimmy Windeskog som redaktör, hyllades Tina Hallgren-Bengtsson som ”en idogt arbetande lokalpolitiker, en lysande talare och riktig agitator” och hennes utträde förklarades med att ”Tina ville satsa på en civil karriär och trap-pade successivt ner på verksamheten under 1996 och lämnade senare samma år partiet”.²⁹⁵

I ett referat av en debattövning som SDU höll sommaren 1999, blev en medlem, Erika Borgstedt, jämförd med Tina Hallgren-Bengtsson – ”en komplimang som heter duga”, löd SDU-tidningen *Demokraternas* kommentar.²⁹⁶ Intressant nog var Jimmie Åkesson vice ordförande i SDU vid det laget, och hade nog en del att säga till om gällande ungdomsorganisationens tidning.

Den heilande och Hitler-hyllande Jan Bengtsson återkom senare till Sverigedemokraterna och blev 2013 ordförande för SD i Höör.

Det är inte känt vilka alla de femtio åhörarna till Tina Hallgren-Bengtssons tal var, men en person som syns på filmen är Anders Westergren, Sverigedemokraternas andre vice ordförande sedan Riksmötet den 2–3 mars samma år.²⁹⁷ Anders Westergren spelade en särskilt viktig roll för Jimmie Åkesson, eftersom det var han som rest till Sölvesborg för att träffa den unge Jimmie när denne sagt att han ville bli medlem.²⁹⁸ Det finns ett ganska intressant referat av en intervju med Anders Westergren om detta nazistiska bokbål 2014:

” – Ja, det påstås att det ska ha hållits något bokbål där. Det är ju förjävligt. Det är trams, barnsligheter. Dumheter. Jag har ingen aning om det ens hände, men det sägs ju det.

Men du själv var ju närvarande?

– Nej, nej. Nej, för helsike.

På videon framgår det med all tydlighet att Westergren själv var närvarande vid bålet.”²⁹⁹

Efter det nazistiska bokbålet fortsatte Anders Westergren att vara Sverigedemokraternas andre vice ordförande till 1999. Detta var bara början på en lång och framgångsrik karriär med stort förtroende inom SD. Hur det slutade berättar *Skånska Dagbladet* i en artikel den 19 maj 2015: ”Efter att ha representerat Sverigedemokraterna i Höörs kommunfullmäktige i 21 år lämnar Anders Westergren plötsligt partiet. Politikern har tröttnat på de många uteslutningarna.

– Istället för debatt kastar man ut folk, säger han.”³⁰⁰

Ordföranden för det parti som lockade Jimmie Åkesson att bli medlem efter valet 1994, var den ökände Anders Klarström. Han kom från det öppet nazistiska Nordiska rikspartiets RAG-grupper som under 1980-talet hade terroriserat invandrare, homosexuella och politiska motståndare. 1985 nystades brotten upp i en härva som omfattande ett 30-tal av aktivisterna. Två av dem fälldes för ett brutalt mord på en homosexuell man i Göteborg. Klarström erkände att han deltagit vid vandalisering av vänsterbokhandlar och medverkat vid bombhot.³⁰¹ Dessutom hade han hotat den folkkäre TV-profilen Hagge Geigert över telefon med följande ord: ”Vi ska bränna dig, ditt jävla judesvin. Fy fan, ditt äckliga lilla judesvin. Passa dig! Vi ska komma och döda dig!” Sverigedemokraternas partiledare sa alltså så.³⁰²

Anders Klarströms åsikter som partiledare var välkända. Den 10 september 1994, strax innan Jimmie Åkesson blev medlem, framträdde han i svensk television och förkunnade att den nynazistiska våldsgruppen Vitt Ariskt Motstånd (VAM) ”delar Sverigedemokraternas grundvärderingar” och därför var välkomna att delta i partiets demonstrationer.³⁰³ Det har även avslöjats att 1995, när Jimmie Åkesson gått med, hade mer än hälften av medlemmarna i Sverigedemokraternas styrelse minst en prenumeration på en öppet nazistisk tidning.³⁰⁴

Sverigedemokraternas ungdomsorganisation, SDU, var bara lite drygt ett år gammal när Åkesson gick med.³⁰⁵ Ordförande för SDU var skinnskallen Robert Vesterlund (aka ”Robert Wennerstedt”), som den 1 maj 1993 greps tillsammans med två andra skinnskallar när de smög omkring nära Kungsträdgården där Gudrun Schyman skulle tala. Vid visitation fann polisen att de bar på en skarpladdad handgranat. Vad de skulle ha den till, kunde de inte förklara.

Stieg Larsson och Mikael Ekman betecknar i sin bok om Sverigedemokraterna den tidens SDU som ”en plantskola för terrorister”.³⁰⁶ Även Vesterlund var dubbelorganiserad: Samtidigt som han ledde SDU, var han aktiv i Stockholms Unga Nationalsocialister (SUNS).³⁰⁷ ”Under denna tid var det inte ovanligt att hitta SDU-aktivister som var dubbelorganiserade i någon nazigrupp – det var snarare svårt att hitta exempel på undantag.”³⁰⁸

Det var på grund av att organisationen höll på att glida dem ur händerna som ledningen för SD 1995 gjorde den direkt underställd partiledningen. Istället tillsattes en ungdomsansvarig, Urban Persson. 1996 tog Jimmy Windeskog över posten som Rikschef för Sverigedemokratisk Ungdom. Samtidigt valdes Jimmie Åkesson in i SDU:s styrelse.³⁰⁹

I SD-arkivet finns en inspelning av Jimmy Windeskogs tal på nationaldagen den 6 juni 1996, vilket säger en hel del om åsikterna hos det parti som lockade Åkesson. ”Vår kamp är helig!” utropade Windeskog, varefter en röst från publiken skanderar: ”Sverige åt svenskarna!” Windeskog fortsätter: ”Ni är Sveriges framtid – inte invandrarna! Liksom Gustav Vasas dalkarlar måste ni vara beredda att göra en insats innan det är för sent.” Publiken ropar: ”Ut med blattarna!” Utan att reagera på publikens reaktioner fortsätter Rikschef för Sverigedemokratisk Ungdom: ”Vår resa mot makten kommer inte att bli någon vacker söndagsskoleutflykt, men bortom horisonten väntar friheten, äran och vårt folks överlevnad. Samling under fanorna! Nu inleds den nationella revolutionen! Leve vårt folk! Leve vårt fädernesland! Leve Sverige!”³¹⁰

”Jag vill ha ett etniskt homogent Sverige i den mån det går”, sa Jimmie Åkessons förbundsordförande Windeskog 1996 när han intervjuades i ungdomsprogrammet *Elbyl*.³¹¹ (Jimmy Windeskogs fall kom när han många år senare började angripa partiledningen. Han ifrågasatte lämpligheten hos vice partiordförande Tony Wiklander för att denne hade en adopterad dotter från Indien. Detta ledde istället till att partistyrelsen den 13 november 2005 uteslöt Windeskog från partiet.)

Bland dessa personer växte Jimmie Åkessons engagemang och entusiasm för partiet. I efterhand har han själv förklarat det med att det var ”enskilda personer” – ganska magstarkt eftersom 42 procent av styrelseledamöterna i SD år 1995, när Åkesson var med, hade direkta kopplingar till nynazism.³¹² Det vore förvisso intressant att höra en socialdemokrat beskriva Göran Persson som ”en enskild person”

vars åsikter det inte var något att bry sig om när han var partiledare.

Vad fanns det då i 1994 års partiprogram? Ja, som det klassiskt nazistiska parti Sverigedemokraterna är och var, fanns det lika lite om en totalitär regim, förtryck och övermakt där som i Hitlers 25-punktersprogram. När det talar om "alla svenskars lika värde" (sid 3) krävs det en djup analys och en gedigen kunskap om det nazistiska idégodset för att se det försåtliga brottet med principen om alla människors lika värde, som det hävdas i FN:s deklaration om Mänskliga rättigheter. Det misogyna i att sätta "aborter, kriminalitet och moraliskt förfall" i samma mening är heller inte genast uppenbar (sid 5). Man kan inte begära att en ung man som Jimmie Åkesson skulle kunna kritiskt se igenom sådana formuleringar – i synnerhet inte om han, som en skolkamrat säger, redan "var rasist och hade rasistiska åsikter".

Men man kan dock utgå ifrån att Jimmie Åkesson inte var dummare än att han kunde bedöma partiet efter vad det visade upp i praktisk handling. Hur såg det då ut för övrigt i det parti som lockade och entusiasmerade Jimmie Åkesson? Han bör nog ha läst partitidningen *SD-Kuriren*. I parti-butiken i *SD-Kuriren* nr 24/1995, hösten 1995 säljer SD Vit makt-skivor, t.ex. "Svensk makt" av *Pro Patria*, med bland annat låten "Känga ner", som har denna refräng: "Den enda framtid som jag ser: hata mer, känga ner!"³¹³ Därmed samarbetade man med den välkände nazisten Erik Blücher, som norska NRK betecknar som "spindeln i det norska nazistnätverket".³¹⁴

Pro Patria och flera andra nazistiska band låg på skivbolaget Ragnarock Records, som grundats av den tidigare SS-frivillige Lars-Magnus Westrup. Enligt Brottsförebyggande rådet hade denne "en lång historia av aktivism inom

olika nationalsocialistiska, fascistiska och extremnationalistiska rörelser bakom sig”.³¹⁵ När Westrup avled i maj 1995, övertogs verksamheten av Erik Blücher, ”en nyckelperson med stort inflytande på organisationer och individer i nazistiska samfund i hela Norden, en man som i cirka 30 år varit högerextremist och nynazist”.³¹⁶ (Lars-Magnus Westrups son Nicolas blev för övrigt sedermera SD Ronnebys ”starke man”; se sid 85.)

Under rubriken ”Landsförrädare – då och nu” förkunnar nästa nummer av *SD-Kuriren*, nr 25/1995, att ”de verkliga förrädarna skall straffas hårt och skoningslöst”. Artikeln illustreras av en teckning föreställande Karl XII hållande i en bödelsyxa. I samma artikel framhålls det också att det bara är ”svaga individer” som är emot rasism: ”1989 sade dåvarande statsministern Ingvar Carlsson att rasismen skulle bekämpas med alla medel. Svaga individer uppfattar sådana budskap så att de är duktiga om de gör något mot rasismen.”³¹⁷

Det vore konstigt om SDU:aren Jimmie Åkesson inte läste SDU:s egen tidning *Ung Front*. Som nyfiken på partiet bör han ha studerat det då aktuella numret av *Ung Front*, nr 3/1994, för att bilda sig en uppfattning om den organisation han funderade på att gå med i. Efter en lång intervju med partiledaren Anders Klarström – rubriken lyder ”Porträtt av en Ledare” – saluförs i det numret för 120 kr en ”SDU-T-shirt” med texten ”Svenska patrioter krossar anarkismen” och en teckning föreställande en nedslagen och blodig anarkist. Vidare marknadsförs boken *BSS – ett försök att väcka debatt* med rekommendationen ”279 sidors intressant läsning”, om den rasistiska våldsorganisationen Bevara Sverige svenskt, ur vilken SD bildades.

Under rubriken ”Nationell rock” förordas i samma nummer olika Vit makt-musikband, inklusive sådana som

öppet förespråkar nazism, som *Pro Patria* och *Division S*. Gruppen *Bärsärkarnas* hyllningsskiva till den i nazistkretsar kultförklarade Ian Donaldson (1957–1993), grundaren av den nynazistiska våldssekten ”Blood & Honour”, rekommenderas varmt, och artikelförfattaren uttrycker sitt beklagande över att nationalister som ”vallfärdar” till ”en minneskonsert till minnet av Ian Stuart” blev snuvade när sammankomsten ”förbjöds” (en omskrivning av att den stoppades av anti-rasister).

I en insändare framskymtar antisemitismen när det berättas om hur journalister under ”den mångkulturella familjen Bonniers uppsikt jobbar mot allt svenskt”.³¹⁸ Den judiskt ättade familjen Bonnier har under en lång tid varit ett av de svenska nazisternas främsta hatobjekt; ”mångkulturell” är, liksom exempelvis ”kosmopolit” och ”globalist” ett vanligt nazistiskt kodord för judar.

Jimmie Åkesson hade god tid på sig att läsa den 16-sidiga tidningen. Nästa nummer, 4/95, kom inte förrän i slutet av 1995, när han varit medlem i över ett år. Helt klart inspirerades han till att bli inte bara medlem, utan även tidigt aktiv. I SD-arkivet på nätet finns en bild på honom där han håller i en banderoll med texten ”Bevara Sverige svenskt” under en aktion, troligen under våren 1995.³¹⁹

I nummer 4/95 av SDU:s *Ung Front* kunde Åkesson ta del av mer rent nazistiskt tankegods, exempelvis i en artikel med rubriken ”Endast för flickor...”, som lade fram ren raspropaganda: ”Vi svenska flickor måste inse vårt värde och starkt ta avstånd från etablissemangets förhärlikande av blandförhållande och även ifrån de osmakliga inviter man tvingas stå ut med från främmande män från allsköns länder.” Vidare moraliserar artikeln över svenska kvinnor som ”skaffar små ’söta’ café-au-lait-färgade barn” och hamrar in att ”vi är

ämnade att höra ihop med Svenska män och så småningom bilda en egen kärnfamilj av Svenskt ursprung med små söta ljusa barn!”³²⁰ (Att skriva ”svenska” med stort ”S” var legio i SD:s publikationer vid den tiden.)

I en annan artikel i samma nummer utnämner SD-veteranen Lars Emanuelsson antirasisten Mikael Alonzo till ”årets landsförrädare” och tycker att ”en tvångsplacering i Fryshuset bland skinnskallarna skulle passa honom utmärkt”. Lars Emanuelsson tog också tillfället i akt att påpeka att SD:s politik sedan bildandet 1988 ”står fast oavsett partiledare”. Tidningen själv sträcker sitt idémässiga arv ännu längre tillbaka genom att åter hylla BSS som ”en folkrörelse som ville väcka debatt om den Svenska flyktingpolitiken och få till stånd en folkomröstning”, och det hävdas att ”denna organisation blev förtalad och smutskastad av massmedia”. Numret avslutas med en helsidesbild på Karl XII-statyn i Kungsträdgården ovanför devisen ”Sverige åt Svenskarna”.

I det ovanstående finns förstås åtminstone delar av det som Jimmie Åkesson 2014 sa var ”en god ideologisk utgångspunkt att bygga vidare på”.³²¹

Det är inte samma sak som att påstå att han höll med om varje detalj – det fanns det nog ingen partimedlem som gjorde – men av det som skrevs och gjordes av SD under Åkessons premiärår 1994–1995, som naturligtvis formade honom politiskt, framträder en tydlig bild av ett parti med en rasistisk, misogyn, intolerant och tämligen hotfull agenda. Det som syntes och märktes av SD 1994–1995 var som sagt inte mer fördolt än att det fick praktiskt taget hela svenska folket att vända sig ifrån det (partiet fick 0,25 % av rösterna i riksdagsvalet 1994) – samtidigt som det drog den blivande partiledaren Jimmie Åkesson till sig.

Några månader efter utgivningen av *Ung Front* nr 4/95 valdes Jimmie Åkesson in i styrelsen för SDU.³²² Hans väg till makten över partiet hade börjat.

Men läste Jimmie Åkesson nu inte en enda rad i Sverigedemokraternas och SDU:s tidningar – vilket får anses osannolikt – så kanske han tittade på TV. I svensk TV i slutet av november 1994 deklarerade Sverigedemokraternas dåvarande partiorganisatör, Lars Emanuelsson, att ”efter 1970 vill vi ompröva alla svenska medborgarskap”; han förkunnade att ”349 människor ska ut ur riksdagen, för vi vill ta över”, och när programledaren påpekade att dessa var demokratiskt valda, invände han att ”enligt gamla regler som vi värderar högt så har riksdagsledamöterna skänkt bort Sverige och det skulle straffas därefter”.³²³

Andra partiledare

För jämförelsens skull kan det vara intressant att titta på vilka åsikter som lockade tre av dagens andra partiledare, samt hur dessa åsikter står sig än idag och vilka ”lik i garderoben” som de kan sägas svalde. Den första är Socialdemokraternas Magdalena Andersson. Hon gick med i partiet 1983.³²⁴ Då var Olof Palme partiledare. Magdalena Andersson säger själv att hon ”blev socialdemokrat i hjärtat när hon som barn såg Rappports nyhetssändningar... Att som barn se den fattigdom som finns i andra delar av världen och som drabbade andra barn påverkade mig mycket”, berättade hon i en intervju för *Expressen*.³²⁵

Det socialdemokratiska partiet hade på den tiden en mer uttalad vänsterreformistisk profil, och i synnerhet Palme agiterade mycket för rättvisa, mänskliga rättigheter och fred. När Magdalena Andersson anslöt sig var hennes parti

pådrivande för skapandet av en kärnvapenfri zon i Norden. Ungdomsförbundet SSU, som hon först var medlem i, kampanjade bland annat mot apartheid i Sydafrika och mot utplaceringen av kärnvapenmissiler i Europa.

Men den socialdemokratiska ledningen visade också upp en besvärande dubbelmoral. Det värsta var kanske att man fortsatte att ge tillstånd till vapenexport till Indonesien, trots att detta land både befann sig i krig mot befrielse-rörelser (Östtimor och Västpapua) och gjorde sig skyldig till omfattande brott mot mänskliga rättigheter. Detta motsade egentligen svensk lagstiftning, som förbjuder vapenexport till länder som befinner sig i krig eller "kan antas använda materielen för att undertrycka mänskliga rättigheter som anges i FN-stadgan".

Från framför allt borgerligt håll kom flera anklagelser mot regeringen Palme om naivitet i förhållande till Sovjetblocket. Förvisso stödde SSU aktivt fackföreningsrörelsen Solidaritet i Polen (som bekämpades av diktaturen), men uttalanden såsom utrikesminister Lennart Bodströms på första maj 1983 väckte anstöt från höger: "Vi ställer inte upp i den ideologiska krigföring som pågår mellan öst och väst."

Samma år som Magdalena Andersson gick med i partiet, utspelades den så kallade "Fermaffären". Det var *Svenska Dagbladet* som anklagade den svenska FN-ambassadören Anders Ferm för att ha "tonat ned den svenska kritiken av Sovjet". Socialdemokraterna svarade med att detta var helt felaktigt. Den 9 december 1983 framträdde Olof Palme i TV-programmet *Magasinet* och läste upp ett tidigare hemligstämplat brev av Anders Ferm där det framgick att denne varit hård i sin kritik av Sovjetunionens agerande under det möte som *Svenska Dagbladet* hänvisade till. Samma år ägde

den så kallade "Bahraffären" rum. Även denna kännetecknades av borgerlig kritik, i detta fall anklagelsen att den text om en föreslagen kärnvapenfri zon i Centraleuropa som Palme skickat ut, i själva verket inte författats av Palme utan av den västtyske socialdemokraten Egon Bahr.

Även om vänsterreformismen fått mindre utrymme i praktisk socialdemokratisk politik sedan Magdalena Andersson gick med, är de grundläggande värderingarna om mänskliga rättigheter, demokrati, rättvisa och alla människors lika värde än idag de viktigaste socialdemokratiska honnörsorden. Ekonomiskt betingad vapenhandel med Indonesien må vara moraliskt förkastligt, men kan knappast placeras i samma extremistfack som nazistiska bokbål, reklam för våldsförhärlikande nazistiska kampsånger och rasistiska uttalanden såsom "café-au-lait-färgade barn" – i synnerhet inte som Socialdemokraterna, till skillnad från Sverigedemokraterna, hade en humanistisk praktik med bland annat arbete mot apartheid, kärnvapen och världsfattigdomen, som vägde upp sådant.

Så har vi Moderaternas Ulf Kristersson. Under sin gymnasietid 1980–1983 bildade han en MSU-förening (Moderat skolungdom) på skolan.³²⁶ Så började hans engagemang i Moderaterna. Vid den tiden var Ulf Adelsohn partiledare, och partiet profilerade sig, då som nu, i frågor kring valfrihet och skattesänkningar. Exempelvis förordade Ulf Adelsohn i partiledarutfrågningen i SVT inför valet 1982 vårdnadsbidrag, marknadshyra och sänkta marginalskatter.³²⁷

Moderaterna var under dessa år involverade i något så ovanligt för konservatismen som stora demonstrationer på gator och torg. Frågan som det gällde var motstånd mot de av LO föreslagna löntagarfonderna, som syftade till att öka

fackföreningarnas inflytande över det privata näringslivet genom andel i ägandet.

Naturligtvis fanns det "lik" även i den moderata garderoben. Moderaterna skilde ut sig genom att som enda svenska riksdagsparti inte ansluta sig till solidariteten med kampen mot apartheid i Sydafrika.³²⁸ Ulf Adelsohn gjorde en del spektakulära uttalanden, som i Persberg under valkampanjen 1985: "Om vi bojkottar varor från Sydafrika, blir ju de stackars negrerna där nere arbetslösa."³²⁹ I samband med att tre svenskar kidnappades av den av apartheidregimen stödda gerillarörelsen UNITA i Angola 1985 framkom det att ett antal moderata riksdagsledamöter stödde denna kontroversiella organisation. (En av dem var för övrigt rektor på Ulf Kristerssons gymnasieskola.) Samma år hade den moderata riksdagsledamoten Birger Hagård lagt fram en riksdagsmotion som förordade att biståndet till Angola avslutades och istället kanaliserades till UNITA, som han betecknade som "en befrielseörelse". UNITA-ledaren och samarbetsmannen med apartheidregimen Jonas Savimbi kallade han "en av Afrikas främsta personligheter".³³⁰

Något allmänt stöd av Moderaterna för UNITA fanns dock inte. Så här 40 år senare är de grundläggande värderingarna hos Moderaterna i stort sett oförändrade. Valfrihet, skattesänkningar och parlamentariskt demokratiskt arbete betonas i lika hög grad nu som då. Man kan ha moraliska synpunkter på Moderaternas frånvaro av stöd till ANC:s kamp mot rasismen i Sydafrika, men det är inte på något vis jämförbart med SD:s samtida explicita rasistiska åsikter.

Slutligen ska vi titta på Vänsterpartiets Nooshi Dadgostar. Hon blev medlem i ungdomsförbundet Ung Vänster 1999, enligt egen uppgift "eftersom hon gillade Ung Vänsters femi-

nistiska kampanjer”.³³¹ Vid den tiden var Gudrun Schyman partiledare. Hennes politik utmärktes av att hon stärkte den feministiska profilen och skärpte avståndstagandet från tidigare generationers stöd till stalinistiska partier. Men trots många uttalanden mot vänsterradikalism och betygelser av lojalitet med det parlamentariska systemet och dess metoder, fanns det band mellan ett antal vänsterpartister, i synnerhet medlemmar i Ung Vänster, och de autonoma aktionsgrupperna AFA (Antifascistisk front) och Revolutionära fronten. De sistnämnda aktionsgrupperna gjorde sig kända för en rad våldsdåd och hot mot kända nazister och uttalade rasister, och även exempelvis vandalisering av borgerliga politikers bostäder.

Nooshi Dadgostar var förbundskassör i Ung Vänster 2006–2009. Även om Ung Vänster som organisation tog kraftigt avstånd från AFA och Revolutionära fronten, fanns det medlemmar som sympatiserade med organisationer som enligt svenska Wikipedia utförde det följande under dessa år:³³²

- Sverigedemokrater som firade nationaldagen i Rottne 2006 attackerades med ”basebollträ el liknande”, enligt polisen. AFA Jönköping tog i ett pressmeddelande på sig attacken.
- En lokal tillhörande Kristdemokraterna i Kalmar blev nedsprejad med slagord och fick fönsterrutor sönder-slagna i juni 2006. AFA Dackebygd tog på sin hemsida på sig dådet och menade att det berodde på att de ville uppmärksamma Kristdemokraternas Ungdomsförbund på KD:s ”arbetarfientliga attacker”.
- I januari 2007 slogs fönsterrutorna sönder hos en Sverigedemokratisk lokalpolitiker i Kalmar. På sin hemsida tog AFA Dackebygd på sig dådet.

- I juli 2007 hotades en domare vid Migrationsdomstolen i Göteborg. Gärningsmännen slog in en yxa i domarens ytterdörr, sprejmålade på huset och hällde ut rödfärg. Man lade också ut domarens och flera av hans kollegors personuppgifter på internet. På sin hemsida tog AFA på sig dådet.
- I augusti 2008 sattes i Uppsala upp affischer med namn och bild på en person som uppgavs vara nazist. Mot en ersättning om 500 kronor och ett gratis knogjärn uppmanades folk misshandla mannen. På AFA:s hemsida tog gruppen på sig ansvaret för affischerna och misshandeln lanserades som ett sätt att skapa arbetstillfällen.
- I februari 2009 misshandlades den nationaldemokratiska politikern Vávra Suk. Dådet har av Polisen rubricerats som mordförsök. AFA tog på sin hemsida på sig ansvaret för dådet.
- 8 mars 2009, på internationella kvinnodagen, kastade personer från AFA-Stockholm och Revolutionära Fronten färgbomber på Kristdemokraternas rikskansli i Stockholm.

2013 uteslöts Ung Vänsters distriktsordförande i Örebro, Markus Allard, ur både Vänsterpartiet och Ung Vänster för att han bland annat uttalat sympatier för Revolutionära fronten. Detta följdes av flera avstängningar på samma grunder. Partiledaren Jonas Sjöstedt hävdade att personer som sympatiserar med våldsorganisationer som AFA och Revolutionära fronten inte hör hemma i organisationen. Det kanske starkaste avståndstagandet från AFA och Revolutionära fronten gjordes av Nooshi Dadgostar när hon i radioprogrammet *Morronpasset* den 27 oktober 2020 antydde att dessa hade så lite i Vänsterpartiet att göra att de lika gärna kunde gå med

i Moderaterna – vilket inom vänstern är liktydigt med ett drakoniskt avståndstagande.³³³

På senare år har de autonoma aktionsgrupperna fört en tynande tillvaro, och i synnerhet har deras våldsanvändning minskat radikalt. År 2015 lades Revolutionära fronten ned.³³⁴ I sin ”Helårsbedömning 2019” (sista året före Covid-19) gör Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) – en arbetsgrupp av personal från Försvarets radioanstalt, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och Säkerhetspolisen – bedömningen att ”det finns inget identifierat terrorhot från våldsbejakande vänsterextremism”.³³⁵ AFA-Stockholm hade *ett enda* inlägg på sin Facebooksida under hela perioden 2020–2021.³³⁶

Ändå fortsätter gamla band mellan medlemmar och den autonoma miljön att generera Vänsterpartiet. I april 2019 visade *Aftonbladet* att det på en av partiets kampanjbilder med Jonas Sjöstedt och toppkandidaten Malin Björk i en grupp människor förekommer en person med en AFA-tröja.³³⁷ Detta utnyttjas på ett demagogiskt vis av framför allt nynazister och Sverigedemokrater, som därigenom samtidigt uppvisar en likhet med NSDAP:s och Goebbels kampanjer mot kommunismen på 1930- och 1940-talen.

AFA och Revolutionära fronten kan sägas spela samma roll i den negativa propagandan mot Vänsterpartiet som nynazistiska NMR gör för Sverigedemokraterna. Intressant nog får i båda fallen respektive partis avståndstagande från ”extremisternas” metoder betraktas som ärligt menade, samtidigt som det finns en tydlig gemensam ideologisk grund hos V och AFA/Revolutionära fronten, respektive hos SD och nynazistiska NMR.

Enligt ”Samordnaren mot extremism” är målet för de autonoma vänstergrupperna ett samhälle ”där det saknas

styre från en auktoritär kraft”, med ”självstyre från folket”. Det AFA och Revolutionära fronten i huvudsak riktar/riktade sig mot var, enligt samma källa, ”kapitalism, sexism, homofobi, rasism och fascism”.³³⁸ Programmatiskt befinner de sig alltså huvudsakligen på samma grund som Vänsterpartiet; det som huvudsakligen skiljer dem från Vänsterpartiet är metoderna, dvs en bedömning om taktik.

”Samordnaren mot extremism” visar också att NMR och Sverigedemokraterna huvudsakligen befinner sig på samma programmatiska grund: ”Man vill värna om de traditionella värdena och normerna. Man ställer sig emot liberalism och socialism... motstånd mot invandring... för ett etniskt homogent samhälle med reducerade kulturella inslag... starka åsikter om den svenska kärnfamiljen där bland annat svenska kvinnor anses ha en viktig roll som barnaföderskor och familjemödrar.”³³⁹ Det som huvudsakligen skiljer SD och nynazistiska NMR åt, är metoderna, dvs en bedömning om taktik.

”Das Führerprinzip”

Ledarens auktoritet och roll såväl inom partiet och staten som för folket är en bärande princip inom nazismen. Det är inte för inte som nazisternas primära slagord löd ”*Ein Volk, ein Reich, ein Führer*” – ”ett folk, ett rike, en ledare”. Detta är så elementärt att vi kan återopa vad svenska Wikipedia skriver om saken: ”Ledaren är enligt ledarprincipen i den nazistiska och fascistiska ideologin det främsta uttrycket för folket.”³⁴⁰

Ursprung till den nazistiska ledarprincipen – *das Führerprinzip* – är omdiskuterad, men dess praktiska utformning kan spåras till tillståndet i NSDAP när Hitler frigavs från

fängelset i december 1924 (han hade fängslats efter den misslyckade nazikuppen i München i november 1923). Nazistpartiet var då försvagat av interna stridigheter. I partitidningen *Völkischer Beobachter* ("Den folkliga bevakaren") den 26 februari 1925 klargjorde Hitler att han bara var intresserad av att återgå till partiverksamheten om medlemmarna var beredda att villkorslöst lyda ledaren.³⁴¹ Hur han lyckades göra detta till en princip framgår av en artikel skriven av Gregor Strasser i den nazistiska tidningen *Der Nationale Sozialist für Sachsen* ("Den sachsiska nationalsocialisten") den 9 januari 1927: "Den enorma överlägsenhet som NSDAP har som stridsinstrument beror på att vi har en enastående ledare, med inte bara den högsta makten utan också kärleken till sina anhängare – en överlägset stark sammanbindande kraft."³⁴²

Finns det då en sådan nazistisk ledarprincip i Sverigedemokraterna? Det är av många anledningar svårt att skaffa sig en klar bild av SD:s interna sätt att fungera. Å ena sidan skulle partiet knappast erkänna att det avsiktligt tillämpar ledarprincipen, och å andra sidan är avhoppare en inte särskilt tillförlitlig källa; det kan antas att deras utsagor är färgade av en stark personlig aversion mot det parti de lämnat.

Det är dock intressant att se vad som åberopades internt när den förra partiledaren för SD avsattes. I boken *Sverigedemokraterna från insidan* läser vi: "Vid krismötet den 13 december 2003 var kritiken mot partiledaren mycket hård. Flera timmar gick åt till att enbart kritisera Mikael Jansson."³⁴³ Richard Jomshof, vid den tiden *SD-Kurirens* chefredaktör, uttalade under detta krismöte: "Jag kan ju nämna också att mitt förtroende för Jansson har totalt fallerat under det senaste året här." Kenneth Sandberg från partistyrelsen sa: "Ärligt talat från min sida sett så tycker jag att Mikael är

urhopplös.”³⁴⁴ Intressantast av allt är vice partiledaren Björn Söders sammanfattning av kritiken mot Jansson: ”Jansson visar alldeles för lite ledarskap och *bör peka med hela handen* och ta ställning.”³⁴⁵

Jimmie Åkesson har nu suttit vid makten i nitton år, längre än någon annan partiledare i riksdagen, och hans ledarskap verkar mer ohotat än någonsin. Maria Robsahm gör en viktig iakttagelse i sin bok *Sverigedemokraterna och nazismen*. Hon menar att kunskap om nazismens ”*Führer-princip*” behövs för att förstå den egentliga bakgrunden till Sverigedemokraternas så kallade ”nolltolerans mot rasism”, som Robsahm finner vara ”ett verktyg för interna utrensningar”.³⁴⁶

För en oinsatt och oförberedd läsare kan detta kanske låta lite magstarkt, men Robsahm underbygger sin slutsats med ett insiktsfullt resonemang utifrån SD:s interna praktik. Hon skriver: ”Om man närstuderar det senaste decenniets uteslutningar så är det uppenbart att Partiets nolltolerans handlar mindre om att ta avstånd från rasism och mer om en intern vakthållning från den nuvarande ledningens sida gentemot potentiellt opålitliga partiföreträdare, personer som utmanar denna ledning.”³⁴⁷

Robsahm lyfter fram exemplet med Patrik Ehn, tidigare beskriven som ”en av de ledande företrädarna för SD”.³⁴⁸ Som vi sett i föregående kapitel (sid 111), viftade Jimmie Åkesson 2009 bort Ehns bakgrund i nynazistiska grupper. Detta kommenterades syrligt bland annat av *Expressen* i en artikel med rubriken ”Detta är OK enligt Sverigedemokraterna”.³⁴⁹

Men i mars 2013 var Ehn en av tolv sverigedemokrater som i ett svep uteslöts ur partiet. I motiveringen hänvisade partiledningen till ”Ehns politiska bakgrund i nazistiska och extremistiska organisationer”.³⁵⁰ Detta skulle ju låta vackert,

om vi inte kände till att Jimmie Åkesson hade viftat bort detta redan fyra år tidigare. Den enda förändringen var att Ehn hade involverat sig i den interna maktstriden inom SDU, där han tog ställning för en oppositionell fraktion.³⁵¹ Och då kunde den så kallade ”nolltoleransen” återopas.

När SD-Stockholms ordförande William Hahne och SDU-ordföranden Gustav Kasselstrand, som deltagit i samma oppositionella fraktion, uteslöts två år senare, angav ledningen återigen som skäl att ”partiets nolltolerans mot rasism och extremism gäller alla” och att man ”tar allvarligt på seriösa indicier om grova ideologiska avvikelser och sam-
röre med antidemokrater”.³⁵²

Slutsatsen att ”nolltoleransen” mot rasism används som ett verktyg för interna utrensningar finner alltså helt klart stöd i partiets interna praktik. ”Naturligtvis”, skriver Robsahm, förutsätter detta ”att något besvärande [kan] hittas om de företrädare man vill ha bort”,³⁵³ men att hitta SD:are med öppen nazism i bagaget är förvisso inte särskilt svårt. Robsahm visar även belägg för att partiledningen bedriver ”research” för att hitta komprometterande uppgifter om partimedlemmar som man vill ha bort som ett led i att skydda ledningen: ”I en hemlig inspelning säger Linus Bylund att han jobbar på att få tag i information om Patrik Ehn för att kunna läcka det till media: ’Jag skulle vilja ha någonting på Ehn som förstör för honom. Jag har så mycket nu, men det är publika saker som han sagt och gjort och twittrat. Det måste komma något tungt.’”³⁵⁴ Man måste hålla med Robsahm om att det är svårt att inte le en smula ”när den gamle NRP-nazisten och självutnämnde intellektuelle Patrik Ehn beklagar sig över bristen på intern demokrati och att partiet alltmer präglas av Führerprincipen”.

Precis som visades i exempelvis *Expressens* artikel ”Detta är OK enligt Sverigedemokraterna”, eller den läckta inspelningen av det hemliga mötet mellan de ledande SD:arna Richard Jomshof, Mattias Karlsson och Linus Bylund (se sid 71), är det inte öppen nazism i sig som leder till att partiledningen åberopar ”nolltoleransen” för att utesluta medlemmar. Mathias Wåg från ”Researchgruppen” redogör den fortsatta utrensningen inom partiet efter uteslutningarna av Ehn, Hahne och Kasselstrand 2015:

”En dold maktkamp [har] utmanat partiledningen. Endast konflikten mellan moderpartiet och ungdomsförbundet har syns i medierna, men internt har den pågått mitt i partiet och löpt rakt igenom partiledningen. Oppositionens mål har varit att nu till helgen avsätta den ledande trojkan Jimmie Åkesson, Mattias Karlsson och Richard Jomshof. Det har varit en smutsig strid. Misslyckade kupp försök har utnyttjats av motståndaren. Man har läckt känslig information om konkurrenterna till medierna, som ibland utnyttjats i den interna maktkampen. [...]

När Jimmie Åkesson sjukskrevs för utbrändhet bröt kaoset ut. Nu skulle alla fraktioner flytta fram sina positioner. Strategin utvecklades i ett internt upprop, ett dokument kallat Rädda vårt parti. Under Åkessons sjukskrivning fick han ett brev hemskickat hem till sig. Det var en lång anklagelseakt mot vikarierande partiledaren Mattias Karlsson och nytillsatta partisekreteraren Richard Jomshof, som just ersatt Björn Söder.

Karlsson och Jomshof anklagades för toppstyre och svärgpolitik, där de placerade in sina nära, och till och med kära, på maktpositioner i partiet. Brevet var skickat från SD:s

operativa chef Martin Karlsson, som vid det här tillfället styrde hela partiets tjänstemannaorganisation. [...]

Mellan de oppositionella tjänstemännen i partiet och Sverigedemokraternas ungdomsförbund, SDU, fanns en tät kontakt. Flera av de ledande i ungdomsförbundet hade dessutom anställningar på riksdagskansliet. Det hamnade därför på SDU:s bord att öppet utmana och kritisera partiledningen, medan tjänstemännen jobbade i det tysta på insidan. I mars lyckades ungdomsförbundet på ett kuppartat manér ta över SD:s Stockholmsavdelning. [...]

Den SD-ledningen närstående tidningen *Nyheter Idag* har kommit över dokument, intern brevväxling och gjort intervjuer med högt uppsatta sverigedemokrater som beskriver den långsiktiga strategin att manövrera ut partiledningen under landsdagarna. Materialet ger en unik inblick i den dolda maktkampen. Dokumentet beskriver hur de ska samla in misskrediterande material om SD:s ledning för att sedan släppa vid lämpliga tillfällen.

Planen sattes i verket när partistyrelsen började utreda möjligheten att utesluta SDU-ledarna. Mitt under påskhelgen, bara några dagar efter att uteslutningsärendet väckts, tog sig en av uppropsförfattarna in i webhallen där SD förvarar servern med all sin mejltrafik. Hen kopierade all korrespondens. Därefter började uppgifter läcka till medierna. Alla läckor följde samma mönster, att misskreditera kretsen kring Mattias Karlsson och Richard Jomshof.

Den 13 april gick representanter från partiledningen in med väktare på Martin Karlssons kontor. Han och nuvarande SDU-ordföranden Jessica Ohlson eskorterades ut ur riksdagen, avstängda med omedelbar verkan.”³⁵⁵

Att lösa en intern maktkamp genom att tillkalla Riksdagens väktare för att helt sonika lyfta ut en oppositionell förtroendevald ur byggnaden är förvisso helt otänkbart för vanliga demokratiska partier. Wåg beskriver vidare hur "historien tystades ned" medan den interna oppositionen "bit för bit bröts ned. Tjänstemän avskedades och de ledande i ungdomsförbundet uteslöts." Allt detta belyser ytterligare de rent diktatoriska metoder som Sverigedemokraterna använder sig av för att försvara Ledarens makt. "Kan man inte vinna på demokratiska grunder så utesluter man sina meningsmotståndare", sa Jessica Ohlson till *Svenska Dagbladet*.³⁵⁶

När partiledningen misslyckades med att få sin kandidat Tobias Andersson vald till ordförande för ungdomsförbundet SDU, utan förbundskongressen i september 2015 istället röstade fram Jessica Ohlson, bestämde sig Sverigedemokraternas partiledning omedelbart för att partiet skulle bryta med sitt ungdomsförbund. Några dagar därefter uteslöts hela förbundsledningen för SDU ur SD. *Svenska Dagbladet* rapporterade: "Sverigedemokraternas partistyreelse har beslutat att bryta med ungdomsförbundet SDU, skriver man i ett pressmeddelande. Bakgrunden är SDU:s val av Jessica Ohlson till ny ordförande."³⁵⁷

TV-programmet *Agenda* bjöd in Richard Jomshof och Jessica Ohlson till en studiodebatt, men Jomshof ville inte debattera mot SDU:s nyvalda ordförande. *Aftonbladet* rapporterade: "Efter sändningen vägrade Richard Jomshof att möta media för att svara på frågor. I stället smet han från SVT-studion."³⁵⁸

Några dagar senare meddelade SD att partiledningen startat ett nytt ungdomsförbund, "Ungsvenskarna SDU", med sin på SDU-kongressen nedröstade kandidat Tobias Andersson som "nationell talesperson". Därmed hade alltså

Sverigedemokraterna för andra gången lagt ned sitt ungdomsförbund och tagit makten över ungdomsverksamheten (se sid 123). Både namnet och loggan – Engelbrektsbågen – tog Sverigedemokraterna från gamla Moderata ungdomsförbundet (MUF), vilket fick MUF-ordföranden Rasmus Törnblom att gå i taket. ”Moderata ungdomsförbundet bildades under namnet Ungsvenskarna för 81 år sedan som en kraftig motreaktion mot rasism, nazism, intolerans och kollektivism,” skrev han indignerat över SD:s tilltag.³⁵⁹ Men detta var 2015, innan Moderaterna och Kristdemokraterna beslutat sig för att inleda politiskt samarbete i Riksdagen med SD.

”Sverigedemokraterna har tillbringat ett helt år med att systematiskt försöka återta kontrollen över hela organisationen, steg för steg. Vissa har uteslutits, andra tvingats till lydnad”, skrev ”Researchgruppens” Mathias Wåg 2015 och kommenterade: ”Det ser ut som om kretsen kring Åkesson, Karlsson och Jomshof nu till slut fått total kontroll över partiet.”³⁶⁰

Rob Sahm skriver: ”Denna så ideologiskt typiska ledarprincip har ytterligare accentuerats den senaste tiden. Flera av de namnkunnigaste företrädarna har på senare tid lämnat sina centrala positioner. Visserligen har ingen av dem blivit utesluten, men deras befogenheter har minskat stadigt. En gång fanns de fyra gäng – Björn Söder, Mattias Karlsson, Richard Jomshof och Jimmie Åkesson. Idag är Jimmie Åkesson ensam kvar i partiets absoluta topp.

Redan 2013 blev det tydligt att det gnisslade mellan Björn Söder och Jimmie Åkesson. Successivt kom Söder att förlora partiuppdrag. Och när han i Riksdagen röstades bort som vice talman krympte hans politiska handlingsutrymme. Idag angriper han Greta Thunberg i Kristianstads kommunalfullmäktige.

Mattias Karlsson, som länge har signalerat att han ska sluta inom partiets toppskikt, ska framöver ägna sig åt tanke-smedjan Oikos.

Och nu senast är det Richard Jomshof som ska sluta som partisekreterare.

En gång fanns de fyras gäng. Idag är bara Jimmie Åkesson kvar. Ledaren.

Hans ord är numera lag.”³⁶¹

Sammanfattning

1. Det finns olika uppgifter om när Jimmie Åkesson anslöt sig till Sverigedemokraterna, men i SD-arkivet har det påträffats gammal en text av Åkesson själv där han bekräftar att han gick med efter valet i september 1994. När han blev medlem, var han partikamrat med bland andra SS-veteranen, nazisten, Förintelseförnekaren och partigrundaren Gustaf Ekström samt Tina Hallgren-Bengtsson, partiets vice ordförande och dess första kommunfullmäktigeledamot Höör (den avdelning som låg närmast Jimmie Åkessons SD i Sölvesborg i Blekinge). Hallgren-Bengtsson arrangerade ett antisemitiskt bokbål i Höör 1996. Ordförande för Jimmie Åkessons SDU var skinnskallen Robert Vesterlund, som året innan ertappades med en handgranat nära den plats där Gudrun Schyman skulle hålla sitt första majtal. Ordföranden för det parti som lockade Jimmie Åkesson att bli medlem efter valet 1994, var den ökände Anders Klarström som kom från det öppet nazistiska Nordiska rikspartiets RAG-grupper och som dömts för antisemitiska mordhot.

2. De tidskrifter som SD och SDU hade när Jimmie Åkesson beslöt sig för att bli medlem, var fyllda av nazism, även våldsförhärlikande sådan.
3. Riksdagens olika partiledare står än idag för de grundsatser som deras respektive partier stod för när de blev medlemmar, och att döma av Jimmie Åkessons uttalanden om ”en god ideologisk utgångspunkt att bygga vidare på” verkar så även vara fallet med Åkesson.
4. Ledarprincipen är viktig inom nazismen. Huruvida det existerar en uttalad ledarprincip inom Sverigedemokraterna är av många anledningar svårt att avgöra; partiet uppvisar dock ett mycket auktoritärt förhållningssätt till intern opposition, då man t.ex. använder väktare för att lyfta ut folkvalda ur riksdagen.

OLIKHETER MELLAN SD OCH NSDAP

Naturligtvis finns det också tydliga olikheter mellan SD och NSDAP. Ledarprincipen är långt ifrån lika klar inom SD som inom NSDAP – frågan är om SD ens har någon uttalad ledarprincip, utan om det kanske mest handlar om en odemokratisk tradition. Några tydligare exempel på olikhet mellan de båda partierna är:

SD grundar inte sin propaganda på täta massmöten, som NSDAP gjorde.

SD har ingen antikapitalistisk retorik, som NSDAP hade, i synnerhet i början.

SD:s ledamöter i riksdag, kommunfullmäktige och regioner ägnar sig inte åt samma demonstrativt nedlåtande passivitet i de olika valda församlingarna som oftast var NSDAP:s praktik.

SD har ingen milisgrupp motsvarande NSDAP:s ”brunskjortor”, SA.

SD:s företrädare talar regelmässigt om demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter, osv – i bjärt kontrast till NSDAP, som på sin höjd nämnde demokrati på ett populistiskt sätt i sin valpropaganda.

Men allt detta kan nog huvudsakligen förklaras med att SD verkar i en annan tid och på en annan plats än vad NSDAP

gjorde. Med den historiska erfarenheten av hur slipad Hitler var, hur han förstod att anpassa sin retorik, metoder och propaganda efter rådande samhällsklimat, finns det ingen anledning att anta att han skulle ha agerat på något särskilt annorlunda sätt än vad SD gör, om han verkat under samma omständigheter som de; en sådan Hitler vore inte Hitler.

SD:S OCH NSDAP:S VÄLJARE

Vid en jämförelse mellan Sverigedemokraternas och NSDAP:s väljare och sympatisörer, verkar det som om SD har radikalare sympatisörer än vad Hitler hade 1932, innan han fått makten.

Våldsuppmaningar och rent fascistisk terror är så vanlig bland SD:s anhängare att en fullständig förteckning helt enkelt inte låter sig göras. På nätet finns en förteckning som inte heller kan betraktas som fullständig över ”cirka 500 SD-skandaler”, med tydliga källhänvisningar.³⁶²

I Maria Robsahms *Sverigedemokraterna och nazismen*, utgiven 2020, finns tolv sidor med QR-koder och länkar till ett urval fall där nazistiska tendenser inom SD kommit fram.

På Facebook fanns det fram till helt nyligen en grupp med namnet ”Vi som blivit hotade av SD”, med mängder av inlägg och vittnesmål om hur kritik av SD leder till mordhot både mot dem själva och deras familjemedlemmar, inklusive deras barn, och hot om att våldtas.

Sajten ”Inte rasist men” lade 2013 upp en sida kallad ”Hotad av SD” där de samlade hot från SD-svensen. De skrev: ”Under hela Sverigedemokraternas historia har hat, hot, våld och antidemokratiska aktioner följt partiet likt en okontrollerbar svans. Idag har 90-talets nazistiska skinnskal-lar som under en period levde i symbios med SD flyttat ut på nätet och organiseras ofta av den rasistiska bloggen *Avpixlat*, som i sin tur drivs med hjälp av SD. Gång på gång på gång ser vi hur människor som kritiserat eller på något annat sätt

visat sin avsky för rasismen inom SD fått utstå hat, hot eller andra antidemokratiska tilltag i syfte att tysta alla meningsmotståndare.”³⁶³

Avpixlat beskrevs av SD-ledaren Jimmie Åkesson som ”den sunda delen” av partiets nätrörelse. Sedan tidigare är det också känt att SD-ledamoten Kent Ekeröth hjälpte till att finansiera sajten.³⁶⁴ Bland *Avpixlats* regelbundet medverkande krönikörer återfanns Mats Dagerlind,³⁶⁵ som då även var skribent på *SD-Kuriren*.

Efter att ha granskat högerextrema hatsajter såsom *Avpixlat*, utsattes *Aftonbladets* kulturchef Åsa Linderborg för en så kraftig storm av mordhot och hot om att bli våldtagen att hon både tvingades sätta in säkerhetsfönster i bostaden och få polis skydd.³⁶⁶

Vid ett annat tillfälle hängde *Avpixlat* ut fyra 16-åriga tjejer med namn, bild och Facebookprofiler för att de genomfört en politisk aktion mot SD. En av de 16-åriga tjejerna berättade om kommentarerna som detta ledde till: ”Jag läste att ’en gruppvåldtäkt skulle sitta bra, klä av henne naken och sätt ut henne i Rinkeby’. Jag satt och darrade i en timme.”³⁶⁷

Att det handlar om barn är inget som SD-svansen tar någon hänsyn till. Tidningen *Journalisten* ger ett annat exempel på hur ”ett barn som skrev kritiskt om SD på Twitter fick veta att ’du förtjänar att bli gruppvåldtagen och sedan lämnad för att förblöda’.”³⁶⁸ Även detta framfördes, år 2015, på *Avpixlat*.

Tidningen *Journalisten* skriver vidare: ”När en fackföreningsordförande kritiserade SD hotades hon med gruppvåldtäkt, förutom alla tusentals hatkommentarer. En sjukvårdsanställd som protesterade mot ett SD-besök på arbetsplatsen fick så allvarliga hot att han varken kunde vara

på jobbet eller bo i sin egen bostad. Två forskare vid Linköpings universitet gjorde en studie om SD:s väljare och uppmanades att 'hålla truten' så att de kunde 'fortsätta njuta av livet'. När Ungdomsstyrelsen nekade SD:s ungdomsförbund bidrag dränktes tjänstemännen i hot. Jag skulle kunna fortsätta med exempel närmast i oändlighet.”³⁶⁹

”Ställ upp invandrarna här på filmen o sätt en kula mitt mellan ögonen, lägg dom sen i en påse o sätt frimärke o skicka dom dit där dom hör hemma”, skrev Marie-Louise Enderleit från SD Trelleborg på sin Facebooksida.³⁷⁰

”Kan ingen ställa sig på Öresundsbron med en kulspruta”, skrev SD-politikern Gunilla Schmidt – ledamot för Sverigedemokraterna i kommunfullmäktige i skånska Åstorp och tillsatt av SD-Åstorp som nämndeman i tingsrätten. Det som föranledde detta uttalande var att Danmark och Tyskland dragit ned på dagpengen till asylsökande, men inte Sverige – vilket föranledde Schmidt att befara att fler skulle söka sig till Sverige.³⁷¹

”Hoppas de svälter sig till döds!” – så hatiskt skrev Marie Stensby, ordförande för SD i nordvästra Jämtland, om ensamkommande flyktingbarn som hungerstrejkar, och fortsatte: ”Vi kommer att bli tvungna att ta till vapen!”³⁷²

Avpixlat bytte 2017 namn till *Samhällsnytt*, med Mats Dagerlind som ansvarig utgivare – i vilken egenskap han i oktober 2021 dömdes för förtal av en kritisk journalist.³⁷³ Men hotelserna från SD-svensen fortsätter. Programledaren Nike Nylander utsattes under hösten 2021 för en våg av dödshot efter en intervju med Jimmie Åkesson som uppenbarligen inte föll SD-svensen på läppen. ”Det har jag varit med om förut, men den här gången var det otroligt mycket värre och mer personpåhopp. Det var grovt, föraktfullt och massivt”, berättade hon för *Expressen*.³⁷⁴

Föräldrarna till en journalist på den socialdemokratiska dagstidningen *Arbetarbladet* i Gävleborg skrev i en debattartikel om SD:arnas hot mot dottern: ”Så fort hon bara nämner ordet Sverigedemokrater rasslar det till i hennes mejl. Cirka 150–200 hotbrev dagligen! Allt från könsord, hot om våldtäkt, hemska önskningar (hoppas du blir våldtagen av en ’n.....’ Du gillar ju ’dom’), till dödshot. Hennes familj är också hotad och från hennes tidnings säkerhetsföretag kom nu det senaste, några hotar även oss, hennes föräldrar.”³⁷⁵

På senare tid har kommentarsfältet i den av SD:s informationsavdelning styrda YouTube-kanalen *Riks-TV* – med Richard Sörman som programledare – övertagit mycket av den roll som *Avpixlat* tidigare fyllde för SD:s inofficiella digitala kampgrupper. I december 2020 rapporterades att uppmaningar om att spränga fullsatta moskéer och nackskott på politiska meningsmotståndare tillås ligga kvar där.³⁷⁶ ”Sossarna säljer ut Sverige till sharia. Riksrätt och arkebusering är befogat”, är ett exempel på sådant som SD-svensen skriver i kommentarsfältet till SD:s *Riks-TV*.³⁷⁷ Andra exempel från detta kommentarsfält är uppmaningen ”Skjut alla jävla muslimer” och önskemål om ”en ny Breivik” eller ”en ny Laserman”.

I slutna SD-vänliga Facebookgrupper haglar de mordiska kommentarerna, får Gilla-tecken och tillåts ligga kvar. Nyhetssajten *Aktuellt Fokus* rapporterade år 2020 om hur Facebookgruppen ”Sverigedemokraternas och Jimmie Åkessons trogna vänner” var fylld av hat mot Förintelseöverlevaren Hedi Fried – som tidigare fått löfte av Ulf Kristersson om att han aldrig skulle samarbeta med SD. ”I inlägg efter inlägg utsätts Fried för grova hån och hätska utfall inför gruppens 16 500 medlemmar”, skrev *Aktuellt Fokus*.³⁷⁸ ”Deportera henne”, ”Indoktrinerad”, ”Förvirrad” och ”Kärring” var bara

några av kommentarerna som riktades mot Fried. En av dem som deltog i kommenterandet av den nu 98-åriga Förintelseöverlevaren i "Sverigedemokraterna och Jimmie Åkessons trogna vänner" var SD-politikern Lennart Pilstam, tidigare styrelseledamot i Sverigedemokraterna Huddinge, som menade att "Hedi Fried har hjärntvättats av vänstern".

Ett annat exempel är gruppen "Vi som stödjer SD och SD:s partiprogram, samt röstar SD" – här bara ett litet axplock därifrån:

"Nu skulle vi varit några runt omkring med var sin kulspruta och rensat!" (Som kommentar till ett filmklipp som visar bedjande muslimer i Malmö.)

"Avrätta fanskapet!"

"Dags att skjuta lite löss!"

"Häng dem i schalarna!"

"När skall vi få skjuta afrikaner! Jag längtar!" (Kommentaren illustreras med en bild på ett gevär med kikarsikte. Den tas inte bort.)³⁷⁹

Katie Cohen, psykolog och forskare på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, varnar för att "detta påminner mycket om den retorik som vi sett både under andra världskriget och i samband med folkmordet i Rwanda."³⁸⁰

I augusti 2021 avslöjade *Nerikes Allehanda* att en ordinarie SD-ledamot i Ljusnarsberg på sin Facebooksida kommenterade det faktum att en tankbil kört rakt emot en stor folkmassa av Black Lives Matter-demonstranter i Minneapolis i USA med orden: "Bara att växla ner och gasa! Hade inte tvekat en sekund."³⁸¹

När Jimmie Åkesson intervjuades av Skavlan fick han frågor om alla dessa mordhot från SD-svansen. På sedvanligt vis försökte Åkesson slå ifrån sig det hela genom att skylla på

”enskilda rötägg”. Skavlan hade dock modet att kontra med en motfråga som inte många journalister i Sverige längre tycks våga ställa till SD-ledaren: ”Hur många sådana här fall behöver du innan du ser att det här är en partikultur?”

Som *Journalisten* avslöjat, ”finner dessa åsikter stöd hos SD:s officiella företrädare, ofta på ledande poster” och tidningen ger en rad exempel: ”Pressens frihet – liksom fria val – är enbart ’mått på graden av liberalmarxism’, anser SD:s Erik Almqvist. Andra SD-politiker är mer rakt på sak: ’Förr eller senare blir journalister och PK-folk öppet villebråd. Tyvärr kommer jag nog inte gråta när det sker.’ När det påpekades för Björn Söder att inget annat partis sympatisörer gör sig skyldiga till så mycket hot mot journalister, kontrade denne med att journalister själva bär ansvaret – utifrån sin rapportering. Pressen ska alltså passa sig för att kritisera SD, enligt partiledningen. Enligt Söder är journalister ’vidriga ryggradslösa skrupelfria varelser’. Ledarskribenten Anders Lindberg konstaterar korrekt att SD:s nedmontering av demokrati och yttrandefrihet beror på att partiet ’skaffat sig förmåga till systematisk avskräckning.”³⁸²

Expressen avslöjade 2017 hur sverigedemokratiska riksdagsledamöterna skickat kartläggningar av politiska motståndare, uthängningar av kritiker och spekulationer om misstänkta brottslingar till hatsajterna.³⁸³

Att allt detta driver fram nya terroristdåd lärde vi oss av Behring Breivik. Här är även vanliga SD-sympatisörer som tanklöst sprider hat på sociala medier medskyldiga. I höstas fick vi nyheten om att svensk polis med nöd och näppe verkade ha hindrat en sverigedemokrat från att iscensätta ett terrordåd i stil med Behring Breiviks i Sverige. Den 16 september 2021 rapporterades det:

”Den 61-årige mannen hade sprängämnen och listor med ett 100-tal namn på journalister, kändisar och politiker i sitt hem. Däribland flera medarbetare på *Aftonbladet*.

På plats i flerfamiljshuset fann polisen en mindre mängd färdiga sprängämnen, men även en större mängd ämnen som enligt bombteknikerna var ’perfekta ämnen’ att blanda för att få till ett färdigt sprängämne. Bland de beslagtagna föremålen fanns även bland annat en mindre mängd svartkrut, sprängkapslar, gödsel, en 3D-skrivare och termosar men även flera olika vapen som knivar, pilbåge, gevär och flera machetes samt instruktionsböcker om hur man bygger vapen. I mannens sökningar på internet förekommer även en sökning på den fängelsedömde terroristen Anders Behring Breivik och vapen.

Mannen har sammanställt och förvarat material i syfte att åstadkomma en explosion som skulle medföra fara för andra, säger kammaråklagare och förundersökningsledaren Marie Skeppstedt Törnström i ett uttalande.

Under den långa listan med namn återfinns även en notering om Almedalen, med slutsatsen att ’där går dom fritt på gatorna’. Där finns även en anteckning om båttransport och ’bagagekontroll?’³⁸⁴

I förundersökningsmaterialet framkommer det att den potentielle terroristen var en före detta moderat i södra Botkyrka som har radikaliserats via och på grund av de SD-associerade alternativmedierna, blivit sverigedemokrat och hade kunnat bli en svensk Behring Breivik. ”Mannen drevs helt och hållet av ideologiska och politiska skäl när han tillverkade sina bomber och samlade på sig vapen och ammunition och kartlade uppemot 200 personer, som han upplever är emot SD.”³⁸⁵

Peter Mangs, den ”Nya Lasermannen”, som för dömts två mord och åtta mordförsök – samtliga rasistiskt motiverade – berättade att han röstade på Sverigedemokraterna och att han tillbringat mycket tid på *Avpixlats* politiska föregångare *Politiskt Inkorrekt*”.³⁸⁶

Man ska inte idyllisera NSDAP:s anhängare vid tiden före det nazistiska makttillträdet 1933. Tusentals var medlemmar i det fruktade SA, som med liv och lust deltog i de politiska gatuslagsmål som hörde till vardagen i Weimarrepublikens Tyskland, och det förekom ett antal mord som SA-medlemmar dömdes för före 1933. Men det var i huvudsak begränsat till dessa extremistiska ”brunskjortor”, och några regelrätta terrordåd i likhet med dem som utfördes av Peter Mangs eller den SD-sympatiserande skolterroristen i Trollhättan förekom inte före 1933.

En undersökning gjord av fyra forskare vid Linköpings universitet 2014 visade att det som framför allt utmärker SD:s väljare är deras främlingsfientlighet.³⁸⁷ (Något som typiskt nog ledde till att forskarna blev mordhotade.³⁸⁸) Vad gäller SD:s partimedlemmar är detta en identisk likhet med NSDAP:s medlemmar, som den tyske historikern Michael Hans Kater påpekat: ”Den enda del i den nazistiska världsåskådningen som förenade alla funktionärer och partikamrater var rasism, i synnerhet antisemitism, som sprungit ur en kombination av främlingsfientlighet och förenklade socialdarwinistiska föreställningar. Rädsla för och hat mot främlingar var legio för dem.”³⁸⁹ (Se även sid 13f.) Men medan främlingsfientlighet enligt undersökningen från Linköpings universitet är utmärkande för SD:s *väljare*, fanns det inte alls i samma utsträckning hos NSDAP:s väljare.

Fördomar mot judar var förvisso "mainstream" i hela den kristna världen på den tiden, men före Hitlers maktövertagande 1933 var det inte lika framträdande i Tyskland som man kanske kan tro. Antalet antisemitiska dåd nådde år 1920 en höjdpunkt i Tyskland med 0,8 per miljon invånare, betydligt högre än i Storbritannien och Frankrike, men därefter sjönk de till omkring 0,1 per miljon invånare. Åren 1930–1931 låg antalet antisemitiska dåd per miljon invånare på ungefär samma nivå i Tyskland och Frankrike. 1933 nådde Storbritannien samma nivå.³⁹⁰ De båda forskarna William I. Brustein och Ryan D. King fann i sin forskning om antisemitism i Europa under mellankrigstiden att "rumänsk antisemitism var ganska våldsam (mer än en tredjedel av alla handlingar var våldsamma), medan däremot tysk (och senare italiensk) antisemitism ofta handlade om uppsägningar och krav på att judar lämnar vissa tjänster, eller inte blir föremål för utnämningar eller anställningsbeslut, samt [under nazitiden] diskriminerande lagar. Antisemitiska handlingar i Frankrike, Italien och Storbritannien bestod under tiden till stor del av medieattacker (mellan 25 procent och 31 procent) och icke-våldshandlingar."³⁹¹

I Hoover-arkivet vid Stanford University i USA finns en omfattande samling av berättelser som tyskar skrev 1934, där de förklarade varför de röstade på NSDAP. Där finner vi åtskilligt med antisemitism, eftersom många av författarna var medlemmar i NSDAP, men också andra mer "civiliserade" skäl, exempelvis: rädsla för kommunismen samt NSDAP:s löfte om att skapa enhet inom folket,³⁹² strävan efter en sann folkgemenskap,³⁹³ och Hitlers motstånd mot marxismen.³⁹⁴

I boken *Warum wir Adolf Hitler wählten* ("Därför valde vi Adolf Hitler") finns en liknande sammanställning av de

skäl som återopades för att rösta på Hitler av rena väljare – här ett axplock:

”Detta parti var det enda som riktade sig till alla tyskar.”³⁹⁵

”Genom nationalsocialismen säkrades folkets, hemlandets och fosterlandets värderingar för mig.”³⁹⁶

”Många, många unga människor resonerade som så: ’låt oss rösta på Hitler, låt honom prova på, låt oss se vad han kan göra. Det kan i alla fall inte bli värre.’”³⁹⁷

”Vi ville inte ha buller och bråk, vi ville få ett drägligt liv med arbete och flit.”³⁹⁸

”Den antijudiska delen av nationalsocialismen verkade märkligt överdriven för mig, men det hade gjorts klart att denna propaganda inte avsåg de sedan länge etablerade tyska judarna.”³⁹⁹

”Mina skäl till att rösta på Hitler var hans ansträngningar att finna lösningar som skulle ha tjänat folket som helhet, inte något accepterande av den nationalsocialistiska världsbilden.”⁴⁰⁰

”Jag tog inte den judiska frågan på allvar, jag hade flera judiska vänner.”⁴⁰¹

”Det var en otroligt hög brottslighet.”⁴⁰²

Det finns helt klart en betydande skillnad mellan SD:s väljare i vår tid – enligt undersökningen vid Linköpings universitet och flera andra liknande undersökningar – och NSDAP:s väljare 1932, det senare enligt en mängd sociala undersökningar och rapporter. Det tycks som om SD:s väljare är radikalare än vad NSDAP:s väljare var 1932. Detta beror måhända till största delen på förekomsten i vår tid av sociala

medier, men oavsett anledningen kvarstår fakta. Hitler lyckades genom en omfattande indoktrinering under loppet av några år påverka tyskarna till att bli oändligt mycket radikala, kapabla att genomföra den planerade Förintelsen efter Wannseekonferensen 1942. Hade han haft väljare som varit så radikala som många av SD:s väljare är idag, hade han kanske kunnat bygga gaskammare långt tidigare än vad som nu var fallet.

SLUTLIG SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER – HOTET OCH VAD VI KAN GÖRA

Den undersökning som redovisats här, leder fram till en rad tidigare ganska okända slutsatser, varav de kanske mest betydelsefulla kan sammanfattas i åtta punkter:

1. Nazism är ingen vanlig ideologi med en sammanhängande uppsättning inbördes logiska idéer. Den utgår bara från föreställningen om det upphöjda folket och tar sig opportunistiskt vilka uttryck som helst för att nå det primära målet, makten. Det är således ingen statisk ideologi med ett i alla lägen givet innehåll, utan det nazistiska partiet förmår att kamouflera sig till ett "anständigt" parti innan det nått makten – och gör även så. Detta visar historien om Hitlers nazistparti mellan 1919 och 1945. Skillnaderna mellan Hitlers nazistparti 1932 och 1942 är betydligt större än olikheterna mellan SD år 2022 och NSDAP år 1932.
2. Den norske moralfilosofen Harald Ofstad (1920–1994), som själv upplevde det nazistiska herraväldet över sitt hemland, varnade redan 1971 i sin bok *Vårt förakt för svaghet* för att nazismen kommer att uppträda i demokratisk förklädnad, med en retorik som avsiktligt fjärrmar sig från nazistiskt språkbruk.

3. Den klassiska nazismen, Hitlers och NSDAP:s nazism, skiljer sig avsevärt från den nynazism vi ser hos dagens extrema grupper som NMR: De senare är starkt ideologiska, och ställer sig i det avseendet i diametral motsättning till Hitlers, NSDAP:s, klassiska nazism, som är icke-ideologisk. Sverigedemokraterna uppfyller de flesta av kriterierna för ett klassiskt nazistiskt parti.
4. Det finns så många kriterier på klassisk nazism hos dagens SD att partiet inte kan betecknas som något annat än ett klassiskt nazistiskt parti – på den punkt i utvecklingen där NSDAP befann sig 1932, före maktövertagandet 1933 – med den väl belagda dolda agenda som är en organisk del av klassisk nazism.
5. Både Hitlers NSDAP och SD började med en våldsinriktad praktik. Båda lärde sig av erfarenheten att tona ned den mest aggressiva retoriken, att putsa upp fasaden och uppträda ”städad” för att nå makten. I SD:s fall formulerades det exempelvis av en SS-veteran och gammal NSDAP-medlem: ”Häng in uniformen, ställ ifrån er ölburken och sluta skråla om judeslakt.”
6. Hitlers NSDAP lyckades dölja sin verkliga agenda så väl att till och med judar röstade på Hitler och anslöt sig till honom – precis som i fallet med SD och invandrare.
7. Naturligtvis finns det vissa olikheter mellan SD och NSDAP. Men dessa kan framför allt förklaras med att SD verkar i en helt annan tid och på en annan plats än vad NSDAP gjorde. Med den historiska erfarenheten av hur slipad Hitler var, hur han förstod att anpassa sin retorik, sina metoder och sin propaganda efter rådande samhällsklimat, finns det ingen anledning att anta att

han skulle ha agerat på något särskilt annorlunda sätt än vad SD gör, om han verkat under samma omständigheter som de; en sådan Hitler vore inte Hitler.

8. Olika vetenskapliga undersökningar visar att oavsett anledning tycks SD:s väljare vara radikalare än vad NSDAP:s väljare var 1932. Hitler lyckades genom en omfattande indoktrinering påverka tyskarna till att bli oändligt mycket radikalare, kapabla att genomföra den planerade Förintelsen efter Wannseekonferensen 1942. Hade han haft väljare som varit så radikala som många av SD:s väljare är idag, hade han kanske kunnat bygga gaskammare långt tidigare än vad som nu var fallet.

Vi har redan en mycket viktig historisk erfarenhet av nazismen, och denna ger oss lärdomar som på inga villkor får falla i glömska. Tragiskt nog verkar dock så vara fallet. I hela västvärlden, inte minst i vårt land, breder en naivitet, godtrogenhet och acceptans för rent nazistiska tendenser ut sig. Journalister skräms till tystnad, idkar av rädsla för repressalier från den fascistiska mobben själv censur, och flyttar omedvetet sina gränser högerut, eftersom känslan av att göra våld på sig själv är så outhärdlig. När såväl media som politiker släpper fokus på underliggande antidemokratiska tendenser, eller slätar över dessa, följer naturligtvis folkopinionen efter. Den orimliga uppfattningen att ett politiskt parti är "acceptabelt" bara för att det skaffat sig ett stort folkligt stöd och representeras i Riksdagen har slagit rejält rot.

Mänsklighetens största självförvållade katastrof var utan tvekan nazismen, som snabbt utvecklades till ett direkt syftande till att med industriella metoder utplåna hela folk. Det började med sjuka människor inom det "egna" folket (eutanasierprogrammet från 1939) och fortsatte med judar, därefter

romer. Massakrerna avbröts i och med att den nazistiska staten krossades 1945. Tendensen till ständigt förvärrade uttryck leder dock till slutsatsen att det finns all anledning att tro att om så ej skett, skulle mördandet ha riktat sig mot ständigt nya grupper.

Att nazisterna kunde komma till makten och genomföra sin folkmordspolitik berodde både på att motståndet i Tyskland inte var samordnat och på den häpnadsväckande naiviteten hos många borgerliga politiker om vad NSDAP var för slags parti – vilket fick dem att lyfta Hitler till makten.⁴⁰³ Sociala studier, såsom Elias Canettis klassiska bok *Massa och makt*, visar hur antagonistiskt inriktad politisk makt föder en både självalstrande och självförtärande paranoia i hela samhället. Detta är allmängiltiga processer. I vanligt ”bondförnuft” finner vi en medvetenhet om sådana fenomen i uttrycket ”från en knappål till en silverskål”.

Detta innebär inte att SD med säkerhet till slut kommer att genomföra mord om det kommer till makten. Det mesta talar emot detta – inte minst världssamfundets makt och möjlighet till inflytande över enskilda stater. Dessa faktorer håller idag tillbaka regimerna i länder som Ungern och Polen. Men det handlar aldrig om att sådana regimer av egen kraft tämjer sig, det förmår de inte till, utan den inneboende logiken hos deras program leder dem med snöbollseffekt allt längre och längre ned på det sluttande planet, tills de stöter på hinder. Samtidigt visar erfarenheten oss att inskränkningar av mänskliga fri- och rättigheter faktiskt är möjliga att genomföra, trots världssamfundet.

Draksådden hos partier som SD ligger i uppdelningen av människor i ”önskade” och ”oönskade” grupper. Såväl historien som nutiden visar att varje sådan uppdelning av människor med praktiskt tagen lagbundenhet leder till mord

och övergrepp, såvida det inte motverkas å det kraftfullaste. Samma historia, samma nutid, visar att det allra viktigaste är, för att använda ett annat uttryck från vanligt ”bondförnuft”, att mota Olle i grind. Villkoret för att så ska ske är en utbredd medvetenhet om denna draksådd.

Att nazisterna kunde komma till makten och genomföra sin folkmordspolitik berodde på att denna medvetenhet inte var tillräckligt utbredd. Därför var motståndet svagt och inte samordnat, och i synnerhet många politiker var häpnadsväckande naiva i frågan. Att så också är fallet i dagens Sverige, knappt två generationer efter det nazistiska våldets fall – med allt som därigenom avslöjades – är än mer häpnadsväckande.

Det är idag tämligen allmänt bekant att SD har nazistiska rötter.⁴⁰⁴ Föreställningen att partiet har lämnat nazismen bakom sig och i verkligheten blivit ett ”normalt demokratiskt parti” bygger på en tro på inte bara SD:s egna ord, utan varken mer eller mindre än en inneboende godhet hos nazismen: Att nazism som sådan bär på fröet till demokrati, frihet och mänskliga rättigheter; att ett nazistiskt parti, den mörkaste och mest destruktiva kraft som mänskligheten frambringat, av sig själv reser sig från en beredskap att hantera Auschwitz’ gaskammare och till ett hyllande av allmänna mänskliga fri- och rättigheter! Och hur snabbt ska detta då ha gått? Inom loppet av bara några år, men exakt på hur kort tid? Den fråga man bör ställa till de som tror att vi sett en verklig utveckling från nattsvart nazism till anständig demokrati är denna:

Ja, SD var från början (1988) ett nazistiskt parti, med judehatare och gamla underhuggare i Förintelsens tjänst, men när ska övergången från detta och till dess egen diametrala mot-

sats ha ägt rum? Efter tio år, alltså 1998, eller efter femton år, alltså 2003? Är det trovärdigt att ett parti, enligt vad Jimmie Åkesson antyder när han beskriver sin egen anslutning till detta, i en halsbrytande fart förflyttar sig över hela den politiska skalan till sin egen diametrala motsats på bara sex år?

En annan fråga de bör svara på är det som följer av detta: exakt vad är det som enligt deras mening gör att just nazismen – detta uttryck för fanatism och en religionsliknande nit – är så unikt öppen för nya impulser att den önskar förändra sig till allt det som den hatar så mycket att den varit beredd att döda de människor som stått för detta? Det innebär ju, rent logiskt, att nazistiska åsikter i så fall gör sina anhängare lyhörda, öppna för andra åsikter och mer öppna för att förändra sig än vad som normalt är fallet hos människor.

Samtidigt innebär uppfattningen om ett nazistiskt partis frivilliga självutplåning och skinnömsning till allt som det en gång hatade, att man avfärdar möjligheten att detta nazistiska parti och dess medlemmar opportunistiskt och cyniskt tillämpar det slags dolda agenda som är utmärkande för just klassisk nazism, med andra ord att det var ett nazistiskt parti, men inte ett nazistiskt parti.

Slutsatsen av allt detta är ganska självskriven. Uppfattningen att SD har övergett sin nazism måste med bestämdhet avvisas, överallt, av alla och alltid. Alternativet är skrämmande.

Slutsatsen att SD är ett klassiskt nazistiskt parti – ”nazister i slips”, som det heter, och som kan användas om både Hitlers nazister före 1933 och SD idag, när detta parti inte heller har någon egentlig makt – leder till en ännu viktigare fråga: Vad bör göras?

För det första är det nödvändigt att sprida denna insikt. Redan här finns det stora hinder. Den rädsla som SD-svensen byggt upp hos Sveriges journalistkår för att skriva något kritiskt om SD, och som redovisats i korta drag i denna bok, kommer att effektivt avhålla många från att sätta sitt namn under en artikel som handlar om denna bok.

Det handlar om att övervinna denna rädsla. Lisa Bjurwald är en av dem som gjort det. Hoten mot henne avhöll henne inte från att slå tillbaka med sin utmärkta bok *Skrivbordskrigarna, hur extrema krafter utnyttjar nätet*. Men sådant kräver civilkurage och personlig demokratisk idealism, och ett samhälle av bara modiga, idealistiska människor är en utopisk dröm.

Vad som framför allt måste göras, är att undanröja de strukturer och föreställningar, den okunskap, de fördomar och den naivitet som gör det möjligt för människofientliga idéer – dolda eller inte – att ta sig fram och växa. Det handlar om insikter, handlingar och ansvar, för och med demokratin och de mänskliga rättigheterna så som de kommit till uttryck i FN:s förklaring. Det behövs ett gemensamt agerande. Människor måste tillsammans fundera över gemensamma handlingar, ömsesidig hjälp på olika nivåer, för att motverka rädslan och hotet. ”Vakna upp”, är klyschan som SD-svensen brukar använda på sociala medier. Låt oss ta dem på orden.

"Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap."

– Artikel nr 1 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

"Allting går igen..."

Ett mystiskt spöke i nutiden stiger fram

– *Det är den ökända hästen från Troja*"

– Ur "Den ökända hästen från Troja" av Karl Gerhard.

KÄLLFÖRTECKNING

Arkiv

Brottsförebyggande rådet.

Bundesarchiv.

Hoover Institution Archive, Stanford University, USA.

SD-arkivet.

Säkerhetspolisen, Nationellt centrum för terrorhotbedömning.

United States Holocaust Memorial Museum, Washington, DC.

Yad Vashem.

Tryckta källor

”14 Thesen der Deutschen Revolution” av Otto Strasser i *NS-Briefe*, 1 juli 1929.

Anderl, Gabriele & Dirk Rupnow, *Veröffentlichungen der Österreichischen Historikerkommission: Vermögensentzug während der NS-Zeit sowie Rückstellungen und Entschädigungen seit 1945 in Österreich, Band 20/1*. Wien & München: Oldenbourg Verlag, 2004. <https://hiko.univie.ac.at/pdf/20-1.pdf>

Antisemitism Worldwide, 2000/1, av Stephen Roth, Stephen Roth Institute. Anti-Defamation League & World Jewish Congress, University of Nebraska Press, 2002.

Bayer, Yehuda. ”Genocide: Was it Hitler’s Plan?” i *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 450: Reflections on the Holocaust, juli 1980.

Bergström, Christer. *Vägen till andra världskriget*. Eskilstuna: Vaktel förlag, 2019.

Berkowitz, Michael. *The Crime of My Very Existence: Nazism and the Myth of Jewish Criminality*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 2007.

Bjurwald, Lisa. *Skrivbordskrigarna, hur extrema krafter utnyttjar nätet*. Stockholm: Natur & Kultur, 2013.

Bracher, Karl Dietrich. *The German Dictatorship: The Origins, Structure and Effects of National Socialism*. London: Penguin Books, 1973.

Browning, Christopher R. *Helt vanliga män: Reservpolisbataljon 101 och den slutliga lösningen i Polen*. Stockholm: Norstedts, 2006.

- Brustein, William I. & Ryan D. King. "Anti-Semitism in Europe Before the Holocaust", *International Political Science Review* (2004), Vol 25, No. 1.
- Bytwerk, Randall L. "Believing in 'Inner Truth': The Protocols of the Elders of Zion in Nazi Propaganda, 1933–1945" i *Holocaust and Genocide Studies*, 29, no. 2 (Fall 2015).
- Chalmers, Beverley. "Jewish women's sexual behaviour and sexualized abuse during the Nazi era", i *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 24(2), 2015. <https://utpjournals.press/doi/pdf/10.3138/cjhs.242-A10>
- Die Verfolgung und Ermordung der europäischen Juden durch das nationalsozialistische Deutschland 1933–1945. Band 1 Deutsches Reich 1933–1937*, red. Wolf Grüner. München: Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2008.
- Elmbrant Björn. *Politikens ABC*. Stockholm: Bokförlaget T Fischer & Co, 1995.
- Engkvist, Hanna. *Sverigedemokraterna och islamofobi – En analys av islamofobiska inslag i Sverigedemokraternas politiska uttalanden och av valfilmen från 2010*. Historiska institutionen, Lunds universitet, 2013. (Akademisk rapport.)
- Exner, Franz. *Kriminalbiologie*. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1944.
- Fischer, Conan. *The Rise of the Nazis*. Manchester: Manchester University Press, 1995.
- Fredrickson, George M. *Rasism: En historisk översikt*. Lund: Historiska media, 2002.
- "German Nationalism and Jewish Assimilation: The Bismarck Period" av Gordon R. Mork, *The Leo Baeck Institute Year Book*, Volume 22, Issue 1, January 1977.
- Goldhagen, Daniel Jonah. *Hitler's Willing Executioners: Ordinary Germans and the Holocaust*. London: Abacus, 1996.
- Goodrick-Clarke, Nicholas. *Black Sun: Aryan Cults, Esoteric Nazism, and the Politics of Identity*. New York & London: New York University Press, 2003.
- Hamann, Brigitte. *Hitlers Wien; Lehrjahre eines Diktators*. München, Zürich: Piper Verlag, 2008.
- Hitler, Adolf. *Mein Kampf*. <https://greatwar.nl/books/meinkampf/meinkampf.pdf>

- Höss, Rudolf, Pery Broad & Johann Paul Kremer. *KL Auschwitz Seen by the SS: Classic Holocaust Accounts, Memoirs and Reports*. Warszawa: Interpress, 1991.
- Kater, Michael H. *The Nazi Party: A Social Profile of Members and Leaders 1919–1945*. Oxford: Basil Blackwell Publisher, 1983.
- Kulka, Otto Dov & Eberhard Jäckel (red.). *Die Juden in den geheimen NS-Stimmungsberichten 1933–1945*. Schriften des Bundesarchivs, Nr. 62. Düsseldorf: Droste Verlag, 2004.
- Kellogg, Michael. *The Russian Roots of Nazism: White Émigrés and the making of National Socialism 1917–1945*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- Klee, Ernst. *Das Personenlexikon zum Dritten Reich: Wer war was vor und nach 1945*. Frankfurt a. M: Fischer Taschenbuch Verlag, 2005.
- Larsson, Stieg & David Lagerlöf. *Euro-Nat: Sverigedemokraternas internationella nätverk*. Stockholm: Expo och Monitor, 1999.
- Larsson, Stieg & Mikael Ekman. *Sverigedemokraterna: Den nationella rörelsen*. Stockholm: Ordfronts förlag, 2001.
- Lodenius, Anna-Lena. *Antifeministerna: Sverigedemokraterna och jämställdheten*. Arena Idé 2018.
- Longerich, Peter. *Holocaust: The Nazi Persecution and Murder of the Jews*. Oxford: Oxford University Press, 2010.
- Lorents, Yngve, Chr. Christensen & Erik Zeeh (red.). *Andra Världskriget, del 5*. Stockholm: Natur & Kultur, 1944.
- Mork, Gordon R. "German Nationalism and Jewish Assimilation: The Bismarck Period", i *The Leo Baeck Institute Year Book*, Volume 22, Issue 1, January 1977. <https://doi.org/10.1093/leobaec/22.1.81>
- Mudde, Cas. *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
- Nationalencyklopedin.
- Nazi Ideology before 1933*. Introduced and translated by Barbara Miller Lane & Leile J. Rupp. Manchester: Manchester University Press, 1978.
- Noakes, J. & G. Pridham. *Nazism 1919–1945. Volume 1: The Rise to Power 1919–1934, A Documentary Reader*. Exeter: University of Exeter Press, 2010.
- Ofstad, Harald. *Vårt förakt för svaghet: nazismens normer och värderingar – och våra egna*. Stockholm: Karneval förlag, 2012.

- Oja, Simon. *Sverigedemokraternas budskap 2005–2010: en retorisk studie av ett annorlunda parti*. Örebro: Örebro universitet, 2015. (Doktorsavhandling).
- Orlow, Dietrich. *The History of the Nazi Party, Volume I, 1919–33*. Newton Abbot: David & Charles Publishers, 1971.
- Rigg, Bryan Mark. *Hitlers judiska soldater: Soldater och generaler med judisk bakgrund i den nazistiska krigsmakten 1933–1945*. Eskilstuna: Vaktel förlag, 2016.
- Robsahm, Maria. *Sverigedemokraterna och nazismen*. Eskilstuna: Vaktel förlag, 2020.
- Roseman, Mark. *The Villa, The Lake, The Meeting: Wannsee and the Final Solution*. London: Penguin Books, 2002.
- Rosenberg, Alfred. *Die Protokolle der Weisen von Zion und die jüdische Weltpolitik*. München: Deutscher Volks-Verlag, 1923. <https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/urn:urn:nbn:de:hebis:30-180014829009>
- Roth, Stephen. *Antisemitism Worldwide, 2000/1*. Stephen Roth Institute. Nebraska: Anti-Defamation League & World Jewish Congress, University of Nebraska Press, 2002.
- Rydgren, Jens. (2005). *Från skattemissnöje till etnisk nationalism: högerpopulism och parlamentarisk högerextremism i Sverige*. Lund: Studentlitteratur, 2005.
- Schreyber, Kai S. (red.) *Warum wir Adolf Hitler wählten: Jungwähler von 1933/38 berichten*. Kiel: Arndt-Verlag, 2001.
- Sennerteg, Niclas. *"Allt jag känner är att mina fötter gör ont": Förhören med Rudolf Höss*. Stockholm: Natur & Kultur, 2020.
- Sverigedemokraterna, samtliga partiprogram. <http://www.sdarkivet.com/program.php>
- "The Good Old Days": *The Holocaust as Seen by Its Perpetrators and Bystanders*. Red. Ernst Klee, Willi Dressen & Volker Riess. Old Saybrook: Konecky & Konecky, 1991.
- "The Sweden Democrats and the ethno-nationalist rhetoric of decay and betrayal" av Gabriella Elgenius & Jens Rydgren, tidskriften *Sociologisk Forskning*, årgång 54, nr 4/2017. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1168350/FULLTEXT01.pdf>
- Slätt, Richard (red.). *Sverigedemokraterna från insidan*. Stockholm: Expo och Hjalmarson & Högbergs förlag, 2004.

- Tamas, Gellert. *Det svenska hatet: En berättelse om vår tid*. Pocketförlaget, 2016.
- Toland, John. *Adolf Hitler: The Definitive Biography*. New York: Anchor Books, 1976.
- Troberg, Gunnel. "Rasistisk retorik: En studie av Sverigedemokraternas partiprogram 1989 och 2011", 2017 (specialarbete SV1203). <https://gunneltroberg.wordpress.com/2021/01/27/rasistisk-retorik/>
- Ulvenlöv, Johan, Matti Palm & Anders Larsson. *Utan ånger: Gustaf Ekström – SS-veteranen som grundade Sverigedemokraterna*. Eskilstuna: Vaktel förlag, 2017.
- Wildt, Michael. *Die Ambivalenz des Volkes: Nationalsozialismus als Gesellschaftsgeschichte*. Berlin: Suhrkamp Tachenbuch, Wissenschaft 2280, 2019.
- "Zur Programmatik der Nationalsozialistischen Linken: Das Strasser-Programm von 1925/26" av Reinhard Kühl i *Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte*, Jahrgang 14 (1966), Heft 3. https://www.ifz-muenchen.de/heftarchiv/1966_3_5_kuehnl.pdf
- Åkesson, Jimmie. *Satis politico*. Sölvesborg: Asp & Lycke, 2013.

Periodika

- Advokaten* (tidskrift).
- Aftonbladet* (dagstidning).
- Aktuellt fokus* (nyhetssajt).
- Altinget* (tidskrift).
- Annals of the American Academy of Political and Social Science* (akademisk tidskrift).
- BBC News* (nyhetssajt).
- Biblioteksbladet* (tidskrift).
- Dagens Arena* (tidskrift).
- Dagens ETC* (tidskrift).
- Demokraten* (tidskrift).
- Det Goda Samhället* (tidskrift).
- Expo* (tidskrift).
- Expressen* (dagstidning).
- Forskning & Framsteg* (tidskrift).
- Frihet* (tidskrift).

Göteborgs-Posten (dagstidning).
Holocaust and Genocide Studies (akademisk tidskrift).
International Political Science Review (akademisk tidskrift).
Kamera & Bild (tidskrift).
Nerikes Allehanda (dagstidning).
News55 (nättidskrift).
Nyheter24 (nättidskrift).
Paragraf (tidskrift).
SD-bulletinen (tidskrift).
SD-kuriren (tidskrift).
Skånska Dagbladet (dagstidning).
Sociologisk Forskning (tidskrift).
Svenska Dagbladet (dagstidning).
Sverige-Kuriren (tidskrift).
The Canadian Journal of Human Sexuality (akademisk tidskrift).
Ung front (tidskrift).
Upsala Nya Tidning (dagstidning).
Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte (akademisk tidskrift).
Vision (tidskrift).
Västerbottens-Kuriren (dagstidning).
Völkischer Beobachter (tidskrift).

Övriga medier

Bell Tower, Netz für digitale Zivilgesellschaft (nätsajt).
”De nya Socialdemokraterna?” *Uppdrag granskning* (TV-reportage).
[https://www.svtplay.se/video/33031906/uppdag-granskning/
uppdag-granskning-avsnitt-28](https://www.svtplay.se/video/33031906/uppdag-granskning/uppdag-granskning-avsnitt-28)
Kaliber (radioprogram, Sveriges Radio).
SVT Debatt (TV-program, SVT).
SVT Kultur (TV-program, SVT).
SVT Nyheter (TV-program, SVT).
TV 4 Debatt (TV-program, TV 4).
Åkesson, Jimmie. Personlig Facebooksida.

NOTER

På nedanstående sida på nätet hittar du alla noter till boken.

Många av källorna finns tillgängliga på nätet. Genom att noterna ligger på nätet kan du, genom att kopiera URL-adresserna till respektive källa, komma direkt till källan utan att behöva skriva av dem manuellt. Använd gärna QR-koden nedan så kommer du direkt till sidan.

Det är enkelt att ladda ned ett program som läser av QR-koder på sin smartphone eller surfplatta. Därefter räcker det med att hålla sin telefon med det programmet öppet ovanför en QR-kod för att webbsidan med den aktuella filmen ska öppnas.

Det finns många kostnadsfria QR-läsarprogram som man kan ladda ned på sin smartphone eller surfplatta. De hämtas exempelvis från Google Play Butik, Android market eller Apples Appstore, beroende på vilken typ av smartphone eller surfplatta du använder.

<https://www.bergstrombooks.se/darfor noter>

FLER BÖCKER PÅ VAKTEL FÖRLAG

www.vaktelforlag.se

Prisuppgift och beställning direkt på förlagets hemsida
eller från forlag@vaktelforlag.se

SVAR TILL DIN FÖRDOMSFULLE SLÄKTING Eller: Så räddar du friden på släktmiddagen

av Christer Bergström

Vi har väl alla varit med om det. Knappt har alla bänkat sig vid middagsbordet för släkträffen förrän den fördomsfulle släktingen tar till orda för att lägga ut texten. Är då någon känd för att ha ett engagemang i sina medmänniskor, så riktas det i nio fall av tio som glirningar till den personen. Och givetvis har den där släktingen förberett sig med fakta från sina ”källor”, och du känner att du inte är förberedd. Men då plockar du fram den här behändiga lilla handboken. Här finns det mesta av sådant samlat, med väl genomtänkta svar och argument – uppbackat med fakta som du snabbt kan komma åt på din mobiltelefon.

Bandtyp: Kartonnage

Antal sidor: 120

Format: 155 x 210 mm

ISBN: 978-91-88441-92-8

SVERIGEDEMOKRATERNA OCH NAZISMEN

en faktagenomgång av Maria Robsahm

De verkliga Sverigedemokraterna, bakom den putsade fasaden.

Den här mycket viktiga boken ger en noggrann genomgång av en del av det stora antalet avslöjanden om nazism och nazistiska tendenser inom Sverigedemokraterna i vår tid.

”I en tid av desinformation, falska nyheter, konspirations-teorier och alternativa fakta kommer Robsahms bok som en hälsosam påminnelse om att tillgänglig information då och då måste samlas in och dokumenteras. Maria Robsahm har skrivit en bok som fungerar som en varning: ingen som läser den kan ignorera varningstecknen.”

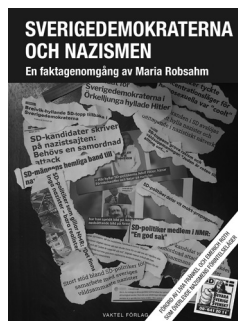
– Andreas Önnersfors, Centre for Analysis of the Radical Right.

Bandtyp: Mjukpärm

Antal sidor: 112

Format: 155 x 210 mm

ISBN: 978-91-88441-64-5

UTAN ÅNGER – SS-VETERANEN SOM GRUNDADE SVERIGEDEMOKRATERNA

av Johan Ulvenlöv, Matti Palm och Anders Larsson

Baserad på en grundläggande och mångårig forskning i tyska och svenska arkiv presenteras här den sanna historien om nazisten och SS-soldaten som var med och grundade Sverigedemokraterna!

Med hjälp av omfattande research i över 20 arkiv runt om i världen lägger författarna ett pussel över Gustaf Ekströms liv och politiska handlingar, ett pussel som blir mörkare ju fler bitar som upptäcks. Bland annat får vi följa ett antal judiska människöden som korsade hans väg i 1940-talets Berlin.

Bandtyp: Inbunden

Antal sidor: 312

Format: 160 x 225 mm

ISBN: 978-91-88441-04-1

BORTRIVNA SIDOR UR HISTORIEN

av Christer Bergström

Av olika anledningar har många viktiga historiska händelser försvunnit ur den allmänna historieskrivningen i västvärlden. Detta trots att det många gånger handlar om sådant som ger viktiga lärdomar för framtiden. I denna bok presenteras många dramatiska kapitel under 700 års historia som i stort sett blivit bortrivna ur historieböckerna.

”En högtintressant och viktig bok som med fördel kan användas inom utbildning samt läsas med behållning av allmänt historie- och samhällsintresserade. Helhetsbetyg: Mycket bra.” – Bibliotekstjänst

Bandtyp: Inbunden

Antal sidor: 312

Format: 140 x 210 mm

ISBN: 978-91-88441-73-7

MINA SVARTA STJÄRNOR – FRÅN LUCY TILL BARACK OBAMA

av Lilian Thuram

Bokens författare är själv en ”svart stjärna” – fotbollsstjärnan Lilian Thuram. Han var med i det franska fotbollslandslag som vann VM 1998 och EM 2000. Under sin karriär spelade han för storklubbar som Parma, Juventus och FC Barcelona. Efter fotbollskarriären började han helhjärtat att arbeta mot rasistiska fördomar i skolan genom sin stiftelse Fondation Lilian Thuram – Éducation contre le racisme (Stiftelsen Lilian Thuram – Utbildning mot rasism). Numera reser han runt i världen för att väcka debatt och skapa dialog kring dessa frågor.

Lilian Thuram har utsetts till hedersdoktor vid Stockholms universitet för sitt arbete mot rasism, inkluderande denna viktiga bok.

Bandtyp: Kartonnage

Antal sidor: 344

Format: 170 x 235 mm

ISBN: 978-91-98218-02-2

